

2025



DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ GMINY PAKOŚĆ (Z UWZGLĘDNIENIEM OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH, W TYM MIEJSKICH OBSZARÓW FUNKCJONALNYCH)

Część 1. Analiza ilościowa i jakościowa sfery społecznej,
gospodarczej i przestrzennej Gminy Pakość

DOKUMENT TOWARSZYSZĄCY
STRATEGII ROZWOJU GMINY PAKOŚĆ NA LATA 2026-2035

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY PAKOŚĆ	4
1.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA	4
1.2. RUCH LUDNOŚCI	6
1.3. KULTURA, SPORT I REKREACJA	9
1.4. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA	13
1.5. EDUKACJA I WYCHOWANIE	16
1.6. OPIEKA ZDROWOTNA	20
1.7. POLITYKA SPOŁECZNA I PROBLEMY SPOŁECZNE	21
1.8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	31
1.9. FINANSE SAMORZĄDOWE	35
1.10. TRANSPORT ZBIOROWY	47
1.11. ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA	49
1.12. DIAGNOZA OCZEKIWAŃ SPOŁECZNYCH NA PODSTAWIE WARSZTATÓW STRATEGICZNYCH	51
2. DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY PAKOŚĆ	52
2.1. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I RYNEK PRACY	52
2.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	64
2.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	65
2.4. GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI	70
2.5. DIAGNOZA OCZEKIWAŃ GOSPODARCZYCH NA PODSTAWIE WARSZTATÓW STRATEGICZNYCH	72
3. DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY PAKOŚĆ	73
3.1. LOKALIZACJA	73
3.2. OBSZARY FUNKCJONALNE, W TYM MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE	77
3.3. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	82
3.4. BEZPIECZEŃSTWO W RUCHU DROGOWYM	87
3.5. MIESZKALNICTWO	89
3.6. POTENCJALNE ZAGROŻENIA	91
3.7. ŚRODOWISKO	97
3.8. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	101

3.9. ZŁOŻA	105
3.10. DIAGNOZA OCZEKIWAŃ PRZESTRZENNYCH NA PODSTAWIE WARSZTATÓW STRATEGICZNYCH	112
4. PODSUMOWANIE	113
WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW	115

WSTĘP

Niniejsza diagnoza została przygotowana na potrzeby opracowania Strategii Rozwoju Gminy Pakość na lata 2026–2035. Zgodnie z art. 10a ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2025 poz. 198), opracowanie projektu strategii rozwoju wymaga sporządzenia diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, z uwzględnieniem obszarów funkcjonalnych. Stanowi ona punkt wyjścia do sformułowania kierunków działań rozwojowych, a następnie – określenia celów strategicznych oraz zadań służących ich realizacji. W ramach prac nad strategią diagnozę ujęto w osobnym dokumencie, z kolei najważniejsze obserwacje z diagnozy zostaną ujęte w samej strategii.

Na zlecenie Gminy Pakość (ul. Rynek 4, 88-170 Pakość), diagnoza została opracowana przez Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli (ul. Niepodległości 16, 88-150 Kruszwica).

Większość analizowanych danych odnosi się do roku 2023 – jako ostatniego pełnego roku sprawozdawczego, dla którego możliwe było pozyskanie kompletnych informacji. W wielu przypadkach dane te zestawiono również z latami wcześniejszymi, co pozwoliło na uchwycenie istotnych tendencji rozwojowych. W zakresie danych demograficznych, gospodarki odpadami uwzględniono już informacje dostępne za rok 2024.

1. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNEJ GMINY PAKOŚĆ

1.1. SYTUACJA DEMOGRAFICZNA

Zgodnie z danymi Urzędu Miejskiego w Pakości, w latach 2018–2024 liczba mieszkańców gminy zmniejszyła się z 9668 do 9021 osób, co oznacza spadek o 647 osób. Przez cały analizowany okres kobiety stanowiły liczniejszą grupę niż mężczyźni. W 2023 roku było ich o 303 więcej (4714 kobiet i 4411 mężczyzn).

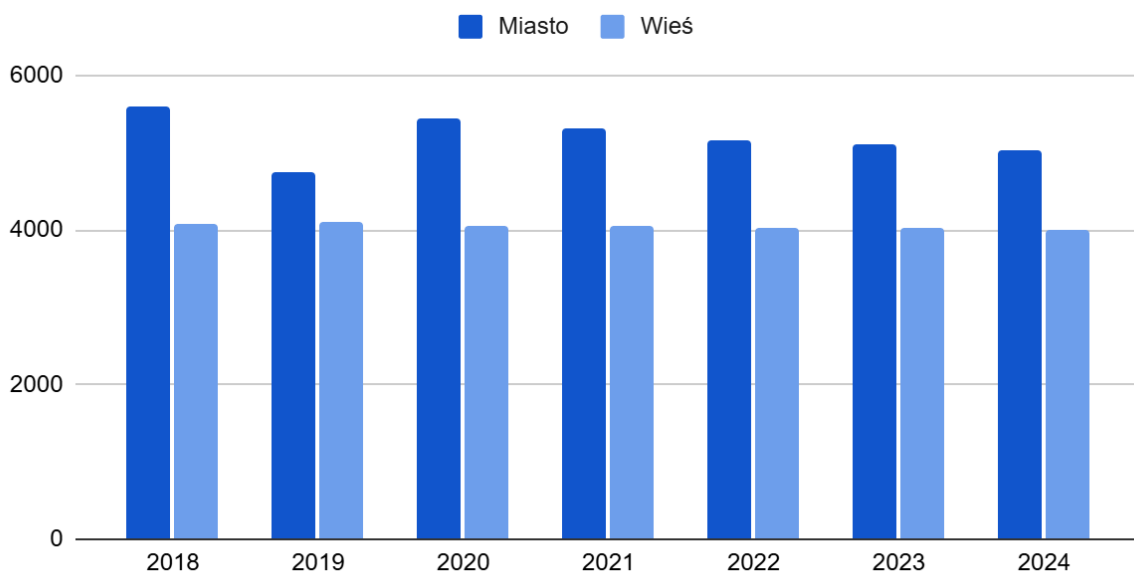
Tabela 1: Liczba ludności według płci w Gminie Pakość w latach 2018-2024.

Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Mężczyźni	4706	4685	4624	4537	4444	4411	4357
Kobiety	4962	4935	4883	4834	4756	4714	4664
Ogółem	9668	9620	9507	9371	9200	9125	9021

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pakości

Analiza struktury ludności Gminy Pakość według miejsca zamieszkania w latach 2018–2023 wskazuje na stopniowy spadek liczby mieszkańców zarówno w części miejskiej, jak i na obszarach wiejskich. Proces depopulacji w Gminie Pakość jest bardziej intensywny na obszarach miejskich niż na terenach wiejskich. W mieście ubyło 550 mieszkańców (z 5583 do 5033), natomiast na wsi – 97 osób (z 4085 do 3988).

Wykres 1: Struktura ludności Gminy Pakość według miejsca zamieszkania w latach 2018-2024.



źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pakości

W latach 2018–2024 systematycznie malała liczba mieszkańców w wieku przedprodukcyjnym. W 2018 roku wynosiła ona 1810 osób, a w 2024 roku już tylko 1658, co oznacza spadek o 152 osoby. Świadczy to o malejącym udziale dzieci i młodzieży w strukturze demograficznej gminy. Z danych wynika, że również liczba osób w wieku produkcyjnym uległa wyraźnemu zmniejszeniu – z 6047 w 2018 roku do 5389 w 2024 roku, czyli o 658 osób. Może to mieć wpływ na lokalny rynek pracy oraz przyszłe dochody budżetu gminy. W przeciwieństwie do pozostałych grup, liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym wzrosła – z 1811 w 2018 roku do 1974 w 2024 roku. Wskazuje to na postępujące starzenie się społeczeństwa, co w dłuższej perspektywie może zwiększyć zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i opiekuńcze. W całym analizowanym okresie kobiety przeważały liczebnie w grupie poprodukcyjnej, co jest zgodne z ogólnym trendem dłuższego życia kobiet.

Należy podkreślić, że identyfikowane zmiany demograficzne w Gminie Pakość są zbieżne z tendencjami obserwowanymi na poziomie ogólnokrajowym.

Tabela 2: Ludność Gminy Pakość według grup ekonomicznych w latach 2018–2024.

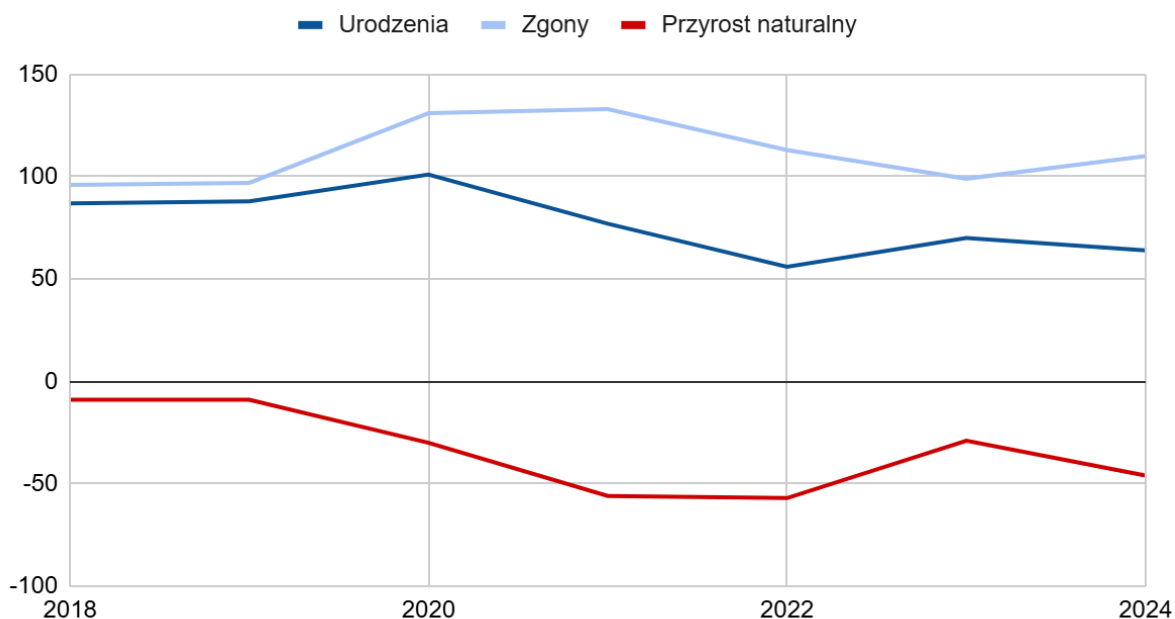
	Wyszczególnienie	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ludność w wieku przedprodukcyjnym	mężczyźni	954	956	953	925	897	883	860
	kobiety	856	851	842	846	833	825	798
	ogółem	1810	1807	1795	1771	1730	1708	1658
Ludność w wieku produkcyjnym	mężczyźni	3169	3120	3045	2972	2900	2867	2817
	kobiety	2878	2823	2771	2720	2647	2597	2572
	ogółem	6047	5943	5816	5692	5547	5464	5389
Ludność w wieku poprodukcyjnym	mężczyźni	583	609	626	640	647	661	680
	kobiety	1228	1261	1270	1268	1276	1292	1294
	ogółem	1811	1970	1896	1908	1923	1953	1974

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pakości

1.2. RUCH LUDNOŚCI

Na przestrzeni lat 2018–2023 na terenie Gminy Pakość odnotowywano ujemny przyrost naturalny. Najmniej korzystny wskaźnik zanotowano w latach 2021 (-56) oraz 2022 (-57). Liczba urodzeń spadła z 87 w 2018 do 70 w 2023, a w 2022 roku osiągnęła tylko 56 urodzeń – najniżej w analizowanym okresie. Najwięcej zgonów odnotowano w latach 2020–2022 (ponad 130 rocznie), co można wiązać z okresem pandemii COVID-19 i wynikającym z niej utrudnionym dostępem do świadczeń zdrowotnych. W 2023 roku liczba ta spadła do 99, ale nadal znacząco przewyższała urodzenia.

Wykres 2: Przyrost naturalny ludności Gminy Pakość w latach 2018-2024.



źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pakości

Na kształtowanie się liczby ludności wpływ mają nie tylko zmiany naturalne, ale również migracje, które w analizowanym okresie przynosiły więcej wymeldowań niż zameldowań. W 2024 roku saldo wyniosło –59, co potwierdza kontynuację niekorzystnego trendu migracyjnego. Liczba zameldowań ogółem wahała się w analizowanym okresie, osiągając najwyższy poziom w 2022 roku (257 osób), po czym systematycznie malała. W 2024 roku zameldowało się 199 osób, czyli o 58 mniej niż dwa lata wcześniej. Wymeldowania ogółem były wyższe niż zameldowania w każdym z analizowanych lat. W 2024 roku wyniosły 258 osób, z czego aż 161 wyprowadziło się poza gminę, co świadczy o odpływie mieszkańców do innych miejscowości. Z kolei, wyjazdy za granicę były sporadyczne i dotyczyły tylko 7 osób przez cały czas analizy.

Tabela 3: Saldo migracji w Gminie Pakość w latach 2018-2024.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
zameldowania z Gminy Pakość	127	131	77	124	163	159	114
zameldowania spoza Gminy Pakość	83	102	61	83	94	84	85

zameldowania ogółem	210	233	138	207	257	243	199
wymeldowania do Gminy Pakość	123	123	84	121	174	147	97
wymeldowania poza Gminę Pakość	143	149	132	166	196	142	161
wymeldowania za granicę	0	0	6	0	1	0	0
wymeldowania ogółem	266	272	222	287	370	289	258
saldo migracji	-56	-39	-84	-80	-114	-46	-59

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pakości

Według danych z 2024 roku, miasto Pakość liczyło 4 915 mieszkańców, co stanowi ponad połowę ogólnej liczby ludności Gminy. Pozostałe 16 miejscowości zamieszkiwało łącznie 3 530 osób, czyli ok. 42% ogółu. Najwięcej mieszkańców spośród miejscowości wiejskich odnotowano w Kościelecu (700 osób), Rybitwach (473 osoby) i Radłowie (467 osób). Najmniejsze pod względem liczby stałych mieszkańców były Wojdał (51 osób) oraz Mielno (59 osób). Taka struktura osadnicza wskazuje na dominującą rolę miasta Pakość, przy jednoczesnej potrzebie uwzględniania rozproszenia ludności wiejskiej przy planowaniu usług publicznych i inwestycji infrastrukturalnych.

Tabela 4: Statystyka stałych mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy Pakość w 2024 roku.

Miejscowość	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Pakość	4915	2589	2326
Dziarnowo	287	145	142
Giebnia	67	33	34
Gorzany	150	82	68
Jankowo	296	142	154
Kościelec	700	381	319
Ludkowo	214	106	108

Ludwiniec	170	85	85
Łącko	217	108	109
Mielno	59	25	34
Radłowo	467	236	231
Rybitwy	473	246	227
Rycerzewko	158	70	88
Rycerzewo	91	50	41
Węgiec	135	74	61
Wielowieś	385	181	204
Wojdał	51	21	30

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

1.3. KULTURA, SPORT I REKREACJA

Na terenie Gminy Pakość zadania z zakresu kultury realizują następujące instytucje:

1. Ośrodek Kultury i Turystyki w Pakości
2. Biblioteka Publiczna w Pakości

Ośrodek Kultury i Turystyki w Pakości jest samorządową instytucją kultury mieszczącą się przy ul. Świętego Jana 12 w Pakości. Koncentruje się na rozwijaniu życia kulturalnego i turystycznego – poprzez edukację artystyczną, ochronę i udostępnianie dziedzictwa kulturowego, wspieranie lokalnych twórców i inicjatyw amatorskich oraz promowanie aktywnego wypoczynku i turystyki.

Działalność Ośrodka Kultury i Turystyki w Pakości w 2024 roku prowadzona była zgodnie z zadaniami określonymi w Statucie instytucji i obejmowała: organizację imprez kulturalnych, współpracę w zakresie upowszechniania kultury z placówkami oświatowymi, kulturalnymi i innymi instytucjami, koordynację działalności kulturalnej na terenie gminy, wynajem sprzętu nagłaśniającego i pomieszczeń, opiekę nad amatorskimi zespołami artystycznymi, wspieranie twórców rodzimych, organizowanie prób zespołów muzycznych, organizowanie sekcji zainteresowań, prowadzenie Informacji Turystycznej.

W okresie od stycznia do grudnia 2024 roku Ośrodek Kultury i Turystyki w Pakości organizował m.in. koncerty, festyny, półkolonie, czy cykl letnich imprez „Lato w Parku”.

Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się Dni Pakości, festyn z okazji Dnia Dziecka, Piknik Świętojański dla Seniorów oraz wydarzenia integracyjne takie jak dożynki, rajd rowerowy czy jarmarki świąteczne. Od sierpnia funkcję dyrektora instytucji objęła nowa osoba, wcześniej pełniąca obowiązki kierownicze. Ośrodek prowadzi także sekcje zainteresowań dla dzieci i młodzieży, jak i dla dorosłych oraz seniorów. Dodatkowo w ostatnim czasie przeprowadzono remont i modernizację pomieszczeń Ośrodka Kultury.

Z pomieszczeń oraz sal Ośrodka Kultury i Turystyki korzystają nieodpłatnie różne organizacje i instytucje, w tym Nieodpłatne Porady Prawne, Powiatowy Zespół Doradztwa Rolniczego w Inowrocławiu, a także Klub Sportowy Notecianka Pakość, który korzysta z zaplecza sportowego, siłowni oraz sauny.

Ponadto, swoje działalności prowadzą tam Związek Emerytów i Rencistów, Koło Diabetyków, Stowarzyszenie „Pomocna dłoń” oraz Dom Seniora „Senior+”.

Tabela 5: Wykaz cyklicznych wydarzeń w Gminie Pakość.

Nazwa wydarzenia	Miesiąc
Koncert Noworoczny	styczeń
Ferie zimowe z OKiT – półkolonie dla dzieci	styczeń
Finał WOŚP	styczeń
Koncert walentynkowy	luty
Koncert z okazji Dnia Kobiet	marzec
Koncert z okazji Święta 3 maja	maj
Festyn z okazji Dnia Dziecka	czerwiec-sierpień
Piknik Świętojański dla Seniorów – zorganizowany wspólnie z Domem Seniora Senior +	czerwiec-sierpień
Lato na Wsi	czerwiec-sierpień
Wakacje z OKiT – półkolonie dla dzieci	czerwiec-sierpień
Lato w Parku – cykl koncertów przy fontannie	czerwiec-sierpień
Dni Pakości	czerwiec-sierpień
Jarmarki Pakoskie	czerwiec-sierpień
Przeгляд zespołów ludowych – Estrada Folkloru	czerwiec-sierpień
Dożynki Gminne	wrzesień
Kujawsko-pomorski wieczór bluesowy	listopad
Pakościanie śpiewają dla niepodległej	listopad
Dzień Seniora	listopad

Bal andrzejkowy	listopad
Dzień Seniora	listopad
Mikołajki dla dzieci w plenerze	grudzień

źródło: dane Ośrodka Kultury i Turystyki w Pakości

Biblioteka Publiczna w Pakości jest częścią ogólnokrajowej sieci bibliotecznej i znajduje się pod merytorycznym nadzorem Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Bydgoszczy. Placówka ma swoją siedzibę przy ulicy Szkolnej 2, na pierwszym piętrze budynku Ochotniczej Straży Pożarnej. Zbiory biblioteczne w Gminie Pakość w 2023 roku wyniosły 250 003 jednostki, a liczba wypożyczeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła 1093 książki. W 2023 roku Biblioteka Publiczna w Pakości zrealizowała szereg różnorodnych działań promujących czytelnictwo i integrujących społeczność lokalną. Regularnie odbywały się spotkania Dyskusyjnego Klubu Książki (po jednym w każdym miesiącu, z wyjątkiem wakacji), podczas których omawiano wybrane lektury. Duży nacisk położono na akcję „Cała Polska czyta dzieciom” – bajki czytali m.in. bibliotekarze czy dyrektor Ośrodka Kultury i Turystyki w Pakości. Organizowano także wizyty przedszkolaków w bibliotece, zajęcia wakacyjne dla dzieci, spotkania w przedszkolach i szkołach, a także wystawę haftu kujawskiego.

Przez lata w Gminie działało wielu wybitnych mieszkańców, którzy znacząco przyczynili się do rozwoju życia społecznego i kulturalnego. Wśród nich warto wymienić Elżbietę Staszak – ekspertkę haftu kujawskiego, regionalistę Zbigniewa Wojciechowskiego, pisarza Stanisława Szenica oraz twórcę rękodzieła Zenona Więckowskiego. Ważną postacią jest także kardynał Józef Glemp, prymas Polski, który spędził młodość w Rycerzewie. Do zasłużonych należą również Jan Oset, inicjator tężni w Parku Solankowym w Inowrocławiu oraz Elżbieta Wojciechowska – multimedalistka w nordic walking, reprezentująca Gminę Pakość na arenie krajowej i międzynarodowej.

W Gminie Pakość znajduje się wiele obiektów sportowych, w tym stadion miejski, boiska piłkarskie, kompleksy „Orlik”, sale sportowe, strzelnice i place zabaw. Do znaczących inwestycji można także zaliczyć skatepark, siłownię plenerową, street workout oraz przystań żeglarską.

Tabela 6: Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w Gminie Pakość.

Baza sportowa	Lokalizacja
Stadion	- stadion Miejski im. Mariana Malinowskiego w Pakości, ul. Św. Jana 12a
Boiska	- boisko piłkarskie w Kościelcu, Kościelec; - boisko piłkarskie w Radłowie, Radłowo;

	<ul style="list-style-type: none"> - boisko piłkarskie w Ludwińcu; - boisko piłkarskie w Wielowisi; - kompleks boisk „Orlik” przy ul. Barcińskiej w Pakości; - kompleks boisk „Orlik” przy ul. Mogileńskiej w Pakości; - boisko szkolne przy Szkole Podstawowej im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości (do modernizacji); - boisko wielofunkcyjne do piłki nożnej w Dziarnowie - boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej przy Zespole Placówek Oświatowych w Kościelcu; - boisko przy Zespole Szkół im. Jana Pawła II w Kościelcu; - boisko wielofunkcyjne o nawierzchni poliuretanowej w Węgiercach; - kompleks boisk sportowych w Jankowie (boisko do piłki nożnej z trawy sztucznej, boisko do siatkówki plażowej); - boisko sportowe o nawierzchni poliuretanowej do gry w piłkę nożną i koszykówkę w Rycerzewie.
Sale sportowe	<ul style="list-style-type: none"> - Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich, ul. Błonie 2, Pakość; - Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego, ul. Szkolna 44, Pakość; - Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Kościelcu; - Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu, Kościelec 14.
Place zabaw	<ul style="list-style-type: none"> - plac zabaw ul. Barcińska; - plac zabaw ul. Inowrocławska; - plac zabaw ul. Mogileńska; - plac zabaw ul. Mogileńska administrowany przez Kujawską Spółdzielnię w Inowrocławiu; - plac zabaw ul Błonie przy Przedszkolu Miejskim w Pakości; - plac zabaw Ludkowo; - plac zabaw Kościelec; - plac zabaw Rybitwy; - plac zabaw Łącko; - plac zabaw Radłowo; - plac zabaw Jankowo; - plac zabaw Jankowo (plaża).
Strzelnice	<ul style="list-style-type: none"> - strzelnica sportowa w Zespole Szkół Ponadpodstawowych im. Jana Pawła II w Kościelcu (organ prowadzący – Powiat Inowrocławski); - strzelnica sportowa w Łącku (Polski Związek Łowiecki).
Inne	<ul style="list-style-type: none"> - street workout – Plaża Miejska w Jankowie; - Przystań Żeglarska w Łącku; - skatepark przy ul. Mogileńskiej w Pakości; - siłownie zewnętrzne – Plaża Miejska w Jankowie, Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu, ul. Mogileńska w Pakości, kompleks sportowo-rekreacyjny w Jankowie, plac zabaw w Ludkowie, element siłowni zewnętrznej w Łącku.

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Na terenie Gminy funkcjonuje kilka klubów sportowych. Klub Sportowy Notecianka Pakość, zrzeszający około 120 zawodników, specjalizuje się w piłce nożnej i cieszy się dużym zainteresowaniem. Jest to też klub, który w ramach konkursów ofert otrzymuje najwyższe dotacje. Mniejszym zespołem jest Ludowy Zespół Sportowy Kościelec, w którym około 20 osób trenuje piłkę nożną. Z kolei Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Kościelec koncentruje się na strzelectwie sportowym. Fakt, że w Gminie działają dwa kluby piłkarskie oraz dostępnych jest wiele boisk, świadczy o dużej popularności i aktywnym zaangażowaniu społeczności lokalnej w rozwój tej dyscypliny sportu.

Cykliczne wydarzenia sportowe są również stałym elementem życia społecznego. W ramach rozgrywek Kujawsko-Pomorskiego Okręgowego Związku Piłki Nożnej w Bydgoszczy organizowane są mecze, w których rywalizują drużyny KS Notecianka Pakość oraz LZS Kościelec. Z kolei miłośnicy sportów wodnych mają okazję uczestniczyć w regatach Kujawsko-Pałucka Operacja Żagiel, odbywających się na Jeziorze Mielno.

1.4. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Jednym z ważnych stowarzyszeń działających na terenie Gminy Pakość jest Fundacja Kalwaria Pakoska, która wspiera ochronę i renowację zabytkowych kapliczek, dba o rozwój infrastruktury wokół miejsc kultu religijnego, podejmuje działania na rzecz rozwoju turystyki i zachowania lokalnego dziedzictwa przyrodniczego. Do jej inicjatyw należą także działalność wydawnicza i promocyjna zarówno Kalwarii, jak i całej Gminy, a także organizacja wydarzeń kulturalnych i turystycznych, takich jak „Noc Muzeów” oraz „Piknik na Kalwarii Pakoskiej”.

Aktywność społeczna w Gminie Pakość, choć widoczna, ma charakter lokalny i wymaga dalszego wsparcia oraz integracji z szerszymi strukturami. Przestrzeń do współpracy zapewnia kilka stowarzyszeń, jednak liczba zaangażowanych podmiotów z terenu gminy – zarówno społecznych, jak i gospodarczych – jest obecnie ograniczona.

Tabela 7: Wykaz stowarzyszeń i związków w Gminie Pakość w 2023 roku.

Nazwa	Miejsce
Stowarzyszenie Ekologiczne Gmin Regionu Kujaw Zachodnich i Pałuk	Pakość
Ochotnicza Straż Pożarna w Pakości	Pakość
Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”	Pakość

Fundacja Kalwaria Pakoska	Pakość
Stowarzyszenie Rozwoju Sołectwa Wielowieś w Gminie Pakość	Wielowieś
Miejsko-Gminne Zrzeszenie Ludowe Zespoły Sportowe w Pakości	Pakość
Ludowy Zespół Sportowy Wielowieś z siedzibą w Wielowisi	Wielowieś
Ludowy Zespół Sportowy „Radłowo” w Radłowie	Radłowo
Klub Sportowy Notecianka w Pakości	Pakość
Ludowy Uczniowski Klub Sportowy Kościelec	Kościelec
Stowarzyszenie Kibiców KS Notecianka Pakość	Pakość
Obywatelskie Stowarzyszenie Pakość dla Pokoleń	Pakość
Koło Łowieckie Nr 65 „Nadnoteckie” w Pakości	Pakość
Koło Łowieckie „im dr Jana Oseta” w Łącku	Łącko
Koło Gospodyń Wiejskich w Łącku	Łącko
Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Koło Pakość	Pakość
Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Sokół”	Pakość
Polskie Stowarzyszenie Diabetyków, Koło Miejskie w Pakości	Pakość
Ludowy Zespół Sportowy Kościelec z siedzibą w Batkowie	Batkowo
Stowarzyszenie Mieszkańców Pakości na Rzecz Walki z Nadmiernym Ruchem Pojazdów Ciężarowych i Hałasem	Pakość

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Ponadto, Gmina Pakość jest członkiem kilku ważnych stowarzyszeń regionalnych i samorządowych, co sprzyja współpracy i realizacji wspólnych inicjatyw. Członkostwo obejmuje lata od 2003 do 2024.

Tabela 8: Wykaz stowarzyszeń, do których należy Gmina Pakość.

Nazwa Stowarzyszenia	Data przystąpienia
Związek Miast i Gmin Nadnoteckich	12 czerwca 2003 r.
Lokalna Grupa Działania Czarnoziem na Soli	29 maj 2008 r.
Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Salutaris”	29 marca 2012 r.
Kujawsko-Pomorskie Samorządowe Stowarzyszenie „Europa Kujaw i Pomorza”	26 luty 2013 r.
Stowarzyszenie Obszaru Prowadzenia Polityki Terytorialnej Powiatu Inowrocławskiego	27 września 2022 r.
Stowarzyszenie Unii Miasteczek Polskich	1 sierpnia 2024 r.

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Gmina Pakość nie prowadzi obecnie współpracy międzynarodowej, ani w ramach partnerstw miast (tzw. miast bliźniaczych), ani na mocy zawartych porozumień czy umów samorządowych. W okresach minionych miasto posiadało partnerskiego bliźniaka w Holandii. Wszystkie porozumienia w tym zakresie zostały albo wypowiedziane przez miasto, albo wygasły wraz z upływem terminu, na jaki zostały zawarte. Podkreślić należy, że tego rodzaju współpraca ma z zasady na celu rozwijanie kontaktów kulturalnych, edukacyjnych, młodzieżowych i społecznych, a także wymianę doświadczeń samorządowych i promowanie regionu, jej brak uniemożliwia generowanie korzyści w tym zakresie. Nawiązanie (jak również reaktywacja wypowiedzianych) partnerstw w sferze współpracy międzynarodowej może przynieść liczne korzyści w zakresie społecznym i gospodarczym.

Współpraca kulturalna nie tworzy powiązań ponadlokalnych. Zdecydowanie ujawnia się brak aktywności podmiotów publicznych i społecznych w zakresie realizacji imprez o zasięgu ponadlokalnym. Organizowane w Pakości do niedawna Wyścigi Traktorów, nie są obecnie realizowane, przede wszystkim po utracie sponsora strategicznego. Imprezy i wydarzenia organizowane na terenie gminy przyciągają jedynie mieszkańców z gmin ościennych (procesje, festyny, dożynki, koncerty).

1.5. EDUKACJA I WYCHOWANIE

Wykaz szkół i placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie Gminy dla których Gmina stanowi organ prowadzący:

1. Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich, ul. Błonie 2, Pakość;
2. Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego, ul. Szkolna 44, Pakość;
3. Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu, Kościelec 14, Pakość;
4. Przedszkole Miejskie w Pakości, ul. Błonie 2a, Pakość.

Wykaz szkół i placówek oświatowych zlokalizowanych na terenie Gminy dla których Gmina nie stanowi organu prowadzącego:

1. Niepubliczne Przedszkole Hop Siup z Oddziałami Integracyjnymi, ul. Mogileńska 21A, 88-170 Pakość;

Placówka niepubliczna zatrudnia 14 nauczycieli. Funkcjonują tu 3 oddziały przedszkolne oraz 1 oddział wczesnego wspomaganie rozwoju, do których uczęszczało w 2023 r. łącznie 55 dzieci.

2. Niepubliczny Żłobek i Przedszkole Specjalne Gucio, ul. Mogileńska 21A, 88-170 Pakość.

Placówka zatrudniająca 5 nauczycieli, prowadzi 2 oddziały grup przedszkolnych, do których uczęszczało w 2023 r. łącznie 28 dzieci.

3. Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Kościelcu, Kościelec 125, 88-170 Pakość.

W 2024 roku Gmina Pakość pozyskała środki finansowe na budowę pierwszego publicznego żłobka na swoim terenie. Inwestycja zostanie w całości sfinansowana ze środków Krajowego Planu Odbudowy oraz budżetu państwa w ramach programu „Aktywny Maluch 2022–2029”. Łączna kwota dofinansowania wynosi 1 415 188 zł i pokrywa 100% kosztów realizacji zadania. W ramach projektu planowane jest utworzenie 20 miejsc opieki dla dzieci do lat 3. Nowa placówka wypełni dotychczasową lukę w zakresie opieki nad najmłodszymi dziećmi, ponieważ do tej pory w Gminie Pakość nie funkcjonowała żadna bezpłatna, publiczna instytucja tego typu. Inwestycja wpisuje się w założenia Strategii Demograficznej Polski do 2040 roku, której celem jest m.in. likwidacja tzw. „białych plam” na mapie dostępności usług żłobkowych oraz aktywizacja zawodowa rodziców.

Tabela 9: Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości – wybrane dane w latach 2018-2023.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba dzieci	462	431	392	363	327	276
Liczba etatów nauczycieli	45,50	46,72	44,73	39,55	35,15	32,20
Liczba sal lekcyjnych	21	21	21	18	17	17
Liczba komputerów do użytku uczniów	29	29	29	34	51	55
Liczba projektorów multimedialnych	5	5	5	5	5	6
Liczba kół zainteresowań	23	21	20	16	10	11
Liczba stypendystów	100	128	111	134	127	111

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

W latach 2018–2023 Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości realizowała szereg programów edukacyjnych i profilaktycznych, m.in. „Laboratorium Przyszłości”, „Aktywna tablica”, „Młodzi w akcji”, „Archipeląg skarbów”, „#FakeNoMore” oraz inicjatywy wspierające zdrowe żywienie i czytelnictwo. Placówka dysponuje salą gimnastyczną, salką rekreacyjną oraz boiskiem typu Orlik. Świetlica działa w godzinach 7:00–15:30.

Tabela 10: Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości – wybrane dane w latach 2018-2023.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba dzieci	218	167	210	228	244	254
Liczba etatów nauczycieli	27,32	24,60	23,51	22,90	24,08	27,60
Liczba sal lekcyjnych	17	17	17	17	17	18
Liczba komputerów do użytku uczniów	20	20	49	49	49	49
Liczba projektorów multimedialnych	13	13	13	13	13	13
Liczba kół zainteresowań	0	6	2	1	1	2

Liczba stypendystów	45	50	50	50	50	70
----------------------------	----	----	----	----	----	----

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

W latach 2018–2023 Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości aktywnie uczestniczyła w licznych programach edukacyjnych i profilaktycznych, takich jak „Trzymaj formę”, „Stop zwolnieniom z WF”, „Poznaj Polskę”, „eTwinning” czy „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”. Uczniowie mają do dyspozycji salę gimnastyczną, boiska, bieżnię, skocznnię oraz siłownię zewnętrzną. Świetlica szkolna funkcjonuje w godzinach 7:00–16:00.

Tabela 11: Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu – wybrane dane w latach 2018-2023.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba dzieci	192	187	182	175	170	174
Liczba etatów nauczycieli	17,67	18,06	17,69	18,71	19,95	20,47
Liczba sal lekcyjnych	11	11	11	11	11	11
Liczba komputerów do użytku uczniów	13	13	13	33	32	32
Liczba projektorów multimedialnych	7	7	11	11	12	13
Liczba kół zainteresowań	5	5	5	5	5	5
Liczba stypendystów	39	50	50	33	36	36

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

W latach 2018–2023 Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu realizował różnorodne programy edukacyjne i profilaktyczne, m.in. „Laboratorium Przyszłości”, „Młode Głowy – Otwarcie o zdrowiu psychicznym”, „Cybernauci”, „Kubusiowi Przyjaciele Natury” czy „Śniadanie daje moc”. Do dyspozycji uczniów pozostaje niepełnowymiarowa sala gimnastyczna oraz boiska zewnętrzne do piłki ręcznej i nożnej. Świetlica szkolna działa w godzinach 7:00–14:30.

Tabela 12: Przedszkole Miejskie – wybrane dane w latach 2018-2023.

	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Liczba dzieci	154	198	208	212	216	188
Liczba etatów nauczycieli	10,27	11,79	12,65	12,61	12,66	13,45
Liczba sal lekcyjnych	8	8	8	8	8	8

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

W latach 2018–2023 Przedszkole Miejskie realizowało szereg programów edukacyjnych i profilaktycznych, takich jak „Kubusiowi Przyjaciele Natury”, „Czyste powietrze wokół nas”, „Zdrowe dzieci” czy „Smartfon Grzesia”. Placówka prowadziła także zajęcia edukacyjne związane ze świętami narodowymi oraz działania z zakresu bajkowej profilaktyki.

Tabela 13: Wyniki uzyskane w egzaminach ósmoklasisty w 2023 roku.

	Liczba uczniów	Język polski	Matematyka	Język angielski
Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości	66	66%	54%	58%
Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości	29	64%	57%	72% (28 uczniów)
Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu	17	71%	60%	68%
Gmina	112	65%	55%	69%
Powiat		65%	46%	61%
Województwo		66%	49%	62%
Kraj		66%	53%	66%

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Na terenie Gminy Pakość nie funkcjonują szkoły ponadpodstawowe dla których Gmina stanowi organ prowadzący. Pod nadzorem powiatu inowrocławskiego jest natomiast Zespół Szkół im. Jana Pawła II w Kościelcu. Młodzież kontynuująca naukę na tym etapie edukacyjnym dojeżdża głównie do Inowrocławia, który pełni funkcję wiodącego ośrodka edukacyjnego w regionie. Oferta edukacyjna powiatu inowrocławskiego jest jednak stosunkowo szeroka – szkoły zapewniają różnorodność ścieżek kształcenia (licealne, zawodowe, techniczne) i relatywnie dużą liczbę miejsc.

1.6. OPIEKA ZDROWOTNA

Ochronę zdrowotną na terenie Gminy Pakość zapewniają wyłącznie niepubliczne placówki ochrony zdrowia. Zapotrzebowanie na usługi medyczne w Gminie Pakość systematycznie rośnie, co wynika przede wszystkim ze starzejącej się struktury demograficznej mieszkańców oraz obserwowanego spadku liczby osób w wieku produkcyjnym. Dostęp do specjalistycznych świadczeń medycznych wymaga najczęściej dojazdu do Inowrocławia lub Bydgoszczy.

1. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej "Medicus", ul. Św. Jana 19, Pakość.

Placówka oferuje szeroki zakres usług medycznych dla dzieci, dorosłych oraz całych rodzin. W ramach działalności funkcjonują: gabinet medycyny szkolnej, gabinet pielęgniarstwa środowiskowo-rodzinnej, gabinet położniczo-rodzinnej, gabinet zabiegowy, poradnia ginekologiczno – położnicza, poradnia lekarza rodzinnego, poradnia stomatologiczna i punkt szczepień.

2. Niepubliczny Zakład Rehabilitacji Leczniczej "Rehdul" Ryszard Dulęba, ul. Św. Jana 8, Pakość.

Zakład specjalizuje się w kompleksowej rehabilitacji leczniczej, obejmującej: gabinet fizykoterapii, gabinet kinezyterapii, gabinet masażu leczniczego i poradnię rehabilitacji.

3. Prywatny Specjalistyczny Gabinet Stomatologiczny Barbary Olczykowskiej, ul. Św. Jana 3, Pakość.

Gabinet oferuje kompleksową opiekę dentystyczną, obejmującą: profilaktykę, stomatologię zachowawczą i estetyczną, leczenie kanałowe (endodontycję), choroby przyzębia (periodontologię), chirurgię stomatologiczną, protetykę, RTG, stomatologię dziecięcą.

4. TWOROWSCY Stomatologia, ul. Kardynała Wyszyńskiego 63, Pakość.

Gabinet oferuje usługi z zakresu stomatologii zachowawczej z endodoncją, obejmujące leczenie próchnicy i terapię kanałową, a także radiologię i diagnostykę obrazową umożliwiające precyzyjne rozpoznanie schorzeń jamy ustnej.

1.7. POLITYKA SPOŁECZNA I PROBLEMY SPOŁECZNE

Ustawowe zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie Gminy Pakość realizuje Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości, zlokalizowany przy ulicy Inowrocławskiej 14. Instytucja ta odpowiada za wdrażanie lokalnej polityki społecznej. W ramach swojej działalności Ośrodek podejmuje liczne inicjatywy o charakterze edukacyjnym i prewencyjnym, wspierając osoby i rodziny dotknięte problemami uzależnień. Placówka zapewnia m.in. pomoc psychologiczną, organizuje programy terapeutyczne, angażuje się w lokalne kampanie profilaktyczne oraz współpracuje z innymi instytucjami w zakresie leczenia uzależnień i reintegracji społecznej. Działania te mają na celu poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie poczucia bezpieczeństwa i spójności społecznej w lokalnej wspólnocie.

Charakterystyka głównych powodów ubiegania się o pomoc społeczną:

- niepełnosprawność: pomoc społeczna dla osób z niepełnosprawnością jest jednym z głównych powodów wsparcia, a liczba takich przypadków rosła w analizowanych latach (ze 100 rodzin w 2021 r. do 115 w 2023 r.) Sytuacja ta wskazuje na potrzebę dalszego rozwoju działań wspierających oraz zapewnienie stabilnego wsparcia finansowego dla osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów.
- bezrobocie: pomoc z powodu bezrobocia ma w ostatnich latach tendencję malejącą (ze 143 rodzin w 2021 r. do 106 w 2023 r.). Może to świadczyć o malejących wyzwaniach na lokalnym rynku pracy, takich jak trudności w znalezieniu zatrudnienia wśród niektórych grup mieszkańców.
- ubóstwo: od 2019 roku obserwuje się stopniowy spadek liczby rodzin objętych wsparciem z powodu ubóstwa – z 235 do 184 rodzin. Może to świadczyć o delikatnej poprawie sytuacji materialnej mieszkańców lub zmianach w sposobie kwalifikowania do pomocy, jednakże ubóstwo pozostaje dalej jako jeden z głównych problemów w społeczności, wymagający dalszych działań.
- bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych: w 2021 roku liczba rodzin wymagających pomocy z tego powodu wynosiła 89, w 2022 roku zmalała do 46, ale w 2023 roku znowu wzrosła do 68. Wskazuje to na wyzwania związane z trudnościami w wychowywaniu dzieci i potrzebą wsparcia rodziców w opiece nad nimi.

– długotrwała lub ciężka choroba: w 2019 roku liczba rodzin korzystających z pomocy z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby wyniosła 195. W 2021 oraz 2022 roku, odnotowano utrzymanie się tej liczby na poziomie 171 rodzin, natomiast w 2023 roku zaobserwowano jej spadek do 161 rodzin. Sytuacja ta sugeruje dalsze zapotrzebowanie na wsparcie dla rodzin, które borykają się z przewlekłymi problemami zdrowotnymi.

Tabela 14: Struktura powodów udzielania pomocy w Gminie Pakość w latach 2018-2023.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin						Liczba osób w tych rodzinach					
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ubóstwo	208	235	195	191	186	184	517	558	459	403	384	358
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	6	6	8	10	13	14	6	6	8	10	13	14
Potrzeba ochrony małoletnich, w tym:	40	48	37	36	35	28	207	243	192	189	184	147
potrzeba ochrony wielodzietności	34	41	32	34	34	16	185	223	172	182	181	142
Bezrobocie	171	167	141	143	117	106	505	457	378	386	314	270
Niepełnosprawność	122	118	106	100	110	115	247	218	194	171	182	188
Długotrwała lub ciężka choroba	177	195	163	171	171	161	356	369	310	279	289	282

Bezradność w sprawach opiek. - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, w tym:	89	90	72	52	46	68	302	292	268	174	141	227
rodziny niepełne	51	54	44	37	32	44	145	150	127	109	93	145
rodziny wielodzietne	21	20	22	14	8	18	116	108	121	74	44	95
Przemoc domowa	8	7	6	15	6	7	26	20	12	40	11	27
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	20	8	8	4	12	14	38	17	8	9	20	21
Narkomania	2	2	3	2	1	4	2	7	4	3	1	4
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	4	3	2	3	4	4	7	6	2	3	4	4

Trudność w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy (na podstawie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony, Dz.U. 2023 poz. 1095 z późn. zm.).	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	3	0	0	3	1	1	10	0	0	10	3	1
Sytuacja kryzysowa	2	0	0	0	0	0	7	0	0	0	0	0
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pakości

W dalszej części przedstawiono zestawienie najczęstszych problemów społecznych z uwzględnieniem miejscowości. Pakość, jako centralna miejscowość gminy, cechuje się najwyższą liczbą rodzin doświadczających problemów społecznych. Łącznie 413 rodzin, obejmujących 824 osoby, boryka się tu z szerokim spektrum trudności społecznych i ekonomicznych. Najczęstsze problemy to długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo, niepełnosprawność oraz bezrobocie. Dodatkowo pojawiają się tu również przypadki przemocy w rodzinie, bezradności opiekuńczo-wychowawczej i innych wyzwań, co wskazuje na potrzebę kompleksowego wsparcia społecznego.

Naturalną zależnością jest fakt, że wraz ze wzrostem wielkości miejscowości rośnie również liczba mieszkańców, co przekłada się na większą skalę potrzeb oraz liczbę osób objętych wsparciem społecznym.

Tabela 15: Liczba osób, którym zrealizowano świadczenia w podziale na poszczególne miejscowości w 2023 roku (pomoc społeczna).

Miejscowość	Problem rodziny	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
Dziarnowo	Razem	13	33
	Bezdomność	1	1
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	1	4
	Bezrobocie	4	9
	Długotrwała lub ciężka choroba	3	10
	Ubóstwo	4	9
Giebnia	Razem	4	12
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	1	2
	Bezrobocie	1	7
	Długotrwała lub ciężka choroba	1	2
	Niepełnosprawność	1	1
Jankowo	Razem	10	27
	Alkoholizm	1	1
	Bezdomność	1	1
	Bezrobocie	2	8
	Długotrwała lub ciężka choroba	1	3
	Narkomania	1	1
	Ubóstwo	3	9

	Wielodzietność	1	5
Kościelec	Razem	28	77
	Alkoholizm	1	1
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	1	4
	Bezrobocie	6	16
	Długotrwała lub ciężka choroba	4	8
	Niepełnosprawność	4	11
	Przemoc w rodzinie	1	3
	Ubóstwo	7	12
	Wielodzietność	4	22
Ludkowo	Razem	5	13
	Długotrwała lub ciężka choroba	3	7
	Niepełnosprawność	2	6
Ludwiniec	Razem	12	33
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	1	2
	Bezrobocie	2	7
	Długotrwała lub ciężka choroba	3	8
	Niepełnosprawność	3	8
	Ubóstwo	3	8
Łącko	Razem	6	10
	Bezdomność	1	1
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	2	4
	Bezrobocie	1	2
	Niepełnosprawność	2	3
Pakość	Razem	411	816
	Alkoholizm	6	8
	Bezdomność	8	8
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina wielodzietna	5	25
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	19	69

	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	9	32
	Bezrobocie	63	158
	Długotrwała lub ciężka choroba	106	163
	Narkomania	1	1
	Niepełnosprawność	76	115
	Potrzeba ochrony macierzyństwa	1	4
	Przemoc w rodzinie	4	15
	Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	2
	Ubóstwo	104	178
	Wielodzietność	7	38
Radłowo	Razem	12	27
	Bezrobocie	1	6
	Długotrwała lub ciężka choroba	5	10
	Niepełnosprawność	4	4
	Ubóstwo	1	1
	Wielodzietność	1	6
Rybitwy	Razem	22	33
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	2	4
	Bezrobocie	2	3
	Długotrwała lub ciężka choroba	7	11
	Niepełnosprawność	4	5
	Ubóstwo	7	10
Rycerzewko	Razem	4	8
	Niepełnosprawność	2	4
	Ubóstwo	2	4
Rycerzewo	Razem	3	8
	Długotrwała lub ciężka choroba	2	3
	Niepełnosprawność	1	2
Węgiec	Razem	5	8
	Bezrobocie	1	2
	Długotrwała lub ciężka choroba	2	3
	Niepełnosprawność	1	1

	Ubóstwo	1	2
Wielowieś	Razem	14	32
	Bezrobocie	1	5
	Długotrwała lub ciężka choroba	2	2
	Niepełnosprawność	5	9
	Przemoc w rodzinie	1	4
	Ubóstwo	4	7
	Wielodzietność	1	5
Wojdał	Razem	6	16
	Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych – rodzina niepełna	1	3
	Bezrobocie	1	2
	Długotrwała lub ciężka choroba	1	3
	Niepełnosprawność	2	6
	Ubóstwo	1	2

źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Pakości

W latach 2021–2023 zaobserwowano wyraźny wzrost liczby osób korzystających ze świadczeń niepieniężnych oraz tych objętych pomocą w formie porad. Ponadto, w ostatnim roku odnotowano również wzrost liczby rodzin, których członkowie otrzymują świadczenia pieniężne.

Tabela 16: Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS.

Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS	2021	2022	2023
Świadczenia niepieniężne dla osób	196	201	211
Świadczenia pieniężne dla osób	419	259	359
Świadczenia porady dla osób	24	27	36

źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Pakość 2024

W latach 2018–2023 Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości realizował liczne projekty i programy społeczne o zróżnicowanym charakterze, na które łącznie przeznaczono 1 291 346,51 zł. Kluczowe obszary działań obejmowały: aktywizację społeczno-zawodową (projekty „Postaw na aktywność”), przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, wsparcie seniorów (w tym poprzez program „Senior+” i lokalne inicjatywy integracyjne), pomoc dzieciom i młodzieży z rodzin w trudnej sytuacji (warsztaty, zajęcia twórcze,

wsparcie rozwojowe), działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami (asystentura, likwidacja barier, teleopieka, terapia zajęciowa), wsparcie w czasie pandemii COVID-19 (transport na szczepienia, działania informacyjne i osłonowe) i zapewnienie podstawowych potrzeb (Pomoc Żywnościowa, program „Posiłek w szkole i w domu”).

Rodziny z Gminy Pakość korzystają z Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny. Przysługuje ona niezależnie od dochodu rodzinom z co najmniej trójką dzieci lub wszystkim rodzicom oraz małżonkom rodziców, którzy mieli na utrzymaniu łącznie co najmniej troje dzieci. W latach 2018 - 2023 zostało złożonych 338 wniosków i wydano łącznie 809 kart. W roku 2024 r. wydano 34 karty.

Placówki działające w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej:

Dzienny Dom „Senior+” – w 2023 roku z oferty skorzystało łącznie 27 osób. W ciągu roku jedna z uczestniczek zrezygnowała z udziału z powodu pogarszającego się stanu zdrowia, natomiast dwie osoby zostały wykreślone z ewidencji w związku z ich śmiercią. W 2023 roku w Dziennym Domu „Senior+” w Pakości realizowano szeroki zakres działań na rzecz osób starszych, obejmujących wsparcie socjalne, edukacyjne, kulturalne, rekreacyjne i terapeutyczne. Seniorom zapewniono wyżywienie (śniadanie, obiad, podwieczorek), pomoc pracownika socjalnego w sprawach urzędowych, dostęp do opieki zdrowotnej oraz paczki świąteczne z okazji Wielkanocy i Wigilii. Prowadzono liczne zajęcia edukacyjne (spotkania z dzielnicowymi, psychologiem, warsztaty z emisji głosu), kulturalne (wyjazdy do kina, teatru, filharmonii), artystyczne (muzykoterapia, teatr, rękodzieło) oraz sportowe (rehabilitacja, spacer, wyjazdy na basen, gry i zabawy na świeżym powietrzu). Organizowano także spotkania integracyjne z dziećmi, młodzieżą i seniorami z innych instytucji. Uczestnicy angażowali się w życie społeczne – m.in. w WOŚP, pikniki, Dzień Seniora. Prowadzono również terapię zajęciową (szydełkowanie, hortiterapia, kronika Domu). Wszystkie działania wspierały aktywizację społeczną, przeciwdziałały marginalizacji i poprawiały kondycję fizyczną i psychiczną uczestników. Placówka działa od poniedziałku do piątku w godz. 7:00–15:00. W 2023 roku całkowity koszt funkcjonowania wyniósł 523 657,89 zł, z czego 101 320,00 zł pochodziło z dotacji. Działalność DDS+ odpowiada na rosnące potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych, dając im przestrzeń do samorealizacji, integracji i poprawy jakości życia.

Centrum Opiekuńczo-Mieszkalne w Pakości – rozpoczęło działalność z dniem 1 października 2024 r. Placówka przeznaczona jest dla 20 dorosłych osób z niepełnosprawnościami, z orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności (15 osób w zakresie pobytu dziennego i 5 osób dla pobytu całodobowego). Zapewnia ona osobom dorosłym warunki do godnego i niezależnego życia. Obiekt podzielony został na dwie części: dzienną i mieszkalną. W części dziennej do użytku zostały przekazane pomieszczenia biurowe, kuchnia, sala komputerowa i relaksacyjna, jadalnia oraz sala gimnastyczno-rehabilitacyjna.

W centrum zapewnione są specjalistyczne usługi opiekuńcze m.in. asystenckie, rehabilitacyjne, terapeutyczne czy psychologiczne. W planach pozostaje organizacja wycieczek oraz spotkań kulturalnych poza Centrum. Inwestycja powstała na wniosek pakoskiej gminy do wojewody, przy dofinansowaniu z Funduszu Solidarnościowego (dysponentem jest Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej) w ramach programu „Centra Opiekuńczo-Mieszkalne”, w kwocie 3 176 790,98 zł. Koszt wzniesienia i wyposażenia całego obiektu wyniósł 3 424 656,58 zł.

1.8. BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

W Gminie Pakość ochrona porządku i bezpieczeństwa publicznego opiera się na pracy następujących jednostek:

1. Komisariat Policji (ul. Barcińska 1, 88-170 Pakość)
2. Stowarzyszenia Ochotniczej Straży Pożarnej (ul. Szkolna 2, 88-170 Pakość)

Służba i praca w Komisariacie odbywa się od poniedziałku do piątku i rozpoczyna się o godzinie 7:30, a kończy o godzinie 15:30 lub zgodnie z rozkładem czasu służby policjantów i czasu pracy pracowników określonych odrębnymi przepisami. Ustala się następującą strukturę organizacyjną Komisariatu:

- 1) Kierownictwo – Komendant Komisariatu Policji;
- 2) Zespół Kryminalny;
- 3) Zespół Prewencji;
- 4) Jednoosobowe Stanowisko do spraw Wykroczeń, Nieletnich i Patologii;
- 5) Zespół Wspomagający.

Stowarzyszenie Ochotniczej Straży Pożarnej w Pakości prowadzi działania na rzecz ochrony przeciwpożarowej, w tym współpracę z instytucjami i organizacjami w zakresie zapobiegania pożarom. Bierze udział w akcjach ratowniczych podczas pożarów i innych zagrożeń, a także prowadzi działania edukacyjne, uświadamiając mieszkańcom, jak ważna jest profilaktyka i właściwe przygotowanie do sytuacji kryzysowych.

W strukturze lokalnych działań profilaktycznych i przeciwdziałania uzależnieniom ważną funkcję pełni jednostka działająca na szczeblu samorządowym – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która jest powoływana przez wójta, burmistrza lub prezydenta miasta na podstawie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. W jej skład wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki oraz rozwiązywania problemów związanych z uzależnieniami.

Do zadań komisji należy inicjowanie działań profilaktycznych oraz realizacja zadań gminy związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi. Komisja może także kierować osoby uzależnione na przymusowe leczenie odwykowe. Ponadto komisja opiniuje zgodność lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu z uchwałami rady gminy oraz kontroluje przestrzeganie zasad korzystania z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych.

Tabela 17: Wybrane dane z działalności GKRPA w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Posiedzenia GKRPA (ogółem)	4	5	10
Ogólne posiedzenie Komisji	4	5	7
Posiedzenie podkomisji interwencyjno-motywującej	0	0	3
Przeprowadzone rozmowy	236	158	107
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	16	22	30

źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Pakość 2024

Na terenie Gminy Pakość funkcjonują łącznie 34 punkty sprzedaży napojów alkoholowych, w których wydano 75 zezwoleń na sprzedaż oraz sprzedaż i podawanie alkoholu. Zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży obejmują:

- 22 zezwolenia na napoje o zawartości alkoholu do 4,5%,
- 17 zezwoleń na napoje o zawartości alkoholu od 4,5% do 18%,
- 21 zezwoleń na napoje o zawartości alkoholu powyżej 18%.

Z kolei zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży obejmują:

- 12 zezwoleń na napoje o zawartości alkoholu do 4,5%,
- 2 zezwolenia na napoje o zawartości alkoholu od 4,5% do 18%,
- 1 zezwolenie na napoje o zawartości alkoholu powyżej 18%.

W 2023 roku wydano również 7 jednorazowych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

W latach 2021–2023 Gmina Pakość zrealizowała wachlarz działań profilaktycznych, ukierunkowanych na przeciwdziałanie uzależnieniom oraz promocję zdrowego stylu życia wśród dzieci, młodzieży i rodzin. Działania te miały charakter edukacyjny, wychowawczy i środowiskowy, obejmując zarówno placówki oświatowe, jak i przestrzeń lokalnej społeczności. W szkołach i przedszkolach organizowano liczne konkursy plastyczne i muzyczne, warsztaty tematyczne oraz spektakle teatralne z udziałem uczniów i nauczycieli. Realizowano programy profilaktyczne takie jak *Archipelag Skarbów* czy *Gwiazda Mocy*, które były dostosowane do różnych grup wiekowych. Uczniowie uczestniczyli także w zajęciach dotyczących budowania relacji rówieśniczych oraz bezpiecznego korzystania z Internetu. W 2022 roku z okazji Dnia Dziecka odbyły się imprezy plenerowe, podczas których dzieci brały udział w aktywnościach o charakterze profilaktycznym. We współpracy ze specjalistami opracowano i rozpowszechniono bajki profilaktyczne oraz materiały edukacyjne, które trafiły do przedszkolaków i uczniów młodszych klas. W świetlicach szkolnych i środowiskowych prowadzono zajęcia socjoterapeutyczne oraz opiekuńczo-wychowawcze, zapewniając najmłodszym wsparcie emocjonalne i społeczne. Gmina aktywnie uczestniczyła w ogólnopolskich kampaniach edukacyjnych, takich jak „Jak skutecznie przestrzegać prawa?” oraz „Cięża bez alkoholu”. Organizowano prelekcje, spotkania z ekspertami i warsztaty dla osób współuzależnionych.

Kluczowym elementem tych działań były szkolenia dla nauczycieli, wychowawców, członków GKRPA oraz rodziców, które miały na celu rozwój kompetencji w zakresie nowoczesnych metod profilaktyki, rozpoznawania mechanizmów uzależnień i skutecznej komunikacji. Łącznie przeszkolono 267 osób – najwięcej w 2021 roku (184 osoby), a tematyka obejmowała m.in. cyberprzemoc, interwencje kryzysowe, motywowanie do leczenia oraz zmiany prawne.

Ważną rolę pełniły również świetlice: dwie opiekuńczo-profilaktyczne (Kościelec, Radłowo) oraz jedna socjoterapeutyczna (Pakość), do których uczęszczało średnio 80 dzieci rocznie, w tym dzieci z rodzin z problemem alkoholowym (30 w 2021 r., 15 w 2022 r., 24 w 2023 r.). Wychowawcy prowadzili zajęcia edukacyjne, terapeutyczne i integracyjne, wspierające rozwój emocjonalny i społeczny dzieci. Organizowano także wyjazdy, paczki świąteczne oraz zajęcia w ferie i wakacje.

Na terenie gminy funkcjonuje jeden Punkt Konsultacyjny ds. Uzależnień i Przeciwdziałania Przemocy Domowej, zatrudniający zespół sześciu specjalistów (psycholog, pedagog, terapeuci, pracownik socjalny). Punkt oferuje wsparcie osobom uzależnionym, ich rodzinom oraz ofiarom i sprawcom przemocy domowej. W latach 2021–2023 z pomocy skorzystało łącznie 322 mieszkańców, a udzielono 996 porad. Gmina organizowała również mobilne punkty konsultacyjne, docierając z pomocą do szerszego grona osób potrzebujących.

Tabela 18: Liczba osób korzystających ze wsparcia udzielanego w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba osób korzystających z pomocy Punktu	16	79	96
Liczba udzielonych porad	452	230	355

źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Pakość 2024*

Na podstawie danych zawartych w tabeli należy stwierdzić, że w latach 2021-2023 zmalała liczba przestępstw popełnianych na terenie Gminy Pakość.

Tabela 19: Przestępczość na terenie Gminy Pakość w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Kradzież z włamaniem	5	3	5
Fizyczne i psychiczne znęcanie się nad rodziną	4	6	3
Pobicie	3	0	0
Uszkodzenie mienia	10	6	4
Kradzież pieniędzy wraz z dokumentami	0	0	0
Kradzież mienia	16	18	7
Inne	168	143	122

źródło: *Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Pakość 2024*

Policja w ciągu analizowanych trzech lat odnotowała na terenie Gminy Pakość łącznie 286 interwencji związanych z nadużywaniem alkoholu. Najwięcej interwencji miało miejsce w 2021 roku (113), w kolejnych latach ich liczba stopniowo malała – do 91 w 2022 roku i 82 w 2023 roku. W tym okresie funkcjonariusze nałożyli łącznie 53 mandaty oraz udzielili 97 pouczeń osobom, które dopuściły się wykroczeń z naruszeniem przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Tabela 20: Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem środków odurzających w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	17	22	15

Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	0	0	1
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	14	10	14
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	1	1	1
Osoby nieletnie zatrzymane do wytrzeźwienia	121	143	121
Liczba podejrzanych o popełnienie przestępstw w związku z alkoholem oraz narkotykami	11	8	6

źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Pakość 2024

W latach 2021-2023 zmalała liczba osób doznających przemocy domowej na terenie Gminy Pakość.

Tabela 21: Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową w latach 2021-2023.

	2021	2022	2023
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	118	91	82
Liczba osób doznających przemocy domowej	17	10	9
Liczba osób stosujących przemoc domową	17	10	9
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu	12	8	9
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	b/d	b/d	b/d

źródło: Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych Gmina Pakość 2024

1.9. FINANSE SAMORZĄDOWE

Analizując poziom dochodów można zaobserwować wzrost dochodów całkowitych (od 2018 r. dochody wzrosły o ponad 20 mln zł, osiągając w 2023 r. poziom blisko 60 mln zł). Stale rosną też dochody własne (z 18,6 mln zł w 2018 do 27,5 mln zł w 2023 roku). Wahania pojawiają się w dochodach bieżących ((ponad 55 mln zł), spadek w 2023 r. do ok. 48 mln zł.) oraz w dotacjach celowych (w 2022 r. ponad 19 mln zł, a w 2023 r. spadek do 8,8 mln zł).

Tabela 22: Wykonanie budżetu (dochody) w Gminie Pakość w latach 2018-2023.

	2023	2022	2021	2020	2019	2018
dochód całkowity	59 787 032,02 zł	60 941 424,71 zł	53 361 210,29 zł	50 035 552,45 zł	44 460 777,11 zł	39 242 308,64 zł
dochody bieżące	48 141 673,01 zł	55 021 336,41 zł	49 296 754,54 zł	45 619 525,41 zł	42 226 171,00 zł	37 736 205,60 zł
w tym: dochody własne	27 490 301,31 zł	27 280 203,00 zł	22 827 999,85 zł	20 495 692,93 zł	19 761 927,01 zł	18 670 037,14 zł
subwencje	11 828 136,80 zł	8 125 163,00 zł	9 813 439,00 zł	7 733 553,00 zł	7 326 532,00 zł	6 321 341,00 zł
dotacje celowe	8 823 234,90 zł	19 615 970,41 zł	16 655 315,69 zł	17 390 279, 48 zł	15 137 711,99 zł	12 744 827,46 zł
w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1	4 383,89 zł	415 789,55 zł	36 186,96 zł	303 425,41 zł	116 335,02 zł	93 597,35 zł

pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych						
dochody majątkowe	11 645 359,01 zł	5 920 088,30 zł	4 064 455,75 zł	4 416 027,04 zł	2 234 606,11 zł	1 506 103,04 zł
dochody ze sprzedaży majątku	233 680,05 zł	535 403,01 zł	678 713,61 zł	915 277,96 zł	284 561,95 zł	218 303,66 zł
dochody z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	8 745,25 zł	6 780,31 zł	29 168,57 zł	47 226,04 zł	27 540,53 zł	14 290,98 zł
dochody ze sprzedaży składników majątkowych		74,15 zł	590,04 zł	5 403,50 zł	518,00 zł	
dotacje celowe na inwestycje	11 402 933,71 zł	5 377 830,83 zł	3 355 983,53 zł	3 448 119,54 zł	1 921 985,63 zł	1 273 508,40 zł

w tym z tytułu dotacji i środków na finansowanie wydatków na realizację zadań finansowanych z udziałem środków, o których mowa w art.5 ust.1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych, w kwocie.		665 748,13 zł	1 438 531,82 zł	151 142,34 zł	1 850 272,02 zł	1 046 234,17 zł
--	--	---------------	-----------------	---------------	-----------------	-----------------

źródło: opracowanie własne na podstawie Zarządzenia Burmistrza Pakości w sprawie przedstawienia sprawozdania rocznego z wykonania budżetu Gminy Pakość

W latach 2018–2023 całkowite wydatki Gminy Pakość wzrosły z 43,1 mln zł do 64,2 mln zł, co odzwierciedla rosnące potrzeby finansowe. Szczególnie zauważalny jest znaczący wzrost nakładów inwestycyjnych – z 7,2 mln zł w 2018 roku do 17,5 mln zł w 2023 roku. W 2023 roku największą część wydatków stanowiły koszty jednostek budżetowych (35,5 mln zł) oraz wynagrodzeń (20,6 mln zł). Mimo że wydatki bieżące wciąż dominują, ich udział procentowy stopniowo maleje na rzecz inwestycji. Wydatki na świadczenia dla osób fizycznych wykazują zmienność – osiągnęły szczyt w 2022 roku (17 mln zł), po czym spadły do 7 mln zł w roku 2023. W tym samym czasie wzrosły także koszty obsługi długu, które wzrosły z 247 tys. zł do 1,1 mln zł. Wynik budżetu charakteryzuje się wahaniami – w latach 2019–2021 odnotowano nadwyżki, natomiast w 2018, 2022 oraz 2023 roku budżet zamknął się deficytem.

Tabela 23: Wykonanie budżetu (wydatki) w latach 2018-2023 w Gminie Pakość.

	2023	2022	2021	2020	2019	2018
wydatki całkowite	64 252 264,74 zł	62 640 219,18 zł	49 119 147,28 zł	47 457 841,96 zł	44 159 815,24 zł	43 100 544,25 zł
wydatki bieżące	46 680 350,98 zł	50 545 544,54 zł	45 152 608,86 zł	43 753 885,15 zł	40 736 554,33 zł	35 895 098,77 zł
wydatki jednostek budżetowych	35 520 295,13 zł	30 223 929,31 zł	27 737 323,44 zł	25 591 377,12 zł	24 865 197,63 zł	22 340 844,14 zł
wynagrodzenia i składki od nich naliczane	20 654 759,13 zł	18 280 446,94 zł	17 145 333,32 zł	16 184 275,48 zł	15 437 996,63 zł	14 375 848,69 zł
wydatki związane z realizacją ich statutowych zadań	14 865 536,00 zł	11 943 482,37 zł	10 591 990,12 zł	9 407 101, 64 zł	9 427 201,00 zł	7 964 995,45 zł
dotacje na zadania bieżące	2 769 078,05 zł	2 280 571,14 zł	1 923 995,45 zł	1 769 094, 46 zł	1 654 378,19 zł	1 457 228,58 zł

świadczenia na rzecz osób fizycznych	7 093 857,93 zł	17 013 747,99 zł	15 274 510,61 zł	15 834 957, 10 zł	13 801 631,74 zł	11 778 623,05 zł
wydatki na programy finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych	175 223,77 zł	258 476,87 zł	57 374,05 zł	304 615,73 zł	146 231,41 zł	71 428,93 zł
obsługa długu	1 121 896,10 zł	768 819,23 zł	159 405,31 zł	253 840,74 zł	269 115,36 zł	246 974,07 zł
wydatki majątkowe w wysokości	17 571 913,76 zł	12 094 674,64 zł	3 966 538,42 zł	3 703 956,81 zł	3 423 260,91 zł	7 205 445,48 zł
wydatki na inwestycje i zakupy inwestycyjne	17 473 836,41 zł	12 013 559,64 zł	3 806 300,92 zł	3 651 038,01 zł	3 298 043,91 zł	7 093 453,34 zł
w tym na programy	80 196,00 zł	253 410,20 zł	2 228 664,19 zł	1 173 894,21 zł	1 610 263,77 zł	3 973 673,24 zł

finansowane z udziałem środków, o których mowa w art. 5 ust 1 pkt 2 i 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych						
dotacje na zadania majątkowe		81 115,00 zł	160 237,50 zł	52 918,80 zł	125 217,00 zł	111 992,14 zł
Wynik budżetu	deficyt w kwocie 4 465 232,72 zł	deficyt w kwocie 1 698 794,47 zł	nadwyżka w kwocie 4 242 063,01 zł	nadwyżka w kwocie 2 577 710,49 zł	nadwyżka w kwocie 300 961,87 zł	deficyt w kwocie 3 858 235,61 zł

Źródło: opracowanie własne na podstawie Zarządzenia Burmistrza Pakości w sprawie przedstawienia sprawozdania rocznego z wykonania budżetu Gminy Pakość

Główna część wydatków każdej jednostki to wynagrodzenia i ich pochodne, które stanowią 44,25% wykonanych wydatków bieżących budżetu gminy. Ze względu na zakres realizowanych zadań oraz konieczność zatrudniania wykwalifikowanej kadry – coraz trudniej dostępnej – nie ma możliwości ich istotnego ograniczenia.

Tabela 24: Wykonanie wydatków bieżących przez jednostki gminne w 2023 roku.

Jednostka gminna	Kwota (zł)
Urząd Miejski	19 322 941,27
wynagrodzenia pracowników i pochodne	4 793 825,93
działalność bieżąca Urzędu, obsługa biura rady	3 435 090,85
gospodarka odpadami	2 310 570,17
administrowanie lokalami komunalnymi, gospodarka mieszkaniowa	710 559,56
oświetlenie ulic	1 068 740,94
utrzymanie dróg gminnych	652 250,73
rolnictwo	779 434,32
bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	274 127,43
wychowanie przedszkolne w niepublicznej jednostce	1 252 809,50
przeciwdziałanie alkoholizmowi i narkomanii, ochrona zdrowia	302 240,18
obsługa zadłużenia	1 121 896,10
upowszechnianie kultury fizycznej, utrzymanie obiektów sportowych	324 517,71
wydatki na ochronę dziedzictwa narodowego w tym: ośrodek kultury, biblioteka, świetlice wiejskie	1 403 369,51
realizacja programu dla bezdomnych zwierząt, utrzymanie placów zabaw, targowiska	203 791,53
utrzymanie porządku i czystości na terenie Gminy	180 000,00
utrzymanie zieleni w Gminie	84 010,34
usługa demontażu azbestu, ochrona środowiska	16 302,30
fundusz sołecki	311 624,38
planowanie i zagospodarowanie przestrzenne,	97 779,79

usługi geodezyjne	
Ośrodek Pomocy Społecznej w Pakości	10 968 660,66
wynagrodzenia pracowników i pochodne	2 880 291,19
wydatki na działalność statutową	8 088 369,47
Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości	5 324 546,47
wynagrodzenia pracowników i pochodne	4 429 434,61
wydatki na działalność statutową	895 111,86
Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości	3 994 326,44
wynagrodzenia pracowników i pochodne	3 364 239,63
wydatki na działalność statutową	630 086,81
Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu	2 991 788,56
wynagrodzenia pracowników i pochodne	2 472 553,21
wydatki na działalność statutową	519 235,35
Przedszkole w Pakości	2 727 666,10
wynagrodzenia pracowników i pochodne	2 091 340,63
wydatki na działalność statutową	636 325,47
Centrum Usług Wspólnych	1 350 421,48
wynagrodzenia pracowników CUW i pochodne	623 073,93
wydatki na działalność statutową	727 347,55

źródło: Raport o stanie Gminy Pakość za 2023 r.

Analiza realizowanych projektów dofinansowanych ze środków Unii Europejskiej w perspektywach finansowych 2014-2020 oraz 2021-2027 wskazuje na różnorodność działań podejmowanych przez Gminę Pakość. Największe środki zostały przeznaczone na inwestycje w edukację i infrastrukturę. Znaczące wsparcie uzyskały również projekty związane z ochroną środowiska i rozwojem infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz komunikacyjnej, co podnosi jakość życia i sprzyja zrównoważonemu rozwojowi.

Tabela 25: Projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020 zrealizowane przez Gminę Pakość.

Nazwa projektu	Źródło finansowania	Kwota dofinansowania UE (zł)
<i>Podnoszenie osiągnięć edukacyjnych uczniów szkoły podstawowej w Kościelcu w Gminie Pakość poprzez indywidualizowanie procesu nauczania i wychowania</i>	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014 – 2020, Oś priorytetowa 10. Innowacyjna edukacja, Działanie 10.2 Kształcenie ogólne i zawodowe, Poddziałanie 10.2.2 Kształcenie ogólne	119 871,25
<i>Wsparcie dzieci z rodzin pegeerowskich w rozwoju cyfrowym - Granty PPGR</i>	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Działanie 5.1 Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia	199.000,00
<i>Cyfrowa Gmina</i>	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Działanie 5.1 Rozwój cyfrowy JST oraz wzmocnienie cyfrowej odporności na zagrożenia	290 910,00
<i>Postaw na aktywność - Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych wykluczeniem społecznym</i>	Program Operacyjny Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 9. Solidarne społeczeństwo, Działanie 9.2 Włączenie społeczne, Poddziałanie 9.2.1 Aktywne włączenie społeczne	154 862,52
<i>Kujawsko-Pomorska Teleopieka</i>	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Oś priorytetowa 9. Solidarne Społeczeństwo, Działanie 9.3 Rozwój usług zdrowotnych i społecznych, Poddziałanie 9.3.2 Rozwój usług społecznych	26 102,46
<i>Poszerzenie bazy sportowo-rekreacyjnej w Jankowie</i>	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020, Poddziałanie 19.2. Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	161 259,00
<i>Tworzenie nowych miejsc przedszkolnych poprzez budowę Przedszkola Miejskiego w Pakości</i>	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko – Pomorskiego na lata 2014 – 2020, Działanie 6.3. Inwestycje w infrastrukturę edukacyjną	2 541 066,23
<i>Budowa, przebudowa, remont sieci kanalizacji</i>	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Działanie 2.3.	2 078 430,85

sanitarnej w ciągu DW 255 Pakość - Strzelno oraz budowa sieci kanalizacji sanitarnej i deszczowej wraz z przebudową sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Różanej w Pakości	Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach	
Budowa ścieżki rowerowej na odcinku Pakość-Aleksandrowo, gm. Barcin	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Działanie 3.4. Zrównoważona mobilność miejska i promowanie strategii niskoemisyjnych	442 797,89
Nie garb się – nie wystarczy. Kształtowanie prawidłowej postawy ciała dzieci w wieku przedszkolnym z terenu Gminy Pakość poprzez organizowanie zajęć rekreacyjno-ruchowych z elementami gimnastyki korekcyjnej	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Działanie 10.2. Kształcenie ogólne i zawodowe	85 000,00
Zagospodarowanie Rynku Miejskiego w Pakości	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych	428 269,90
Adaptacja budynku po Przedszkolu Publicznym w Pakości na potrzeby seniorów	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Działanie 6.2. Rewitalizacja obszarów miejskich i ich obszarów funkcjonalnych	220 305,86
Zagospodarowanie zdegradowanej przestrzeni wiejskiej w Dziarnowie	Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020, Działanie 7.1. Rozwój lokalny kierowany przez społeczność	1 125 134,75
Łączna wartość uzyskanego dofinansowania		7 582 100,71

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Tabela 26: Projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w perspektywie 2021-2027 zrealizowane przez Gminę Pakość.

Nazwa projektu	Źródło finansowania	Kwota dofinansowania UE (zł)
Cyberbezpieczny samorząd	Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy 2021-2027 (FERC) Priorytet II: Zaawansowane usługi cyfrowe; Działanie 2.2. – Wzmocnienie krajowego systemu cyberbezpieczeństwa.	760 478,00
Łączna wartość uzyskanego dofinansowania		760 478,00

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

1.10. TRANSPORT ZBIOROWY

Na terenie Gminy Pakość znajduje się łącznie 58 przystanków autobusowych, z czego 19 wyposażonych jest w wiaty przystankowe. Pozostałe przystanki posiadają jedynie oznakowanie pionowe w postaci znaku „D-15 – przystanek autobusowy”. Wiaty przystankowe zlokalizowane są w strategicznych punktach komunikacyjnych, najczęściej przy drogach o większym natężeniu ruchu – powiatowych i wojewódzkich – a także w pobliżu szkół, świetlic wiejskich i innych miejsc użyteczności publicznej. Przykładowe lokalizacje wiat to:

1. Pakość, ul. Barcińska – 2 wiaty,
2. Pakość, ul. Jankowska – 1 wiata,
3. Ludwiniec – przy świetlicy wiejskiej,
4. Radłowo – przy przystanku centralnym,
5. Kościelec – przy drodze powiatowej,
6. Rybitwy, Wielowieś, Łącko, Jankowo, Wojdał, Dziarnowo – po jednej wiacie w każdej miejscowości.

Pozostałe 39 przystanków to lokalizacje nieposiadające wiat. Są to często punkty w mniejszych sołectwach lub na trasach o niższym natężeniu ruchu. Wśród nich można wymienić m.in. przystanki w: Rycerzewie (2 przystanki), Giebni (2 przystanki), Ludwińcu, Mielnie, Węgiercach – po jednym przystanku.

W Gminie Pakość przewozy osób wykonują przewoźnicy prywatni oraz Powiat Inowrocławski. Przewoźników prywatnych kursujących po Gminie jest trzech, a są to Jan-Trans, Sprint-Trans oraz KPTS Włocławek. Powiat Inowrocławski organizuje przewozy osób na trasie Jankowo – Pakość – Kościelec – Inowrocław w soboty, niedziele i święta, aby było to możliwe Gmina Pakość co roku przekazuje dotacje finansowe do Starostwa Powiatowego w Inowrocławiu.

Tabela 27: Transport publiczny na terenie Gminy Pakość.

Trasy	Jan-Trans					Informacje dodatkowe
1	Janikowo	Kościelec	Inowrocław	<i>Kursuje w dni nauki szkolnej</i>		Kursuje w dni nauki szkolnej
Sprint-Trans						
1	Piechcin	Barcin	Pakość	Inowrocław		
2	Pakość	Inowrocław				Kursuje od poniedziałku do piątku w tym soboty, oprócz świąt.
KPTS						
1	Inowrocław	Pakość	Mierucin	Twierdziń	Mogilno	
2.	Inowrocław	Pakość	Barcin	Żnin		Kursuje d poniedziałku do piątku w tym soboty, oprócz świąt.
3.	Pakość	Mogilno	Bielice			
4.	Pakość	Giebni	Rybitwy	Pakość		
5.	Pakość	Radłowo	Pakość			
6	Kościelec	Rycerzewo	Kościelec			
7.	Pakość	Wojdał	Pakość			Kursuje w dni nauki szkolnej.

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pakości

Gmina Pakość realizuje obowiązek zapewnienia bezpłatnego transportu i opieki podczas przewozu uczniów do najbliższej szkoły podstawowej w sytuacji, gdy odległość z miejsca zamieszkania przekracza: 3 km – w przypadku uczniów klas I–IV oraz 4 km – dla uczniów klas V–VIII. Ponadto Gmina Pakość refunduje koszty dowozu dzieci z niepełnosprawnościami do szkół specjalnych, dbając o zapewnienie im równych szans w dostępie do edukacji.

Tabela 28: Wydatki związane z dowozem uczniów do szkół w 2023 roku.

Rodzaj wydatku	Kwota (zł)
Dowóz dzieci zamieszkujących w znacznym oddaleniu od szkół	292 250,40
Koszty zatrudnienia opiekunów na przewozy wg stawki godzinowej	45 214,00

Dowóz uczniów niepełnosprawnych do szkół (14 uczniów)	129 505,51
Razem	466 969,91

źródło: Raport o stanie Gminy Pakość za 2023 r.

1.11. ATRAKCYJNOŚĆ TURYSTYCZNA

Pakość posiada unikalny potencjał historyczno-kulturowy, którego najważniejsze elementy stanowią:

1. Kalwaria Pakoska, zwana także Kujawską Jerozolimą, to druga najstarsza kalwaria w Polsce, założona w 1628 roku z inicjatywy proboszcza ks. Wojciecha Kęsickiego. Składa się z 24 kaplic i Kościoła Ukrzyżowania, a jej układ wzorowany jest na topografii Jerozolimy. Fundatorem był ród Działyńskich. Kalwaria powstała w celu umocnienia wiary i rozwoju kultu Męki Pańskiej.

2. Kościół pw. św. Bonawentury wraz z klasztorem mieści się na terenie dawnego zamku z XIV wieku. Choć gotycki charakter budowli został przekształcony, zachowała się kaplica Matki Boskiej Pakoskiej w dawnej wieży bramnej. Wnętrze świątyni ma styl barokowy, z rokokowym wystrojem i głównym ołtarzem z 1780 roku, przedstawiającym scenę Ukrzyżowania. W kaplicy znajduje się klasycystyczny ołtarz z figurką Matki Bożej z Dzieciątkiem, a nad wejściem – obraz autorstwa Bartłomieja Strobla. Kościół przechowuje relikwie Krzyża Świętego oraz krwi św. Jana Pawła II i nie należy do zespołu kalwaryjskiego.

3. Ratusz Miejski został wzniesiony w 1907 roku w stylu eklektycznym według projektu Altmana i Soczyńskiego. Budynek wyróżnia się ośmioboczną wieżą z ostrosłupowym dachem i secesyjną chorągiewką, a nad wejściem znajduje się zegar. Obecnie pełni funkcję siedziby Burmistrza i Urzędu Miasta. W gabinecie burmistrza znajdują się zabytkowe witraże, m.in. z herbem miasta i postacią Temidy.

4. Kościół pw. św. Małgorzaty w Kościelcu to najstarszy murowany kościół wiejski w Polsce, wzniesiony na przełomie XII i XIII wieku z ciosów granitowych. Budowla łączy elementy stylu romańskiego, gotyckiego i neogotyckiego. Wewnątrz znajduje się manierystyczny ołtarz główny z kopią „Przemienienia Pańskiego” Rafaela oraz rzeźbami świętych. Z obu stron nawy dobudowano kaplice z kryptami grobowymi, w tym fundatora – Jana Kościeleckiego.

Oprócz obiektów zabytkowych zarządzanych przez instytucje publiczne, na terenie Gminy Pakość znajdują się również cenne historycznie i architektonicznie obiekty będące własnością prywatną. Wśród nich warto wymienić:

5. Pałac w Jankowie – usytuowany na zachodnim brzegu Jeziora Pakoskiego, otoczony XIX-wiecznym parkiem krajobrazowym. Stanowi istotny element dziedzictwa kulturowego regionu.

6. Śluza w Pakości – położona na 81. kilometrze drogi wodnej Warta–Kanał Bydgoski wraz ze śluzą w Łabiszynie tworzy fragment szlaku wodnego Górnej Noteci. To jednokomorowa budowla z 1882 roku, wyposażona w napęd ręczny i elektryczny.

Dziedzictwo duchowe regionu, kształtowane przez wielowiekową obecność franciszkanów i tradycje klasztorne, stanowi ważny element tożsamości kulturowej gminy. Pakość, ze swoimi cennymi zabytkami sakralnymi, ma realny potencjał rozwoju jako ośrodek turystyki religijnej – już dziś odwiedzają ją zarówno pątnicy, jak i turyści spoza regionu. Rozwój ten ogranicza jednak wciąż słabo rozwinięta baza turystyczna.

Zabytkowa architektura Kujaw, obejmująca zarówno historyczną zabudowę miejską, jak i obiekty dawnych zakładów przemysłowych oraz pozostałości po działalności wapienniczej, stanowi istotny element dziedzictwa przemysłowego regionu.

Gmina położona jest na trasie Szlaku Piastowskiego – jednego z najważniejszych traktów kulturowych w Polsce, o wysokich walorach historycznych i edukacyjnych. Szlak ten przebiega przez dwa województwa: wielkopolskie i kujawsko-pomorskie, a jego dwie główne trasy krzyżują się w Gnieźnie. Na trasie wschód–zachód (Lubień–Kowal) znajdują się dwie miejscowości z terenu gminy: Pakość oraz Kościelec. Na szczególną uwagę zasługuje także położenie gminy na Szlaku Romańskim – trasie turystycznej prowadzącej przez miejscowości związane z architekturą romańską z XII i XIII wieku. Szlak ten łączy Mogilno na północy ze Strzelinem na południu, przebiegając m.in. przez okolice Inowrocławia. Jednym z jego cennych punktów jest romański kościół św. Małgorzaty w Kościelcu Kujawskim.

Gmina Pakość nie jest i nie była członkiem lokalnych i regionalnych organizacji turystycznych.

Gmina Pakość w ostatnich latach aktywnie włącza się w działania związane z promocją dziedzictwa kulturowego poprzez uczestnictwo w inicjatywach Szlaku Piastowskiego. Gmina posiada swojego przedstawiciela w Radzie Szlaku Piastowskiego, a Ośrodek Kultury i Turystyki w Pakości aktywnie współpracuje z koordynatorem szlaku w województwie kujawsko-pomorskim – Brzeskim Centrum Kultury i Historii „Wahadło” w Brześciu Kujawskim. W 2024 roku OKiT pełnił również rolę organizatora wydarzenia pn. „Niedziela na Szlaku Piastowskim”, promującego walory historyczne i turystyczne regionu.

Warto również zaznaczyć, że niedawno Pakość została włączona w przebieg Bydgoskiej Drogi św. Jakuba – fragmentu międzynarodowego szlaku pielgrzymkowego prowadzącego do Santiago de Compostela. Trasa ta rozpoczyna się w Bydgoszczy, a kończy w Mogilnie, gdzie łączy się z Wielkopolską Drogą św. Jakuba. Szlak wiedzie przez miejscowości o dużych walorach historycznych, kulturowych i krajobrazowych, m.in.: Brzozę, gdzie znajduje się kościół NMP Królowej Polski oraz pomnik Powstańców Wielkopolskich; Lubostroń z klasycystycznym

Pałacem Skórzewskich z końca XVIII wieku; Barcin z neoromańskim kościołem pw. św. Jakuba Większego, konsekrowanym przez bł. Stefana Wyszyńskiego czy Mogilno z gotyckim kościołem farnym pw. św. Jakuba Większego, od którego rozpoczyna się Wielkopolska Droga św. Jakuba.

Przebieg tej drogi na terenie Gminy Pakość stanowi istotne rozszerzenie lokalnego potencjału turystycznego i może przyczynić się do zwiększenia zainteresowania zarówno pielgrzymów, jak i turystów kulturowych.

Na terenie Gminy Pakość funkcjonuje podstawowa, choć mocno ograniczona, oferta gastronomiczna i noclegowa. Obejmuje ona m.in. restauracje, sale bankietowe oraz punkty szybkiej obsługi, takie jak grille czy lokale serwujące dania typu fast food.

Centrum Informacji Turystycznej w Pakości, mieszczące się przy ul. Barcińskiej, pełni funkcję punktu informacyjnego dla mieszkańców i odwiedzających. Mimo pełnienia ważnej roli w zakresie obsługi ruchu turystycznego, oferta Centrum pozostaje uboga – w szczególności brak możliwości zakupu pamiątek czy produktów regionalnych wpływa na ograniczenie potencjału promocji dziedzictwa kulturowego gminy oraz budowania jej rozpoznawalności wśród turystów.

1.12. DIAGNOZA OCZEKIWAŃ SPOŁECZNYCH NA PODSTAWIE WARSZTATÓW STRATEGICZNYCH

W dniach 19 i 21 marca 2025 roku odbyły się warsztaty strategiczne dotyczące sfery społecznej z udziałem czterech grup konsultacyjnych. Ich celem było wspólne określenie najważniejszych problemów społecznych w Gminie Pakość oraz poszukiwanie kierunków zmian, które realnie poprawią jakość życia mieszkańców.

Wyniki prac warsztatowych wskazują, że system edukacji na terenie Gminy Pakość wymaga dostosowania do współczesnych realiów technologicznych i społecznych. Zgłaszano m.in. potrzebę modernizacji sal informatycznych oraz poprawy jakości sprzętu audio wykorzystywanego podczas egzaminów. Wskazano również na problem nadmiernego obciążenia nauczycieli, którzy prowadzą zajęcia z kilku przedmiotów, co może wpływać na organizację procesu dydaktycznego. Podkreślano konieczność zwiększenia dostępności zajęć pozalekcyjnych, takich jak koła przedmiotowe, zajęcia sportowe (SKS) oraz zajęcia wyrównawcze, w tym logopedyczne. Istnieje też potrzeba zapewnienia równego dostępu do aktywności fizycznych – zwłaszcza dla dziewcząt, które aktualnie mają ograniczone możliwości uczestnictwa w zorganizowanych formach sportu.

Rodzice zgłaszali potrzebę wydłużenia godzin pracy świetlic szkolnych, które często zamykają się przed zakończeniem godzin pracy. Zwracano uwagę również

na atrakcyjność wyposażenia tych świetlic. Szczególnym powodzeniem cieszą się piłkarzyki, których warto zakupić więcej jako atrakcyjną i chętnie wybraną alternatywę dla rzadziej wykorzystywanych gier planszowych. Wskazano również na potrzebę poprawy dostępności szkolnych obiektów sportowych poza godzinami lekcyjnymi – obecnie są one często zamknięte lub zarezerwowane wyłącznie dla wybranych drużyn. Mieszkańcy wyrażają także oczekiwanie dotyczące budowy nowych obiektów, w tym nowoczesnej hali widowiskowo-sportowej, która mogłaby służyć zarówno celom rekreacyjnym, jak i organizacji wydarzeń sportowych i kulturalnych.

Mieszkańcy wyrazili chęć większego zaangażowania w życie kulturalne gminy, podkreślając potrzebę różnorodności w ofercie kulturalnej – postulowano organizację spektakli lokalnych teatrów, dyskusyjnych klubów filmowych oraz wydarzeń integrujących społeczność (np. spacerów z osobistościami lokalnymi). Wskazywano na potencjał do wykorzystania historycznych i tożsamościowych elementów gminy – np. organizację warsztatów wokół historii roszarni czy festynów ekologicznych.

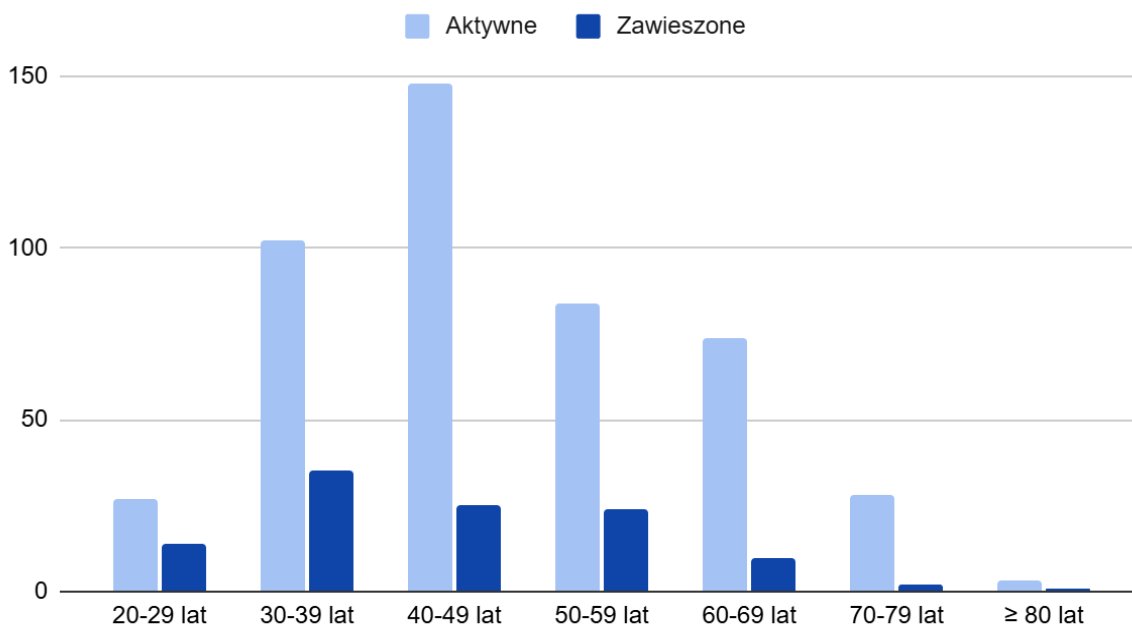
Pojawiły się postulaty utworzenia Rady Seniorów oraz Młodzieżowej Rady Gminy jako organów wspierających partycypację mieszkańców. Wskazano również potrzebę utworzenia centrum wsparcia dla organizacji pozarządowych, które pomogłoby lokalnym NGO w zakresie formalności i pozyskiwania wsparcia. Podkreślono przy tym, że na terenie gminy funkcjonuje zdecydowanie zbyt mała liczba organizacji pozarządowych, co istotnie ogranicza możliwości budowania silnego kapitału społecznego.

2. DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ GMINY PAKOŚĆ

2.1. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I RYNEK PRACY

Na podstawie danych dotyczących aktywności gospodarczej mieszkańców Gminy Pakość, wynika, że najwięcej działalności gospodarczych prowadzą osoby w wieku 40–49 lat. Spośród 173 firm należących do tej grupy, aż 148 prowadzi aktywną działalność – to około 30% wszystkich zarejestrowanych przedsiębiorstw. Grupy wiekowe 30–39, 40–49 i 50–59 odpowiadają łącznie za 418 działalności (ok. 72%). Z 577 zarejestrowanych firm, 466 prowadzi aktywną działalność – pozostałe mogą zmagać się z problemami związanymi z utrzymaniem się na rynku bądź funkcjonować sezonowo.

Wykres 3: Struktura wiekowa przedsiębiorców w Gminie Pakość w 2023 roku w podziale na firmy aktywne i zawieszono.



źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pakości

Tabela 29: Struktura wiekowa przedsiębiorców w Gminie Pakość w 2023 roku w podziale na firmy aktywne i zawieszono.

Grupa wiekowa	Aktywne (w tym prowadzone wyłącznie w formie spółki cywilnej)	Zawieszono	Ogólnie
20-29	27	14	41
30-39	102	35	137
40-49	148	25	173
50-59	84	24	108
60-69	74	10	84
70-79	28	2	30
≥ 80	3	1	4
Suma	466	111	577

źródło: Hurtownia danych CEIDG

W całym analizowanym okresie, miasto Pakość było głównym ośrodkiem aktywności gospodarczej w Gminie – rocznie rejestrowano tam od 86 do nawet 127 działalności gospodarczych. Wśród miejscowości wiejskich szczególnie wyróżniały się Kościelec,

Rybitwy oraz Łącko. W miejscowościach Mielno, Rycerzewo oraz Wojdał skala podejmowanych działalności była relatywnie niska lub nie odnotowano żadnej aktywności lokalnej. W latach pandemii (2020–2021) widoczny był spadek założeń i wzrost zawieszeń działalności, co odzwierciedlało trudności gospodarcze. Wznowienia działalności przeważają nad nowymi rejestracjami.

Tabela 30: Przegląd zmian w działalnościach gospodarczych w latach 2018-2023 w poszczególnych miejscowościach Gminy Pakość.

Rok	Miejscowość	Założenie (obejmuje wnioski o założenie i wznowienie działalności)	Zakończenie	Zawieszenie	Suma
2018	Dziarnowo	1	1	0	2
	Giebnia	0	0	0	0
	Gorzany	6	2	3	11
	Jankowo	2	1	0	3
	Kościelec	8	6	2	16
	Ludkowo	1	0	0	1
	Ludwiniec	0	0	0	0
	Łącko	5	1	1	7
	Mielno	2	0	1	3
	Pakość	60	33	34	127
	Radłowo	5	2	1	8
	Rybitwy	7	1	6	14
	Rycerzewko	3	0	0	3
	Rycerzewo	0	1	0	1
	Węgierce	0	0	0	0
	Wielowieś	4	3	2	9
	Wojdał	0	0	0	0
	2019	Dziarnowo	1	0	1
	Giebnia	0	0	0	0
	Gorzany	1	2	2	5
	Jankowo	1	1	0	2

	Kościelec	7	3	5	15
	Ludkowo	0	0	0	0
	Ludwiniec	2	1	1	4
	Łącko	2	3	3	8
	Mielno	0	1	0	1
	Pakość	50	26	34	110
	Radłowo	2	2	2	6
	Rybitwy	7	2	5	14
	Rycerzewko	1	1	0	2
	Rycerzewo	0	0	0	0
	Węgierze	1	0	1	2
	Wielowieś	2	2	1	5
	Wojdał	0	0	0	0
	2020	Dziarnowo	0	0	1
Giebnią		0	1	0	1
Gorzany		0	0	0	0
Jankowo		1	0	1	2
Kościelec		2	1	1	4
Ludkowo		0	0	0	0
Ludwiniec		3	2	1	6
Łącko		1	0	1	2
Mielno		0	0	1	1
Pakość		52	22	21	95
Radłowo		3	0	2	5
Rybitwy		3	2	3	8
Rycerzewko		1	0	0	1
Rycerzewo		0	0	0	0
Węgierze	1	1	0	2	

	Wielowieś	3	2	1	6	
	Wojdał	2	0	0	2	
2021	Dziarnowo	0	1	1	2	
	Giebnią	0	1	2	3	
	Gorzany	0	0	0	0	
	Jankowo	0	0	0	0	
	Kościelec	1	3	2	6	
	Ludkowo	1	0	1	2	
	Ludwiniec	1	0	1	2	
	Łącko	0	1	1	2	
	Mielno	0	0	0	0	
	Pakość	36	28	22	86	
	Radłowo	2	0	4	6	
	Rybitwy	7	5	6	18	
	Rycerzewko	1	0	0	1	
	Rycerzewo	1	0	0	1	
	Węgiec	0	0	0	0	
	Wielowieś	3	3	2	8	
	Wojdał	1	1	0	2	
	2022	Dziarnowo	1	0	1	2
		Giebnią	4	0	2	6
Gorzany		1	0	0	1	
Jankowo		0	2	0	2	
Kościelec		5	4	1	10	
Ludkowo		2	1	0	3	
Ludwiniec		3	0	3	6	
Łącko		2	1	3	6	
Mielno		0	0	0	0	

	Pakość	51	37	35	123
	Radłowo	8	3	1	12
	Rybitwy	3	2	1	6
	Rycerzewko	2	2	0	4
	Rycerzewo	0	0	0	0
	Węgierce	0	0	0	0
	Wielowieś	0	2	2	4
	Wojdał	0	0	0	0
2023	Dziarnowo	1	0	0	1
	Giebnia	1	2	0	3
	Gorzany	1	1	0	2
	Jankowo	1	0	1	2
	Kościelec	2	1	2	5
	Ludkowo	1	4	1	6
	Ludwiniec	2	0	2	4
	Łącko	3	1	4	8
	Mielno	0	1	0	1
	Pakość	30	31	30	91
	Radłowo	5	1	2	8
	Rybitwy	4	3	7	14
	Rycerzewko	1	1	1	3
	Rycerzewo	0	1	0	1
	Węgierce	1	1	0	2
	Wielowieś	4	2	2	8
	Wojdał	0	1	0	1

źródło: opracowanie własne na podstawie Hurtowni danych CEIDG

Analiza danych statystycznych wskazuje, iż poziom przedsiębiorczości w Gminie Pakość na przełomie ostatnich kilku lat uległ nieznacznemu wzrostowi: z 90,7 na 99,8 wzrosła od 2020 roku liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON

w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Jest to trend pożądaný, nie mniej jednak osiągnane wartości lokują gminę w dalszym ciągu nieco poniżej średniej wojewódzkiej i zdecydowanie poniżej średniej krajowej. Większość podmiotów prowadzących działalność gospodarczą to osoby fizyczne: jest ich prawie 650, czyli blisko dwa i pół razy więcej niż osób prawnych i jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, aktywnych biznesowo. Warto podkreślić, że w strukturze przedsiębiorców w gminie przeważają mikroprzedsiębiorstwa, tj. podmioty zatrudniające do 9 pracowników.

Tabela 31. Przedsiębiorstwa w podziale na wielkość zatrudnienia w Pakości i gminach ościennych w 2025 r. (stan na lipiec)

Gmina	0-9 pracowników	10-49 pracowników	50-249 pracowników	250-999 pracowników	1000 i więcej pracowników
Inowrocław	1 207	59	3	-	-
Janikowo	892	35	9	1	-
Pakość	842	28	10	-	-
Złotniki	778	23	2	-	-
Dąbrowa	301	16	-	-	-
Barcin	1067	53	9	2	1
Ogólnie	6 780	298	47	3	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS.

Istnienie dużych przedsiębiorstw w gminach ościennych tj. Barcin i Janikowo wyznacza kierunek powiązań pomiędzy ponadlokalnym przepływem pracowników. Nieznaczne odległości geograficzne i stosunkowo dobre skomunikowanie (również poprzez transport publiczny – w odniesieniu do Barcina) wyznacza kierunek powiązań między poszczególnymi rynkami pracy. Związek ten ma jednak charakter prosty: mieszkańcy gminy podejmują zatrudnienie w gminach ościennych, ale pozostawiają w Pakości centrum swoich interesów życiowych oraz miejsce zamieszkania. Ponadto, istnienie realnego zagrożenia kryzysem zatrudnieniowym w Janikowie może spowodować, że związek Pakość – Janikowo nabierze odwrotnego charakteru. Warto podkreślić jednak, że globalizacja życia społecznego, w szczególności ułatwienia w zakresie podejmowania zatrudnienia i osiedlania się przyczynia się do emigracji mieszkańców gminy, zarówno do większych miast województwa kujawsko-pomorskiego i ościennych, jak i poza granice kraju. Emigracja zarobkowa jest źródłem różnorodnych problemów organizacyjno-formalnych, jednak brak oficjalnych danych wskazujących na zakres tego zjawiska.

Według danych, w 2023 roku, świadczenia zrealizowano dla 299 osób. Najliczniejszą grupę stanowiły osoby bierne zawodowo – 176 osób, z czego zdecydowana większość nie była zarejestrowana w urzędzie pracy. W tej grupie przeważały kobiety, głównie w wieku 31–65 lat oraz powyżej 66. Bezrobotnych było 113, z czego 78 osób zarejestrowano w urzędzie pracy. Największą część tej grupy również stanowiły kobiety. Osób pracujących było najmniej – jedynie 10, w tym 7 kobiet i 3 mężczyzn, wszyscy w wieku 31–65 lat. Dane wskazują na wysoki poziom bierności zawodowej, szczególnie wśród kobiet w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym. Może to wskazywać na trudności kobiet w powrocie na rynek pracy, np. po przerwach związanych z opieką nad dziećmi lub osobami starszymi.

Tabela 32: Bierni zawodowo, którym zrealizowano świadczenia w 2023 roku w Gminie Pakość.

Zarejestrowanie w Urzędzie Pracy	Płeć	Wiek	Liczba osób
TAK	kobiety	0-30	1
		31-65	8
	mężczyźni	0-30	0
		31-65	6
NIE	kobiety	0-30	4
		31-65	45
		66 i więcej	39
	mężczyźni	0-30	7
		31-65	50
		66 i więcej	16

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS

Tabela 33: Bezrobotni, którym zrealizowano świadczenia w 2023 roku w Gminie Pakość.

Zarejestrowanie w Urzędzie Pracy	Płeć	Wiek	Liczba osób
TAK	kobiety	0-30	9
		31-65	50
	mężczyźni	0-30	3

		31-65	16
NIE	kobiety	0-30	3
		31-65	16
	mężczyźni	0-30	0
		31-65	16

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z OPS

Tabela 34: Pracujący, którym zrealizowano świadczenia w 2023 roku w Gminie Pakość.

Zarejestrowanie w Urzędzie Pracy	Płeć	Wiek	Liczba osób
NIE	kobiety	0-30	0
		31-65	7
	mężczyźni	0-30	0
		31-65	3

źródło: opracowanie własne na podstawie danych z GOPS

Z punktu widzenia pełnionych funkcji, miasto spełnia głównie rolę mieszkaniową, administracyjną, usługową i przemysłową. Dzięki Kalwarii Pakoskiej i położeniu na Szlaku Piastowskim ma też znaczenie turystyczne. W Gminie istotna jest eksploatacja surowców mineralnych, a na terenach wiejskich dominuje rolnictwo, uzupełniane przez lokalne usługi i produkcję. Gospodarka miasta opiera się przede wszystkim na sektorach takich jak handel, transport i produkcja. Szczególne znaczenie mają szwalnie, produkcja styropianu, firmy transportowe działające na rynku krajowym i międzynarodowym, przedsiębiorstwa budowlane oraz hurtownie. W budownictwie, zwłaszcza mieszkaniowym, wdrażane są nowoczesne technologie i innowacyjne rozwiązania, co sprzyja powstawaniu nowych firm handlowych i produkcyjnych, opartych na nowoczesnych metodach i osiągnięciach branżowych.

Najważniejsze firmy działające na terenie Gminy to:

1. Fabryka Noteć Sp. z o.o., 88-170 Pakość, ul. Fabryczna 4;
2. *Polskie Supermarkety Sp. z o.o.*, 88-170 Pakość - Giebnia;
3. Zakład Produkcji Materiałów Budowlanych "Promax" Sp. z o.o., 88 - 170 Pakość – Giebnia;

4. Przedsiębiorstwo Budowlano-Montażowe i Prefabrykacji Betonów "Kamał" Sp. z o.o., ul. Inowrocławska 12, 88 - 170 Pakość;
5. Przedsiębiorstwo - Handlowo-Uslugowe "Hermes" I.A. Kowalczyk, 88-170 Pakość – Radłowo.
6. Zaptech sp.j. Zakład produkcyjny nr 1 w Pakości, ul. Inowrocławska 12, 88-170 Pakość;
7. Skolej SC Robert Skrzypek, Paweł Skrzypek, Kościelec 95A, 88-170 Pakość;
8. Dekorama, Jankowo 21, 88-170 Pakość;
9. Frost opakowania, Radłowo 50, 88-170 Pakość;
10. POLBUD-POMORZE Sp. z o.o., Łącko 18, 88-170 Pakość.

Tabela 35: Dominujące branże wśród przedsiębiorców w Gminie Pakość (wg PKD) w 2025 r. (stan na lipiec)

Kod PKD	Nazwa	Liczba przedsiębiorców
4941Z	Transport drogowy towarów	281
5224C	Przeładunek towarów w pozostałych punktach przeładunkowych	202
4334Z	Malowanie i szklenie	139
4339Z	Wykonywanie pozostałych robót budowlanych wykończeniowych	127
4332Z	Zakładanie stolarki budowlanej	122
4333Z	Posadzkarstwo; tapetowanie i oblicowywanie ścian	121
4331Z	Tynkowanie	116
4399Z	Pozostałe specjalistyczne roboty budowlane gdzie indziej niesklasyfikowane	116
4791Z	Sprzedaż detaliczna prowadzona przez domy sprzedaży wysyłkowej lub Internet	111
8121Z	Niespecjalistyczne sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych	105

źródło: Raport gminny o przedsiębiorcach działających na terenie Gminy pod względem rodzaju wykonywanej działalności

Choć powierzchnia Gminy Pakość jest w przeważającej mierze związana z gruntami rolnymi, udział podmiotów prowadzących działalność rolną w gospodarce gminy nie jest wysoki. Obszar gospodarstw mieści się w przedziale od kilku do 40 hektarów. Charakterystyczną cechą rolnictwa w regionie jest specjalizacja gospodarstw

w uprawie warzyw, takich jak cebula, brokuł, kalafior czy rabarbar, a także owoców, w tym jabłoni, grusz, czarnej porzeczki, wiśni, czarnego bzu i truskawek. Wyraźna koncentracja gospodarstw warzywniczych i sadowniczych występuje przede wszystkim w Rycerzewku i Kościelecu. Domeną gospodarki związanej z uprawą roślin, a także pewnym wyróżnikiem Pakości są szkółki drzew i krzewów należące do bardzo znanych w powiecie oraz rozpoznawalnych w województwie. Marką związaną z działalnością okołorolniczą jest też olejarnia oraz branża pszczelarska. Podmioty wszystkich wspomnianych dziedzin budują jednak ponadlokalne relacje biznesowe samodzielnie, bez dążenia do sieciowania czy wsparcia promocyjnego oferowanego przez samorząd systemowo.

Tabela 36: Wykaz specjalistycznych gospodarstw rolnych w Gminie Pakość w 2025 r. (stan na lipiec)

Rodzaj gospodarstwa	Lokalizacja	Produkcja	Powierzchnia/obsada roczna
Ferma	Kościelec	Indyki	200 000 szt. rocznie
Gospodarstwo warzywnicze	Kościelec	Cebula, brokuł	34,96 ha
Gospodarstwo warzywnicze	Rycerzewo	Cebula, brokuł, kalafior	15,65 ha
Gospodarstwo warzywnicze	Rybitwy	Brokuł, kalafior, własna chłodnia	23,66 ha
Gospodarstwo warzywnicze	Wielowieś	Sadzonki ziemniaka, brokuł, kalafior, cukinia, czarny bez	40,00 ha
Gospodarstwo warzywnicze	Rycerzewko	Cebula, brokuł, rabarbar	40,48 ha
Gospodarstwo sadownicze	Rycerzewko	Jabłonie, chłodnia	21,00 ha
Gospodarstwo sadownicze	Rycerzewko	Czarna porzeczka	37,43 ha
Gospodarstwo sadownicze	Rycerzewko	Czarna i czerwona porzeczka, rabarbar	50,00 ha
Gospodarstwo sadownicze	Wielowieś	Czarny bez, truskawki, wiśnie	15,74 ha
Gospodarstwo sadownicze	Radłowo	Wiśnie, jabłonie	8,70 ha
Szkółka	Kościelec	Drzewa, krzewy owocowe i ozdobne	42,00 ha

Szkółka	Pakość	Byliny	5,70 ha
---------	--------	--------	---------

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Tabela 37: Liczba gospodarstw według powierzchni w Gminie Pakość w 2025 r. (stan na lipiec)

Zakres powierzchni [ha]	Ilość gospodarstw [szt.]
0,0 – 0,4999	688
0,5 – 0,9999	98
1,0 – 1,4999	68
1,5 – 1,9999	37
2,0 – 2,9999	67
3,0 – 4,9999	90
5,0 – 6,9999	54
7,0 – 9,9999	67
10,0 – 14,9999	74
15,0 – 19,9999	34
20,0 – 29,9999	26
30,0 – 49,9999	14
50,0 – 99,9999	11
100,0 i powyżej	9

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Na terenie Gminy Pakość funkcjonuje od 2013 r. jedno targowisko miejskie pn. „Mój Rynek” zlokalizowane przy ul. Św. Jana w sąsiedztwie Ośrodka Kultury i Turystyki oraz stadionu miejskiego. Obiekt charakteryzuje się przewagą sprzedaży drobnodetalicznej. Łączna powierzchnia targowiska wynosi 607 m², z czego 342 m² stanowi powierzchnia handlowa. W 2024 roku na terenie targowiska funkcjonowało 36 stałych punktów sprzedaży drobnodetalicznej.

2.2. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Obsługą sieci wodociągowej i kanalizacyjnej na terenie gminy zajmuje się Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Sp. z o.o., mieszczące się przy ulicy Inowrocławskiej w Pakości.

Na terenie Gminy Pakość, według stanu na 31 grudnia 2024 roku, funkcjonuje 809 zbiorników bezodpływowych oraz 247 przydomowych oczyszczalni ścieków.

Tabela 38: Charakterystyka infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej w Gminie Pakość w 2024 roku.

Długość sieci wodociągowej	118,435 km
Długość sieci kanalizacyjnej	30,754 km
Liczba przyłączy do sieci wodociągowej	16 szt.
Ilość pobranej wody	426 533 m ³

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Jak wynika z Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024, w 2020 roku całkowita długość sieci wodociągowej na terenie gminy Pakość wynosiła 144,2 km, a ilość przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 1 681 sztuk. Z sieci wodociągowej w 2020 roku korzystało 8 836 osób tj. 91,1 %. Pozostali mieszkańcy zaopatrywani są w wodę z prywatnych studni.

Tabela 39: Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Pakość w latach 2019-2020.

Wymiar	Jednostka	2019	2020
Długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej)	km	-	144,2
Długość czynnej sieci rozdzielczej	km	142,7	143,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1645	1681
Awarie sieci wodociągowej	szt.	4	21
Woda dostarczona	dam ³	-	343,9
Zdroje uliczne	szt.	0	1

Zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 mieszkańca	m ³	28,9	32,4
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	8904	8836
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	90,9	91,1

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

W 2020 roku łączna długość sieci kanalizacji wynosiła 21,5 km. Do sieci kanalizacji sanitarnej podłączonych jest 611 budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Z kanalizacji sanitarnej w 2020 roku korzystało 3 743 osób tj. 46,7 %. Na terenie miejscowości niewłączonych do zbiorowego systemu odprowadzania ścieków nieczystości gromadzone są w podziemnych zbiornikach asenizacyjnych i za pomocą taboru asenizacyjnego wywożone do oczyszczalni ścieków. Na terenie gminy istnieją również przydomowe oczyszczalnie ścieków, należy jednak pamiętać o ich odpowiedniej obsłudze w celu dbałości o środowisko naturalne.

Tabela 40: Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Pakość.

Wymiar	Jednostka	2019	2020
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	21,5	21,5
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	598	611
Awarie sieci kanalizacyjnej	szt.	2	8
Ścieki bytowe odprowadzone siecią kanalizacyjną	dam ³	153,0	179,7
Ścieki oczyszczane odprowadzone	dam ³	161,0	173,0
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	3751	3743
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	%	46,4	46,7
Zbiorniki bezodpływowe	szt.	555	584
Oczyszczalnie przydomowe	szt.	100	177

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

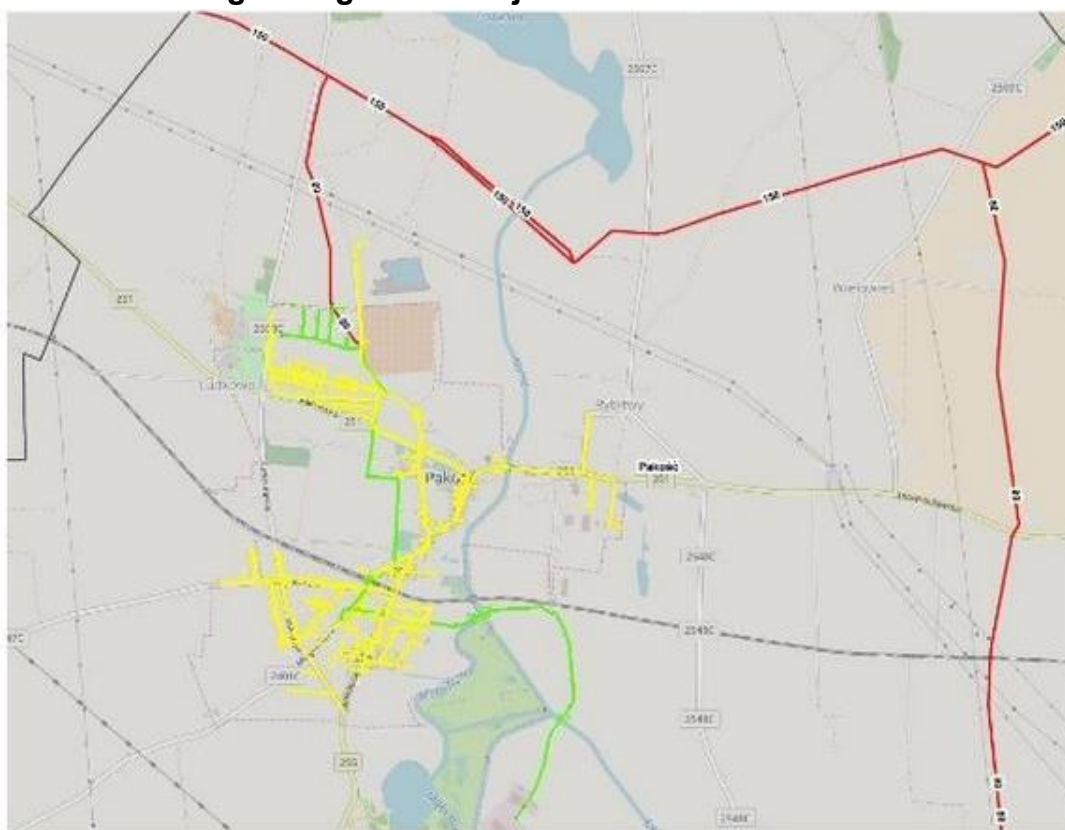
2.3. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

Przez teren Gminy nie biegnie żaden gazociąg systemowy wysokiego ciśnienia będący w zarządzie GAZ-System SA. Miasto i Gmina Pakość zasilane są z dystrybucyjnej sieci gazowniczej należącej do Polskiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. (PSG). Gaz przesyłany do Gminy za pomocą gazociągów wysokiego

ciśnienia jest następnie redukowany do ciśnienia średniego w stacji redukcyjno – pomiarowej I-go stopnia (SRP I), a kolejno dystrybuowany do odbiorców przyłączonych na średnim ciśnieniu lub rozprężany do ciśnienia niskiego w stacjach redukcyjno pomiarowych II-go stopnia i dystrybuowany do odbiorców końcowych przyłączonych na niskim ciśnieniu. Źródłem zasilania dla Gminy jest stacja redukcyjno-pomiarowa I* o przepustowości 3000m³/h, MOP 5,5MPa, zlokalizowana w Pakości przy ul. Mieleńskiej, rok budowy 2000.

Według stanu na 31.12.2020 roku na terenie Gminy Pakość zlokalizowanych jest łącznie 37,8 km gazociągów, w tym 15,6 km gazociągów wysokiego ciśnienia, 5,8 km gazociągów średniego ciśnienia oraz ponad 16,4 km gazociągów niskiego ciśnienia. Łączna długość przyłączy wynosi 11,7 km.

Rysunek 1: Przebieg sieci gazowniczej na terenie miasta Pakość.



- Kolor czerwony – sieć wysokiego ciśnienia
- Kolor zielony – sieć średniego ciśnienia
- Kolor żółty – sieć niskiego ciśnienia

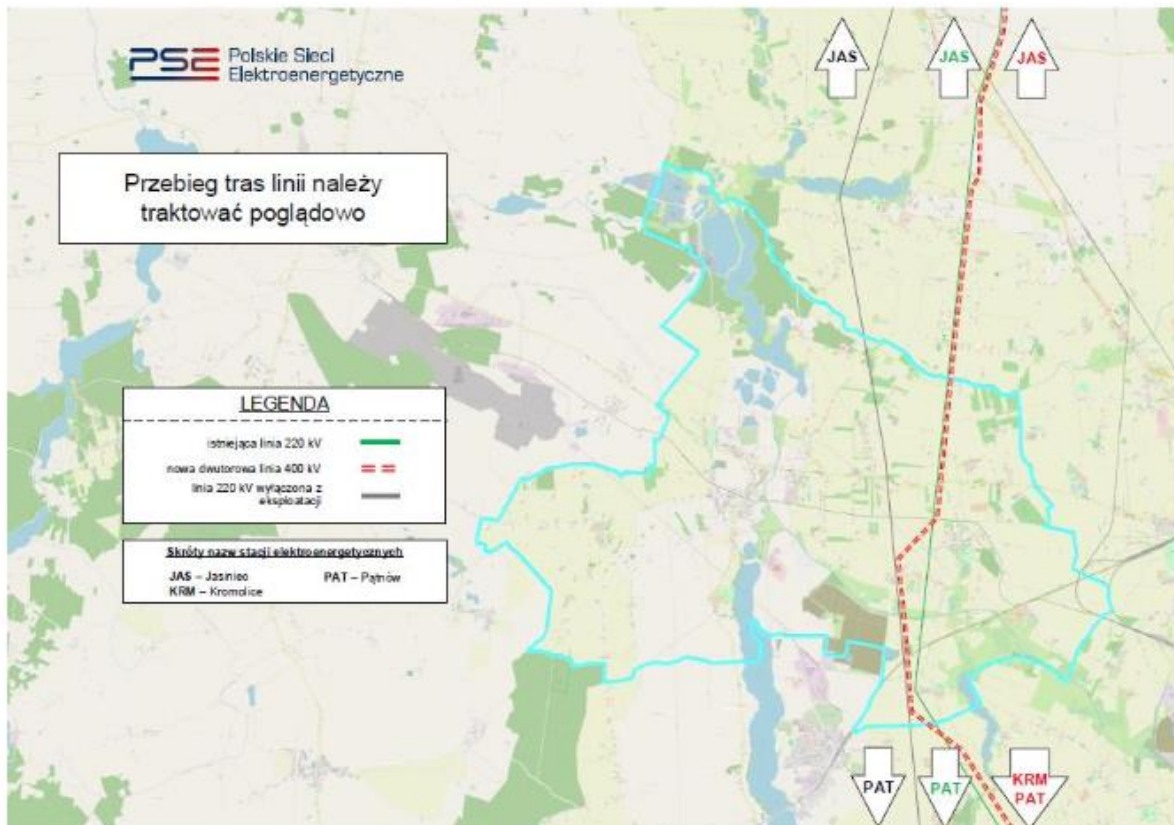
Źródło: PSG sp. z o.o.

Gaz jest uniwersalnym źródłem energii, którego znaczenie w bilansie energetycznym systematycznie rośnie, przede wszystkim dzięki jego dużej elastyczności i wszechstronności zastosowań. Na terenie miasta Pakość gaz ziemny stanowi podstawowe paliwo wykorzystywane do ogrzewania zarówno w gospodarstwach

domowych, jak i w budynkach usługowych, handlowych oraz przemysłowych. Ponadto jest on głównym paliwem stosowanym przez Miejskie Przedsiębiorstwo Energetyki Ciepłej (PEC).

Przez teren Gminy Pakość przebiegają linie elektroenergetyczne należące do operatora systemu przesyłowego PSE S.A. Są to nowa, dwutorowa linia 400 kV relacji Jasiniec – Pątnów oraz dwie linie 220 kV o tym samym przebiegu. Obecnie, w układzie tymczasowym, jeden tor linii 400 kV jeszcze nie jest eksploatowany, natomiast drugi został połączony z istniejącą linią 400 kV prowadzącą do stacji 400/110 kV Kromolice. Po zakończeniu prac inwestycyjnych przy stacji 400/220/110 kV Pątnów oba tory linii 400 kV zostaną wprowadzone do tej stacji. Aktualnie jedna z linii 220 kV jest wyłączona z eksploatacji, a druga zostanie wyłączona po uruchomieniu obu torów linii 400 kV.

Rysunek 2: Orientacyjny przebieg linii najwyższego napięcia przez teren Gminy Pakość.



Źródło: PSE S.A.

Gminę Pakość w energię elektryczną zaopatrują główne punkty zasilania (GPZ), połączone z krajową siecią wysokiego napięcia 110 kV. W GPZ następuje transformacja napięcia do średniego poziomu 15 kV, skąd energia jest rozprowadzana liniami średniego napięcia do odbiorców lub do stacji transformatorowych 15/0,4 kV. Stamtąd, poprzez sieć niskiego napięcia, zasilani są odbiorcy końcowi. Miasto i gmina

zasilane są z GPZ Wielowieś, wyposażonego w dwa transformatory o mocy 16 MVA każdy.

Na terenie Gminy Pakość znajduje się łącznie 240,85 km linii elektroenergetycznych. Linie wysokiego napięcia 110 kV stanowią 52,9 km napowietrznych przewodów. Sieć średniego napięcia liczy 121,44 km, z czego 24,99 km wykonano w technologii kablowej. Natomiast długość linii niskiego napięcia wynosi 119,41 km, w tym 41,23 km to sieci kablowe.

Tabela 41: Sieci elektroenergetyczne na terenie Gminy Pakość.

Sieć elektroenergetyczna	Sieć napowietrzna	Sieć kablowa	Linie kablowe/linie
WN - 110 kV	52,9	brak	0,00%
SN - 15 kV	96,45	24,99	20,58%
nN - 0,4 kV	78,18	41,23	34,53%
Razem	227,53	66,22	27,49%

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

W związku z rosnącym zapotrzebowaniem gospodarki na energię elektryczną Gmina Pakość podjęła działania na rzecz utworzenia klastra energetycznego. Kujawsko – Pałucki Klaster Energii, powołany we współpracy z Gminą Barcin i Stowarzyszeniem Prosument ma działać na rzecz integracji potencjałów oraz podmiotów związanych z rynkiem energetycznym, a w szczególności z rynkiem OZE oraz inteligentnej energii. Celem klastra jest stworzenie sieci współpracy podmiotów publicznych i prywatnych na rzecz zmian w obszarze gospodarki niskoemisyjnej i zrównoważonej energii. Niestety, pomimo wiążących deklaracji współpracy artykułowanych przez oba samorządy już w roku 2019, do chwili obecnej klaster praktycznie nie realizuje jakichkolwiek działań.

Na terenie Gminy zlokalizowanych jest 12 elektrowni wiatrowych w 5 lokalizacjach (obrębach). Pakość należy do gmin o bardzo dużej skali rozwoju energetyki wiatrowej – przoduje pod względem liczby siłowni wiatrowych (choć wiele z nich to siłownie starszego typu, o stosunkowo małej mocy).

Tabela 42: Elektrownie wiatrowe na terenie Gminy Pakość w 2020 r.

Miejscowość	Nr działki	Ilość	Moc [MW]	Wysokość/średnica wirnika
Giebnia	30/5	1	0,6	50/43
Jankowo	15/4	1	0,85	73/60
Jankowo	36/2	1	2	80/90
Wielowieś	145/1	1	2	80/90

Wielowieś	9/4, 15/1	2	0,9	74/54
Radłowo	216/1-3, 223/1-3	3	0,5 x 3	41/39
Ludkowo	26/14	2	0,9 x 2	71/56
Ludkowo	4/31	1	0,8	73/56

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Na terenie miasta i gminy funkcjonują lokalne systemy ogrzewania zbiorowego, ogrzewane indywidualnie kotłami centralnego ogrzewania oraz ogrzewania piecami. Przedsiębiorstwo Usług Gminnych Sp. z o.o. posiada w eksploatacji na terenie miasta i gminy Pakość osiem kotłowni, które zaopatruje w energię cieplną następujące obiekty:

1. Kotłownia olejowo-gazowa przy ul. Jankowskiej 37 w Pakości na osiedlu „Kujawskie”, wyposażona w dwa kotły wodne o mocach od 975 do 1120 kW oraz jeden kocioł wodny kondensacyjny o mocy 895 kW.
2. Kotłownia olejowo-gazowa przy ul. Inowrocławskiej 14 w Pakości w biurowcu PUG wyposażona jest w kocioł wodny o mocy od 150 do 170 kW.
3. Kotłownia olejowa w Kościelcu w Szkole Podstawowej posiada kocioł wodny o mocy 170 kW.
4. Kotłownia gazowa przy ul. Inowrocławskiej 12b w budynku zaplecza technicznego PUG wyposażona jest w dwa kotły wodne o mocy 120 kW każdy.
5. Lokalna kotłownia gazowa w budynku mieszkalnym przy ul. Fabrycznej 2 w Pakości, z kotłem grzewczym przepływowym o mocy cieplnej 28,8 kW.
6. Lokalna kotłownia gazowa w budynku stacji uzdatniania wody przy ul. Jankowskiej 29 w Pakości wyposażona jest w kocioł grzewczy przepływowy o mocy cieplnej 21 kW.
7. Lokalna kotłownia gazowa w budynku stacji uzdatniania wody przy ul. Inowrocławskiej 12 w Pakości wyposażona jest w kocioł grzewczy przepływowy o mocy cieplnej 19,8 kW.
8. Lokalna kotłownia węglowa w budynku mieszkalnym przy ul. Mieleńskiej 18 w Pakości wyposażona jest w kocioł wodny miałowy o mocy 125 kW.

Wyżej wymienione obiekty są kotłowniami bezobsługowymi. Tylko kotłownia przy ul. Mieleńskiej 18, wymaga obsługi w sezonie grzewczym.

2.4. GOSPODARKA ODPADAMI KOMUNALNYMI

System gospodarowania odpadami funkcjonuje na terenie Gminy Pakość od 1 lipca 2013 r. W roku 2024 systemem gminnym objęte były wyłącznie nieruchomości zamieszkałe, co oznacza, że właściciele nieruchomości niezamieszkałych, na których powstają odpady komunalne, zobowiązani byli do zawarcia indywidualnych umów na ich odbiór. Na podstawie złożonych deklaracji systemem gospodarowania odpadami komunalnymi objęto 7 340 mieszkańców. W 2024 roku stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi obowiązywały na podstawie dwóch uchwał Rady Miejskiej w Pakości:

Tabela 43: Obowiązujące w 2024 roku stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w Gminie Pakość.

	Obowiązkowy selektywny sposób gromadzenia odpadów	Opłata podwyższona, naliczana w przypadku, gdy właściciel nie wypełnia obowiązku selektywnej zbiórki
Uchwała nr LII/478/2023 z dnia 27 listopada 2023 r. (obowiązywała w okresie: 1.01.2024 – 30.09.2024)	29,00 zł/miesiąc	58,00 zł/miesiąc
Uchwała nr V/36/2024 z dnia 10 września 2024 r. (obowiązywała w okresie: 1.10.2024 – 31.12.2024)	44,00 zł/miesiąc	88,00 zł/miesiąc

źródło: BIP Urzędu Miejskiego w Pakości

Na terenie Gminy Pakość funkcjonował Stacjonarny Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) w miejscowości Giebnia. Przyjmował on odpady z gospodarstw domowych w ramach wniesionej opłaty za gospodarowanie odpadami. Warunkiem przyjęcia odpadów było okazanie potwierdzenia uiszczenia opłaty za bieżący okres rozliczeniowy; odpady należało dostarczyć we własnym zakresie.

Dodatkowo działało 39 punktów typu miniPSZOK z pojemnikami do selektywnej zbiórki, opróżnianymi co najmniej raz w tygodniu. Od 2015 roku przy Ośrodku Kultury i Turystyki w Pakości działał punkt zbiórki elektroodpadów, a w aptekach znajdowały się pojemniki na przeterminowane leki.

Na terenie gminy nie funkcjonowała instalacja do przetwarzania zmieszanych odpadów komunalnych. Odpady te w 2024 roku przekazywano do instalacji

REMONDIS Bydgoszcz oraz PGKiM Inowrocław. Pozostałości trafiły na składowisko w Wawrzyńkach, a odpady biodegradowalne do kompostowni w Giebni.

W 2024 roku od właścicieli nieruchomości zamieszkałych i niezamieszkałych oraz z miniPSZOKów zostało odebranych ponad 3 055 Mg odpadów komunalnych. Masa odpadów zebranych w PSZOK Giebnia wyniosła ponad 50 Mg. Łącznie na terenie gminy w 2024 roku zostało wytworzonych ponad 3 105 Mg odpadów komunalnych. Łączna masa odpadów budowlanych i remontowych zebranych w PSZOK Giebnia – 79,48 Mg.

W 2024 r. masa odpadów przekazanych do termicznego przekształcenia wyniosła 18,4979 Mg, co w stosunku do masy odpadów wytworzonych na terenie gminy stanowi 0,45 %.

Tabela 44: Łączne koszty oraz dochody związane z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi powstającymi na nieruchomościach zamieszkałych w 2024 r. w Gminie Pakość.

	Dochody	Wydatki	Różnica
Wyszczególnienie wydatków	3 070 494, 46 zł (opłaty od mieszkańców za 2024 r. oraz nadwyżka z 2023 r.)	3 508 793,26 zł	– 438 298,80 zł (deficyt)
Usługi - odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych, likwidacja dzikich wysypisk, opróżnianie koszy ulicznych	-----	3 275 886,28 zł	-----
Obsługa administracyjna systemu	-----	230 000,00 zł	-----
Edukacja ekologiczna	-----	2 906,98 zł	-----
Wydatki inwestycyjne	-----	0,00 zł	-----

źródło: BIP Urzędu Miejskiego w Pakości

Usługi odbioru i zagospodarowania odpadów były realizowane na podstawie umowy zawartej w dniu 2 stycznia 2024 r. z Przedsiębiorstwem Usług Gminnych Sp. z o.o. z siedzibą w Pakości, wraz z aneksami nr 1 i 2. Ze względu na wyższy niż zakładany poziom odebranych odpadów, a tym samym wyższe koszty usługi, przychody z opłat mieszkańców nie pokryły poniesionych wydatków. W związku z powyższym Rada Miejska w Pakości podjęła uchwałę nr V/37/2024 z dnia 10 września 2024 r. w sprawie pokrycia części kosztów gospodarowania odpadami komunalnymi z dochodów własnych gminy, nie pochodzących z opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi.

W 2024 roku Gmina Pakość osiągnęła poziom recyklingu oraz przygotowania do ponownego użycia odpadów komunalnych na poziomie 38,91%, przy wymaganym poziomie wynoszącym co najmniej 45%. Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania wyniósł 0%, podczas gdy wymagane ograniczenie nie powinno przekraczać 35%. W okresie sprawozdawczym nie realizowano żadnych inwestycji związanych z gospodarowaniem odpadami komunalnymi.

2.5. DIAGNOZA OCZEKIWAŃ GOSPODARCZYCH NA PODSTAWIE WARSZTATÓW STRATEGICZNYCH

W dniach 24 i 25 marca 2025 roku odbyły się warsztaty strategiczne z udziałem czterech grup konsultacyjnych poświęcone sferze gospodarczej Gminy Pakość. Celem warsztatów była identyfikacja głównych wyzwań oraz określenie potencjału rozwojowego gminy, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb lokalnego rynku pracy, przedsiębiorczości i inwestycji.

Przedsiębiorcy wyraźnie wskazują na potrzebę wprowadzenia kompleksowego wsparcia biznesu, które obejmowałoby zarówno aspekty finansowe, jak i merytoryczne. Kluczowym postulatem zgłaszanym przez przedsiębiorców jest wprowadzenie ulg podatkowych oraz dotacji, które stanowiłyby istotną zachętę do inwestowania i rozwoju lokalnych firm. Znaczącym wyzwaniem pozostaje dostępność wykwalifikowanych pracowników – większość przedsiębiorców zgłasza trudności rekrutacyjne oraz niedobory kadry w poszczególnych branżach, co może ograniczać potencjał rozwoju gospodarki lokalnej. Niezbędne jest uproszczenie oraz przyspieszenie procedur administracyjnych, takich jak uzyskiwanie decyzji czy pozwoleń, co pozytywnie wpłynęłoby na sprawniejsze funkcjonowanie przedsiębiorstw.

Uczestnicy warsztatów zgodnie podkreślali potrzebę rozwoju lokalnej oferty pamiątek, która mogłaby stać się istotnym elementem promocji Gminy Pakość oraz wspierać rozwój lokalnej tożsamości. Wskazywano na brak dostępnych, symbolicznych przedmiotów związanych z gminą – takich jak magnesy, zakładki, torby czy unikalne produkty lokalne (np. „Miód św. Franciszka”). Zwracano uwagę na niewykorzystany potencjał Centrum Informacji Turystycznej, które – mimo swojej roli reprezentacyjnej i kontaktu z turystami – nie prowadzi obecnie sprzedaży pamiątek ani nie pełni funkcji punktu promocji lokalnych wyrobów. Zgłaszano również potrzebę stworzenia logo promującego Pakość, które byłoby bardziej estetyczne i nowoczesne niż obecnie wykorzystywany herb. Wskazuje się na potrzebę rozwoju turystyki poprzez poprawę oznakowania atrakcji turystycznych oraz wzmocnienie oferty przewodnictwa lokalnego.

Mieszkańcy zwracali uwagę na niską skuteczność obecnych form promocji wydarzeń – wiele osób dowiaduje się o nich z opóźnieniem lub już po fakcie. Wśród propozycji usprawnień pojawił się pomysł stworzenia mobilnej aplikacji z kalendarium wydarzeń, która pozwoliłaby lepiej informować o inicjatywach lokalnych. Zaznaczono jednak, że nie może być to jedyne źródło informacji – szczególnie ze względu na potrzeby seniorów i osób niekorzystających z internetu lub urządzeń mobilnych.

3. DIAGNOZA SYTUACJI PRZESTRZENNEJ GMINY PAKOŚĆ

3.1. LOKALIZACJA

Gmina Pakość to gmina miejsko-wiejska położona w południowo-zachodniej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie inowrocławskim. Od północy i wschodu graniczy z Gminami Złotniki Kujawskie i Inowrocław, od południa z Gminą Janikowo, a od zachodu z Gminami Dąbrowa (powiat mogileński) oraz Barcin (powiat żniński). W województwie kujawsko-pomorskim Gmina Pakość stanowi jedną z 144 gmin. Jest jedną z 35 gmin miejsko-wiejskich i pod względem liczby mieszkańców zajmuje 44 pozycję ze względu na liczbę mieszkańców. W powiecie inowrocławskim na 9 gmin, Gmina Pakość zajmuje 6 miejsce ze względu na ilość mieszkańców. Gmina Pakość zajmuje powierzchnię około 86,5 km², dzięki czemu znajduje się na 105. Miejscu pod względem wielkości w województwie. Ogólna gęstość zaludnienia w Gminie Pakość wynosi ok. 105 os/km².

Rysunek 3: Położenie Pakości i sąsiednich gmin.



źródło: Opracowanie własne na podstawie www.zpp/mapapolski (dostęp z dnia 18.01.2025).

Samorząd pakoski graniczy z następującymi gminami:

Barcin (powiat żniński) – miejsko-wiejska gmina Barcin jest jedną z 144 gmin województwa kujawsko pomorskiego, w tym jedną z 35 gmin miejsko – wiejskich. Położona jest w południowej części województwa, na obrzeżach powiatu żnińskiego. Od północy sąsiaduje z gminami Łabiszyn i Złotniki Kujawskie, od południowego wschodu z gminą Pakość z powiatu inowrocławskiego, od południowego zachodu z gminą Dąbrowa z powiatu mogileńskiego, a od zachodu z gminą Żnin.

Janikowo (powiat inowrocławski) – gmina miejsko-wiejska położona w południowo – zachodniej części powiatu inowrocławskiego. Miasto Janikowo jest oddalone od Inowrocławia o 12 km. Do Bydgoszczy z Janikowa jest tylko 48 km, do Torunia 49 km, a do Włocławka 84 km. Janikowo położone jest nad brzegiem dużego zbiornika wodnego liczącego blisko 16 km długości: Jezioro Pakoskie Północne oraz Południowe. Gmina Janikowo graniczy z 5 innymi gminami: Inowrocław i Pakość w powiecie inowrocławskim oraz Dąbrowa, Mogilno i Strzelno w powiecie mogileńskim.

Złotniki Kujawskie (powiat inowrocławski) – to wiejska gmina, której siedziba czyli, wieś Złotniki Kujawskie, znajduje się ok. 15 km na północny-zachód od Inowrocławia, 26 km na południe od Bydgoszczy i około 36 km na południowy - zachód od Torunia. Powierzchnia gminy wynosi około 135,6 km², a zamieszkuje ją ok. 9 200 osób – ze średnią gęstością zaludnienia ok. 68 osób/km². Gmina leży na północnym krańcu Kujaw, przy rzece Noteć, która stanowi zachodnią granicę gminy.

Inowrocław (powiat inowrocławski) – gmina wiejska zlokalizowana wokół miasta Inowrocław i oddzielająca Pakość od aglomeracji uzdrowiskowej. Otacza miasto Inowrocław, tworząc charakterystyczny pierścień wiejskich terenów wokół miejskiego centrum. Jej położenie sprzyja rozwojowi rolnictwa oraz umożliwia łatwy dostęp do infrastruktury miejskiej. Obszar ten cechuje się równinnym krajobrazem, przeciętym lokalnymi drogami oraz liniami komunikacyjnymi, łączącymi wieś z pobliskimi ośrodkami gospodarczymi i kulturalnymi.

Dąbrowa (powiat mogileński) – to gmina wiejska, której siedziba administracyjna znajduje się we wsi Dąbrowa, położonej około 10 km na północ od Mogilna oraz około 45 km na południe od Bydgoszczy. Obszar gminy jest zróżnicowany pod względem krajobrazowym – obejmuje tereny rolnicze, leśne oraz liczne niewielkie jeziora i ciek wodne, charakterystyczne dla Pojezierza Gnieźnieńskiego.

Istotną rolę odgrywają przestrzenne powiązania ponadlokalne: Pakość leży w bliskim sąsiedztwie Bydgoszczy (ok. 40 km) i Inowrocławia (ok. 15 km) – co daje szansę na jej docelowe włączenie w regionalny system osadniczy i wpływ aglomeracji bydgosko-toruńskiej. Niestety związki z nieodległą Bydgoszczą nie są szczególnie silne, na chwilę obecną stanowi ona niekiedy miejsce pracy mieszkańców gminy Pakość lub centrum wypadowe w poszukiwaniu rozrywki lub udziału w wyższej

kulturze. Wskazać należy także na lokalizację pobliskiego Żnina (odległość drogowa nie przekracza 35 km). Dzięki temu sąsiedztwu Pakość postrzegana jest nie tylko jako brama Kujaw (granica etnograficzna pomiędzy Kujawami i Pałukami), ale także – poprzez poprawiające się warunki komunikacyjne – jako miejscowość z nie najgorszym skomunikowaniem z Wielkopolską.

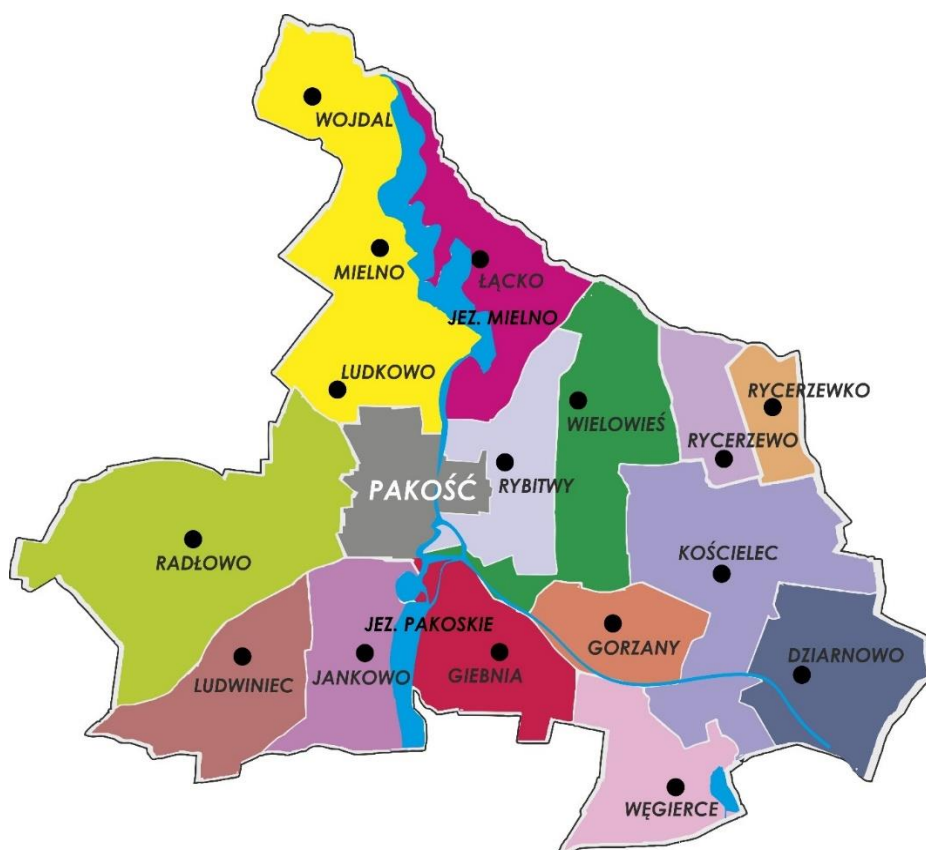
Przez teren Gminy Pakość przebiega szlak wodny Noteć Górna, stanowiący część połączenia wodnego Warta – Kanał Bydgoski. Odcinek ten ma długość 62,1 km (od km 59,5 do 121,6) i obejmuje skanalizowaną rzekę Noteć, która przepływa przez pięć jezior: Szarlej, Mielno, Wojdał, Sadłogoszcz oraz Pturek (znane również jako Wolickie). Szlak ten zaliczany jest do klasy Ia dróg wodnych i charakteryzuje się dużymi walorami krajobrazowymi oraz rekreacyjnymi, szczególnie na odcinku jeziorowym, gdzie największe akweny to Jezioro Mielno i Jezioro Pturek. Wzdłuż ich brzegów zlokalizowane są przystanie sportowe i miejsca do cumowania jednostek pływających.

Rzeka Noteć stanowi istotny, choć niedostatecznie wykorzystany element przyrodniczy Gminy Pakość. Jest to najważniejsza rzeka dorzecza Odry na obszarze województwa kujawsko-pomorskiego oraz jedyna duża rzeka w powiecie inowrocławskim. Jej przebieg przez teren gminy stwarza naturalne warunki do budowania powiązań ponadlokalnych oraz rozwoju turystyki wodnej. Potencjał ten znajduje odzwierciedlenie m.in. w zaangażowaniu władz samorządowych – burmistrz Pakości aktywnie uczestniczy w pracach zarządu Stowarzyszenia Miast i Gmin Nadnoteckich. Niestety, mimo tych korzystnych uwarunkowań, brak skutecznych instytucji i narzędzi promujących turystykę wodną znacząco ogranicza rozwój form aktywności takich jak kajakarstwo czy żeglarstwo, szczególnie w kontekście współpracy międzygminnej. Dodatkową barierą pozostaje brak środków finansowych na udroźnienie Noteci jako szlaku żeglownego, co utrudnia tworzenie spójnej oferty turystyki wodnej o charakterze regionalnym.

Pakość oferuje możliwości rekreacji, wśród których istotną rolę odgrywają jeziora – stwarzające warunki do aktywnego wypoczynku na świeżym powietrzu i korzystania z lokalnych walorów przyrodniczych. Największym zbiornikiem wodnym w okolicy jest Jezioro Pakoskie, rozciągające się również na terenie sąsiednich gmin: Janikowo, Mogilno i Strzelno. Zbiornik ten łączy Noteć Wschodnią z Zachodnią i składa się z dwóch części oddzielonych groblą: Jeziora Pakoskiego Północnego oraz Południowego. Kolejnym ważnym akwenem jest Jezioro Mielno, wchodzące w skład systemu jezior obejmującego również Jezioro Pakoskie oraz Jezioro Sadłogoszcz. Do Jeziora Mielno uchodzi rzeka Smyrnia – drugi pod względem długości ciek wodny na terenie gminy. Przy brzegu Jeziora Mielno, w miejscowości Łącko, działa przystań żeglarska Inowrocławskiego Klubu Żeglarskiego, stanowiąca ważne zaplecze dla miłośników sportów wodnych. Na obszarze Gminy Pakość znajduje się także fragment Jeziora Węgiereckiego.

W skład Gminy wchodzi miasto Pakość oraz 16 miejscowości wiejskich, zorganizowanych w 14 sołectwach: Dziarnowo, Giebnia, Gorzany, Jankowo, Kościelec, Ludkowo–Mielno–Wojdał, Ludwiniec, Łącko, Radłowo, Rybitwy, Rycerzewko, Rycerzewo, Węgierce oraz Wielowieś. Miasto położone jest niemal centralnie względem całego obszaru Gminy.

Rysunek 4: Teren Gminy Pakość.



źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

W kontekście lokalizacji i przestrzennego zagospodarowania Gminy Pakość istotne znaczenie ma Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego. Jest to podstawowy dokument planistyczny, który określa politykę przestrzenną gminy oraz lokalne zasady zagospodarowania terenu. Obecnie obowiązującą wersję studium przyjęto w formie tekstu jednolitego uchwałą nr XVII/158/2020 Rady Miejskiej w Pakości z dnia 9 lipca 2020 r. Dokument ten wskazuje pożądane kierunki zagospodarowania przestrzennego, określając procentowy udział poszczególnych funkcji terenów w strukturze przestrzennej gminy.

Przedstawia się to następująco:

1. tereny mieszkaniowe wielorodzinne – 0,3%,
2. tereny mieszkaniowe jednorodzinne – 1,5%,

3. tereny usługowe – 1,5%,
4. tereny produkcyjne – 0,8%,
5. tereny komunikacyjne – 4%,
6. tereny infrastruktury technicznej – 0,3%,
7. tereny użytkowania rolniczego – 80%, w tym 2% to tereny zabudowy zagrodowej,
8. tereny zieleni i wód – 3%,
9. tereny o innej funkcji – 8,6%.

W wyniku reformy planowania przestrzennego przeprowadzonej w 2023 roku, obecne studium będzie obowiązywać do czasu uchwalenia planu ogólnego gminy, jednak nie później niż do 30 czerwca 2026 roku.

Na terenie Gminy Pakość obowiązuje 14 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Obejmują one m.in. tereny komunikacyjne związane ze stacjami paliw w miejscowościach Kościelec, Radłowo i Rybitwy, obszary pod przebieg linii elektroenergetycznych 110kV i 400kV, a także tereny inwestycyjne w Giebni, części wsi Dziarnowo, Kościelec, Jankowo, Ludwiniec, Ludkowo oraz fragmenty miasta Pakość. Łączna powierzchnia objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi 331,1 ha, co stanowi zaledwie 3,8% całkowitej powierzchni gminy. Obszar Gminy objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego wynosi 331,1ha, co stanowi 3,8% powierzchni całej gminy.

3.2. OBSZARY FUNKCJONALNE, W TYM MIEJSKIE OBSZARY FUNKCJONALNE

Na podstawie Uchwały Nr 30/1135/16 Zarządu Województwa Kujawsko-Pomorskiego Gmina Pakość znajduje się w obszarze funkcjonalnym „Kujawy – wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa”.

Tabela 45: Obszar funkcjonalny Kujawy - wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa.

Podstawa delimitacji	Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego - Plan modernizacji 2020+, w której obszar ten identyfikuje się jako obszar strategicznej interwencji (OSI). Do obszaru nie zaliczono znajdującej się w powiecie włocławskim gminy Fabianki, która wykazuje cechy gminy intensywnie urbanizującej się (strefa podmiejska Włocławka), ponadto oddzielonej od pozostałej części obszaru rzeką Wisłą.
Cel	Prowadzenie skoordynowanej polityki skutkującej zwiększeniem efektywności rolnictwa południowej części województwa, poprzez poprawę warunków przyrodniczych prowadzenia gospodarki rolnej, w tym zwłaszcza poprawę warunków wodnych, jako odpowiedzi na identyfikowany problem deficytu wody w okresie wegetacyjnym.
Zasięg terytorialny	Aleksandrów Kujawski (gmina miejska), Aleksandrów Kujawski (gmina wiejska), Barcin, Baruchowo, Bądkowo, Boniewo, Brześć

Kujawski, Bytoń, Choceń, Chodecz, Ciechocinek, Dąbrowa, Dąbrowa Biskupia, Dobrze, Gąsawa, Gniewkowo, Inowrocław (gmina miejska), Inowrocław (gmina wiejska), Izbica Kujawska, Janikowo, Janowiec Wielkopolski, Jeziora Wielkie, Koneck, Kowal (gmina miejska), Kowal (gmina wiejska), Kruszwica, Lubanie, Lubień Kujawski, Lubraniec, Łabiszyn, Mogilno, Nieszawa, Osiećciny, Pakość, Piotrków Kujawski, Raciążek, Radziejów (gmina miejska), Radziejów (gmina wiejska), Rogowo (pow. żniński), Rojewo, Strzelno, Topółka, Waganiec, Włocławek (gmina wiejska), Zakrzewo, Złotniki Kujawskie, Żnin.

Źródło: Uchwała nr 30/1135/16 zarządu województwa kujawsko-pomorskiego z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie określenia obszarów funkcjonalnych w województwie kujawsko-pomorskim i ich granic

Rysunek 5: Obszar funkcjonalny Kujawy - wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa.



Źródło: *Obszary funkcjonalne w województwie kujawsko-pomorskim*

Obszar ten obejmuje 5 365 km², co stanowi blisko 30% powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego. Zamieszkuje go ponad 450 tys. osób, a gęstość zaludnienia wynosi 85 osób na km². Region ten posiada jedno z najlepszych w kraju warunków glebowych do rozwoju rolnictwa, jednak jego potencjał ogranicza poważny deficyt wody – efekt niskich opadów i wysokich temperatur, szczególnie w okresie letnim. Powtarzające się susze (średnio co 2–3 lata), nieregularne dostawy wody i obniżający się poziom wód gruntowych prowadzą do spadku plonów, a w dłuższej perspektywie – do degradacji gleb. Straty w produkcji roślinnej mogą sięgać 40%, a w latach wyjątkowo suchych nawet 60%. Dodatkowe problemy to ograniczone możliwości melioracyjne i postępująca erozja wietrzna. Mimo tych wyzwań, Kujawy pozostają regionem o silnych tradycjach rolniczych, wysokiej kulturze agrarnej i dużym potencjale przetwórczym. Ich położenie oraz jakość gleb predysponują ten obszar

do dalszego rozwoju specjalistycznej produkcji rolnej i przetwórstwa, pod warunkiem wdrożenia rozwiązań ograniczających skutki suszy. Pokonanie problemów wodnych pozwoli w pełni wykorzystać zasoby regionu i umocnić jego rolę jako żywicielskiego zaplecza województwa.

Tabela 46: Miejski obszar funkcjonalny miasta Inowrocławia.

Podstawa delimitacji	Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK 2030), wyniki badań i opracowań, Polityka Terytorialna województwa kujawsko-pomorskiego, w tym funkcjonujący instrument OSI miasta Inowrocławia.
Cel	Zacieśnianie związków funkcjonalnych wewnątrz obszaru, tworzenie wspólnie z OF Bydgoszczy i Torunia silnych powiązań sieciowych. Niwelowanie konfliktów funkcjonalnych w obszarze intensywnego rozwoju oraz zwiększenie potencjału społecznego i gospodarczego.
Zasięg terytorialny	Inowrocław (gmina miejska), Inowrocław (gmina wiejska) – wariant I Inowrocław, Inowrocław (gmina wiejska), Kruszwica, Janikowo, Pakość, Złotniki Kujawskie – wariant II

Źródło: Uchwała nr 30/1135/16 zarządu województwa kujawsko-pomorskiego z dnia 27 lipca 2016 r. w sprawie określenia obszarów funkcjonalnych w województwie kujawsko-pomorskim i ich granic

W kontekście wyznaczania Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego (MOF) Inowrocławia opracowano dwa warianty jego zasięgu terytorialnego. W wariantcie podstawowym, związanym z funkcjonowaniem instrumentu OSI, MOF obejmuje miasto Inowrocław oraz gminę wiejską Inowrocław. Natomiast w wariantcie rozszerzonym, uwzględniającym rzeczywiste powiązania funkcjonalne, obszar ten rozciąga się także na gminy sąsiednie, w tym Gminę Pakość.

Rysunek 6: Miejski obszar funkcjonalny miasta Inowrocławia - wariant II



Źródło: *Obszary funkcjonalne w województwie kujawsko-pomorskim*

Miejski obszar funkcjonalny miasta Inowrocławia (wariant II) zajmuje powierzchnię 778 km² (4,3% pow. województwa), z czego samo miasto 30 km² (3,9% OF). Zamieszkiwany jest przez 138 430 osób (6,6% ludności województwa). Miasto Inowrocław skupia 53,9% mieszkańców całego obszaru. Gęstość zaludnienia obszaru funkcjonalnego wynosi 178 os/km².

Charakter Miejskiego Obszaru Funkcjonalnego Inowrocławia jest ściśle związany z wpływem miasta na otaczające je gminy, choć – z uwagi na umiarkowaną wielkość Inowrocławia – oddziaływanie to pozostaje ograniczone. Powiązania mają głównie charakter społeczny, gospodarczy, administracyjny i transportowy, a ich istotnym przejawem są codzienne dojazdy mieszkańców gmin ościennych do pracy w mieście. Obszar ten cechuje się dominacją funkcji rolniczej – zdecydowana większość wsi zachowała typowo wiejski charakter, a funkcje podmiejskie rozwijają się w niewielkim zakresie. Rolniczy profil regionu wynika z obecności gleb o wysokiej przydatności produkcyjnej oraz z utrwalonej kultury rolnej, co jednocześnie ogranicza możliwości rozwoju działalności nierolniczej. Jedynie nieliczne tereny przejawiają cechy suburbanizacji.

Inowrocław, jako główny ośrodek południowej części województwa kujawsko-pomorskiego, odgrywa istotną rolę usługową, gospodarczą i uzdrowską. W mieście koncentrują się funkcje handlowe, kulturalne oraz średnie i duże zakłady pracy. Funkcja uzdrowska znacząco wpływa na strukturę przestrzenną miasta oraz jego wizerunek, a rozwinięty węzeł kolejowy wzmacnia jego dostępność komunikacyjną. Wszystkie gminy wchodzące w skład MOF Inowrocławia – w tym Gmina Pakość – wyróżniają się znacznym potencjałem rolniczym. Oddziaływanie miasta, zamiast ograniczać ten sektor, powinno go wspierać i stymulować, co czyni ten obszar unikalnym przykładem harmonijnego współistnienia funkcji miejskich i rolniczych.

W kontekście budowania relacji ponadlokalnych warto rozważyć prowadzenie współpracy międzysamorządowej, także w zakresie wykraczającym poza struktury powiatowe, co pozwoli na lepszą absorpcję prawnie dostępnych instrumentów polityki terytorialnej (między wdrożeniem projektów specyficznych dla Miejskich Obszarów Funkcjonalnych – wzorem sąsiedniego Barcina, a Innymi Inwestycjami Terytorialnymi realizowanymi wspólnie z częścią gmin powiatu inowrocławskiego).

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pakość (Uchwała nr XVII/158/2020 Rady Miejskiej w Pakości z dnia 9 lipca 2020 r.) nie wyznaczono obszarów funkcjonalnych o znaczeniu lokalnym. Gmina Pakość na moment sporządzenia diagnozy nie posiada Planu ogólnego gminy, niemniej jednak, zgodnie z Uchwałą nr LV/506/2024 Rady Miejskiej w Pakości z dnia 8 marca 2024 r. przystąpiono do sporządzenia takiego planu w granicach Gminy Pakość.

Położenie Pakości na styku różnych powiatów uzasadnia konieczność analizy powiązań ponadlokalnych również na płaszczyźnie strategicznej. Z analizy położenia gminy w kontekście wdrażania polityki terytorialnej województwa kujawsko-pomorskiego wynika, że Pakość znajduje się w miejskim obszarze funkcjonalnym Inowrocławia (choć realizuje inne instrumenty polityki terytorialnej, wspólnie z większością gmin powiatu inowrocławskiego), ale także przylega bezpośrednio do obszaru funkcjonalnego Bydgoszczy, leżąc w strefie słabszych, ale identyfikowalnych powiązań transportowych.

Rysunek 7: Związki z obszarami strategicznymi dla wyboru instrumentów polityki terytorialnej.

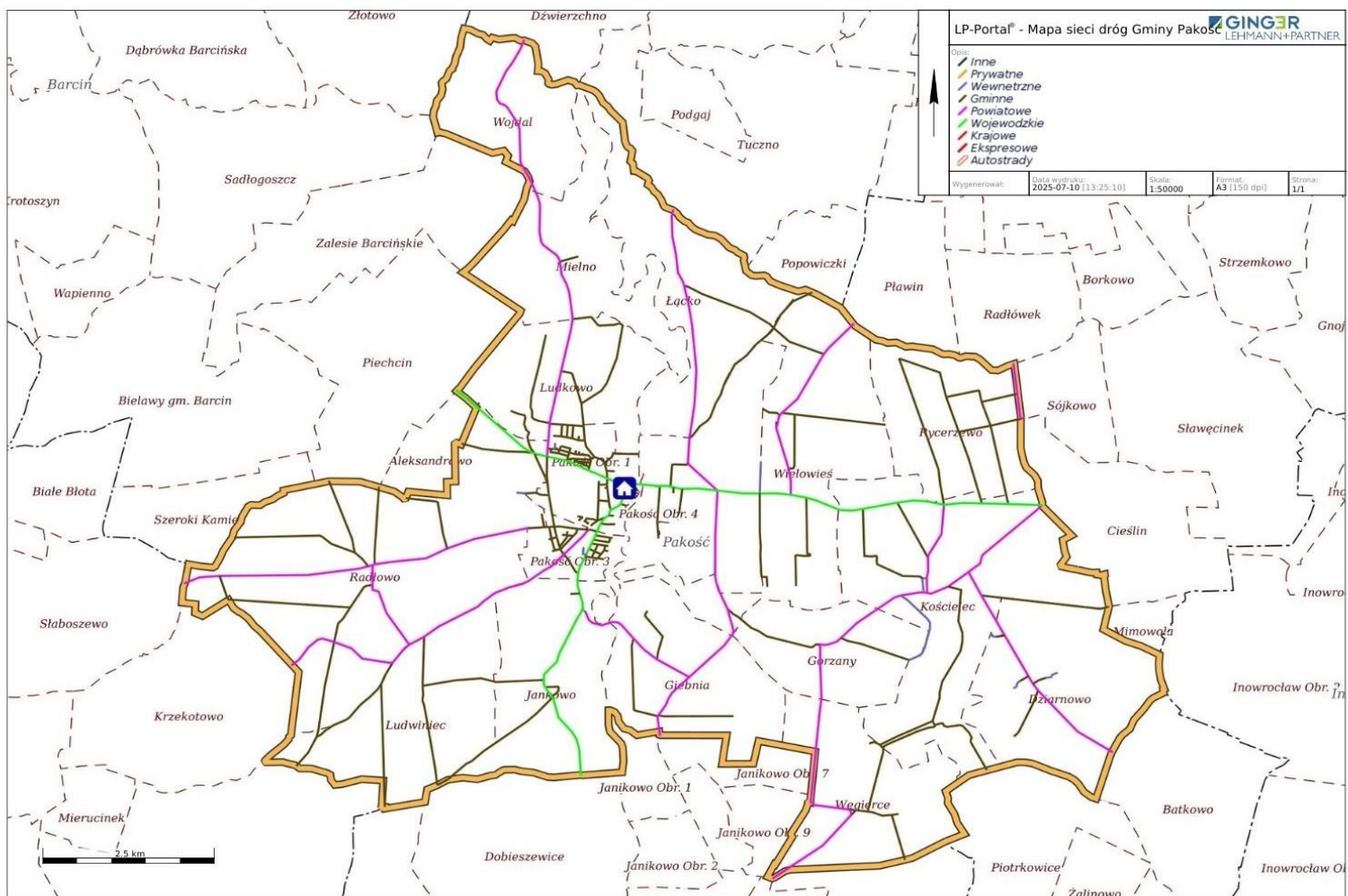


Źródło: Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do 2030.Strategia Przyspieszenia 2030+, s.138.

OPTT powiatu mogileńskiego, który jest właściwy dla gminy Dąbrowa nie zawiera projektów istotnie oddziałujących na relacje ponadlokalne w tym kierunku. Kolejna z gmin sąsiednich – gmina wiejska Inowrocław – realizuje Zintegrowane Inwestycje Terytorialne dla Miasta i Gminy Inowrocław. Wśród zamierzeń partnerskich dla tych samorządów znajduje się budowa ciągu pieszo-rowerowego w Inowrocławiu w biegu ul. Pakoskiej (łączącej os. Nowe z DW 251) dalej do miejscowości Cieślin (do granic gminy Inowrocław w kierunku na Pakość). W strategiach ZIT zarówno miejskiego obszaru Inowrocławia, jak i Bydgoszczy planuje się ponadto budowę inkubatorów przedsiębiorczości w Inowrocławiu i Barcinie, co w pewnym stopniu może zachęcać osoby zainteresowane podejmowaniem działalności do jej lokowania poza Pakością.

3.3. DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

Rysunek 8: Mapa sieci dróg Gminy Pakość.

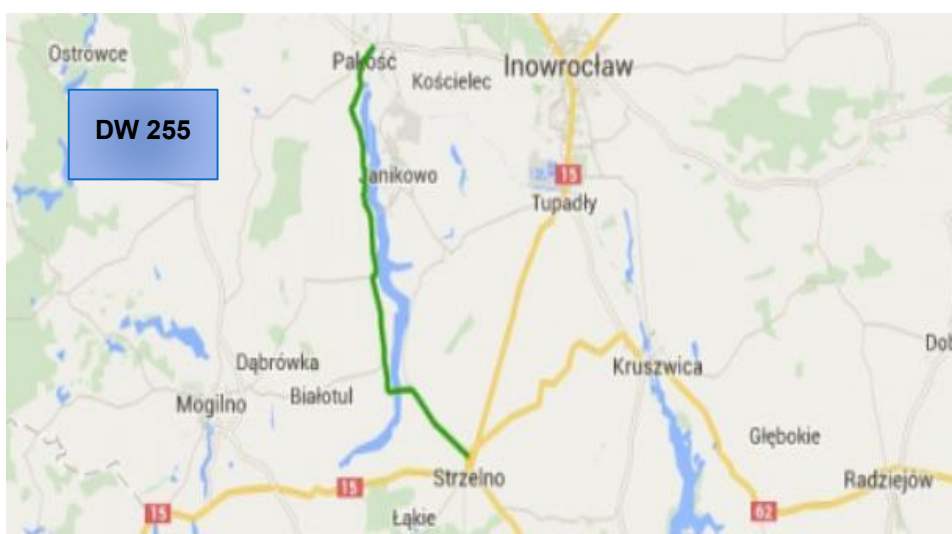
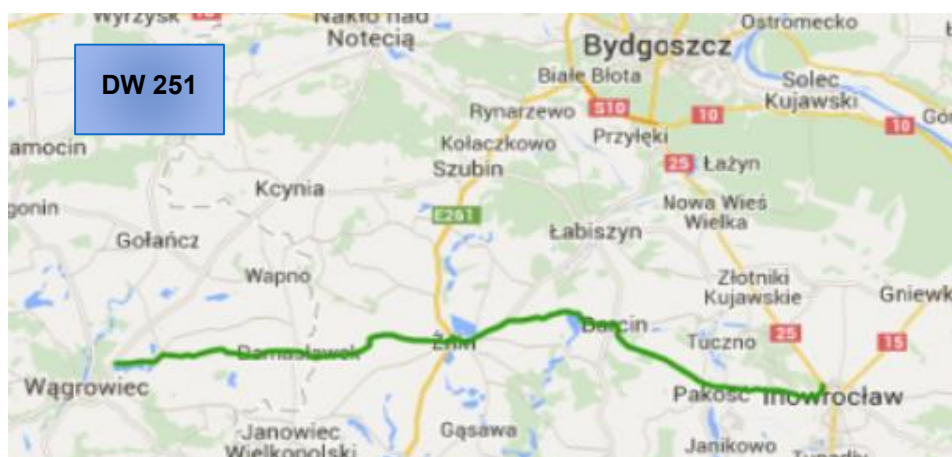


Źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Pakość znajduje się w pobliżu kluczowych i często uczęszczanych tras komunikacyjnych takich jak: droga nr E261, która łączy Dolny Śląsk i Wielkopolskę z Bydgoszczą i Pomorzem, droga nr 25, łącząca południową i centralną Polskę z Kujawami i Pomorzem oraz droga nr 52 przebiegająca z Inowrocławia przez Toruń w kierunku Warmii i Mazur.

Przez teren Gminy Pakość przebiegają dwa ważne szlaki komunikacyjne w postaci dróg wojewódzkich. Droga nr 251 łączy Żnin z Inowrocławiem, przecinając teren gminy na długości 9,2 km – przebiega przez sołectwa Rycerzewko, Rycerzewo, Kościelec, Wielowieś, Ludkowo oraz przez miasto Pakość (1,25 km). Z kolei droga nr 255, prowadząca do Strzelna i dalej do drogi krajowej nr 25, ma długość 4,85 km i biegnie przez Giebnię, Jankowo oraz Pakość (1,6 km). Niniejsze drogi cechują się dobrym stanem technicznym nawierzchni oraz dużym natężeniem ruchu kołowego, w szczególności droga wojewódzka nr 255 na której występuje duże natężenie ruchu tranzytowego.

Rysunek 9: Droga wojewódzka 251 i 255 – poglądowy przebieg.



źródło: Opracowanie własne na podstawie www.conadrogach.pl (dostęp 10.02.2025).

Na terenie Gminy znajduje się również 11 dróg powiatowych o łącznej długości 46,415 km. Umożliwiają one dojazd do Inowrocławia, Janikowa, dróg wojewódzkich oraz drogi krajowej nr 25. Nawierzchnia tych dróg w 53% jest w dobrym lub wystarczającym stanie, podczas gdy w 47% wymaga poprawy. Drogi powiatowe:

1. Droga powiatowa Słaboszewo – Pakość na terenie gminy o długość 6,1 km,
2. Droga powiatowa Radłowo – Ludwiniec na terenie gminy o długość 1,4 km,
3. Droga powiatowa Cieślin– Janikowo na terenie gminy o długość 8,45 km,
4. Droga powiatowa Kościelec – Batkowo na terenie gminy o długość 3,45 km,
5. Droga powiatowa Rycerzewo – Kościelec na terenie gminy o długość 1,4 km,
6. Droga powiatowa Krzekotowo – Pakość na terenie gminy o długość 5,3 km,
7. Droga powiatowa Jaksice – Rybitwy na terenie gminy o długość 4,5 km,
8. Droga powiatowa Rybitwy – Janikowo na terenie gminy o długość 3,9 km,
9. Droga powiatowa Jaksice – Wielowieś na terenie gminy o długość 3,0 km,
10. Droga powiatowa Wojdał – Pakość na terenie gminy o długość 6,75 km,
11. Droga powiatowa Pakość – Giebnia na terenie gminy o długość 2,0 km.

Łączna długość dróg publicznych kategorii gminnej, zarządzanych przez Burmistrza Pakości, wynosi 85,476 km, z czego 26,296 km to drogi gruntowe. Drogi gminne w mieście i Gminie Pakość charakteryzują się następującym stanem technicznym nawierzchni: 89,33% dróg jest w dobrym stanie, 4,27% w stanie zadowalającym, a 6,40% wymaga poprawy.

Przez teren Gminy Pakość przebiegają również dwie linie kolejowe. Pierwsza z nich to linia krajowa I klasy technicznej, stanowiąca ważne połączenie między Poznaniem a Gdynią przez Inowrocław i Bydgoszcz. Na terenie Gminy Pakość liczy ok. 52 km i przebiega przez sołectwo Dziarnowo. Druga to linia o znaczeniu wojewódzkim (klasa II), relacji Wągrowiec – Żnin – Pakość – Inowrocław, obecnie zawieszona dla ruchu pasażerskiego. Odcinek tej trasy ma ok. 16 km i przebiega przez Dziarnowo, Kościelec, Wielowieś, Rybitwy oraz miasto Pakość. Brak planów w zakresie rozwoju i modernizacji taboru sprawia, że linie te nie przyczyniają się istotnie do budowania relacji w wymiarze ponadlokalnym.

Lokalna sieć dróg zapewnia dobre skomunikowanie z gminami sąsiednimi, stanowi więc czynnik sprzyjający budowaniu relacji ponadlokalnych, w szczególności o charakterze międzypowiatowym (w kierunkach powiatu żnińskiego i wągrowieckiego) oraz międzygminnym. Bodźcem takim nie jest natomiast transport zbiorowy. Pasażerski transport kolejowy został zawieszony w roku 2004, zaś transport autobusowy obsługiwany jest przez trzech przewoźników. Zapewniają oni codzienną mobilność wyłącznie w kierunku Inowrocławia, względnie Barcina. W dni powszednie realizowane są też nieliczne połączenia do Janikowa, Żnina czy Mogilna.

Przy drogach wojewódzkich znajduje się 18 przejść dla pieszych, przy drogach powiatowych – 6, natomiast przy drogach gminnych – 31. W roku 2023 na terenie Gminy Pakość udostępniono łącznie 401 miejsc parkingowych.

Tabela 47: Zestawienie infrastruktury rowerowej na drogach wojewódzkich i powiatowych w Gminie Pakość.

Numer drogi	Nazwa ulicy	Długość odcinka [m]	Infrastruktura rowerowa
DW 251	Droga bez nazwy – przy DW 251	1477	Droga dla rowerów
DW 251	Barcińska	185	Droga dla rowerów i pieszych
DW 251	Barcińska	945	Droga dla rowerów i pieszych
151802C	Cmentarna	1075	Droga dla rowerów i pieszych
151846C	Mikołaja	165	Droga dla rowerów i pieszych
DW 255	Jankowska	674	Droga dla rowerów i pieszych
DW 255	Jankowska Jankowo	633	Droga dla rowerów i pieszych
DP 2507C	-	864	Droga dla rowerów i pieszych

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Rysunek 10: Infrastruktura rowerowa w Gminie Pakość.



źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

3.4. BEZPIECZEŃSTWO W RUCHU DROGOWYM

Zgodnie z danymi zawartymi w Krajowej Mapie Zagrożeń Bezpieczeństwa na terenie Gminy Pakość zidentyfikowano trzy lokalizacje, w których mieszkańcy sygnalizowali problemy związane z bezpieczeństwem ruchu drogowego. W odpowiedzi na te zgłoszenia podjęto działania mające na celu poprawę sytuacji i zwiększenie bezpieczeństwa w tych miejscach:

– na skrzyżowaniu dróg gminnych nr 151846C (ul. Mikołaja) i nr 151851C (ul. Radłowska) problem nadmiernej prędkości został rozwiązany poprzez zmianę stałej organizacji ruchu. Wprowadzono progi wyspowe U-16 oraz ograniczenie prędkości do 30 km/h (znak B-33). Dodatkowo, na skrzyżowaniu umieszczono znak B-20 „Stop” w celu zwiększenia bezpieczeństwa.

– na skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 251 (relacji Kaliska – Damasławek – Żnin – Barcin – Pakość – Inowrocław, od km 61+300 do km 61+320) z drogą gminną nr 151802C (ul. Cmentarna) wprowadzono zmianę stałej organizacji ruchu w celu ograniczenia przekraczania dozwolonej prędkości. Zastosowano oznakowanie pionowe B-20 „Stop”, aby zwiększyć bezpieczeństwo na tym odcinku.

– na skrzyżowaniu drogi gminnej nr 150446C (relacji Rybitwy Centrum) z drogą powiatową nr 2507C (relacji Jaksice – Tuczo – Rybitwy) wprowadzono zmianę stałej organizacji ruchu w celu wyeliminowania problemu nieprawidłowego parkowania. Zamontowano oznakowanie pionowe B-35 „Zakaz postoju”, aby poprawić bezpieczeństwo i płynność ruchu.

Oprócz działań w miejscach wskazanych na Krajowej Mapie Zagrożeń Bezpieczeństwa, w ostatnich latach w Gminie Pakość zrealizowano inne inwestycje mające na celu poprawę bezpieczeństwa mieszkańców m.in. modernizację dróg, rozbudowę oświetlenia i poprawę oznakowania oraz wsparcie służb ratowniczych. W ramach projektu „Zagospodarowanie terenu osiedla ul. Działyńskich” wykonano kanalizację sanitarną i deszczową, zamontowano tłocznice ścieków, wyremontowano nawierzchnie ulic, chodniki, zatoki parkingowe oraz nasadono drzewa. Przy ul. Mieleńskiej powstał nowy chodnik o długości 180 m oraz wjazdy indywidualne, a przy ul. Mogileńskiej 37 wykonano 24 miejsca parkingowe, w tym dla osób niepełnosprawnych. Poprawiono także dostępność komunikacyjną przez przebudowę i wymianę nawierzchni na kilku drogach gminnych, m.in. Radłowo–Szeroki Kamień, Ludwiniec–Dobieszewiczki, Mieleńska–Ludkowo, Barcińska–Ludkowo czy Kościelec–Mimowola. Prace obejmowały wykonanie podbudowy z kruszywa, warstw asfaltowych oraz wzmocnienie poboczy.

Natężenie ruchu drogowego w Pakości jest wzmożone, co wynika z przebiegu przez teren miasta dwóch dróg wojewódzkich – nr 251 i 255. Według danych Generalnego Pomiaru Ruchu, średnio każdego dnia przez te trasy przejeżdża około 9 500 pojazdów silnikowych. Istotną część stanowi tu ruch tranzytowy, generowany

m.in. przez działalność dużych zakładów i centrów logistycznych w regionie – takich jak Polskie Supermarkety Sp. z o.o., QEMETICA Soda Polska S.A. w Janikowie czy cementownia Holcim w Piechcinie. Kolejnym newralgicznym miejscem jest skrzyżowanie drogi wojewódzkiej nr 251 z drogą gminną nr 151802C (ul. Cmentarna) oraz drogą powiatową nr 2508C (relacji Pakość – Wojdał, ul. Krzyżanowskiego). Wzmożone natężenie ruchu w tym rejonie spowodowane jest przede wszystkim intensywnym ruchem pojazdów ciężarowych, które transportują towary do cementowni w Piechcinie oraz do kopalni żwiru i piasku w Wojdału.

Warto podkreślić, że w latach 2020–2024 na terenie Gminy Pakość nie odnotowano żadnych ofiar śmiertelnych w wypadkach drogowych. Najwięcej wypadków i osób rannych miało miejsce w 2022 roku – odpowiednio 11 wypadków i 15 rannych. Od tego czasu obserwuje się spadek zarówno liczby wypadków, jak i poszkodowanych. Liczba kolizji drogowych waha się w przedziale 85–123 rocznie, przy czym najwyższą wartość odnotowano w 2020 roku.

Tabela 48: Liczba zdarzeń drogowych oraz ich skutki na terenie Gminy Pakość w latach 2020–2024.

Rok	Liczba wypadków drogowych	Ofiary śmiertelne	Osoby ranne	Liczba kolizji drogowych
2020	3	0	5	123
2021	3	0	5	112
2022	11	0	15	85
2023	8	0	13	106
2024	6	0	7	94

źródło: Komisariat Policji w Pakości

Tabela 49: Zestawienie liczby wypadków drogowych w gminach powiatu inowrocławskiego w latach 2021-2023.

Wypadki drogowe	2021	2022	2023
ogółem	85	114	120
Inowrocław	41	63	62
Kruszwica	14	13	13
Pakość	3	11	8
Janikowo	10	6	8
Gniewkowo	6	7	9
Rojewo	4	3	6
Złotniki Kujawskie	4	6	8

Dąbrowa	3	5	6
----------------	---	---	---

źródło: Komisariat Policji w Pakości

3.5. MIESZKALNICTWO

W latach 2018–2024 zasoby mieszkaniowe stanowiące własność Gminy Pakość wykazały wzrost zarówno pod względem liczby budynków, lokali, jak i łącznej powierzchni użytkowej. Liczba budynków będących wyłączną własnością Gminy Pakość zwiększyła się z 13 do 15, natomiast liczba lokali wzrosła z 61 do 85. Również łączna powierzchnia mieszkań własności Gminy Pakość wzrosła z około 2 630 m² do ponad 3 640 m². W przypadku współwłasności osób fizycznych i Gminy obserwuje się niewielki spadek liczby budynków i lokali oraz powierzchni użytkowej w tym okresie.

Tabela 50: Stan zasobów mieszkaniowych, stanowiących własność Gminy Pakość w latach 2018-2024.

Rok	Typ budynku	Liczba budynków	Liczba lokali	Łączna powierzchnia (m ²)
2018	własność Gminy	13	61	2629,89
	współwłasność osób fizycznych i Gminy	33	131	5164,77
2019	własność Gminy	13	61	2629,89
	współwłasność osób fizycznych i Gminy	33	129	5059,15
2020	własność Gminy	13	61	2632,25
	współwłasność osób fizycznych i Gminy	33	127	4927,49
2021	własność Gminy	14	62	2667,25
	współwłasność osób fizycznych i Gminy	33	127	4923,78
2022	własność Gminy	14	62	2667,25
	współwłasność osób fizycznych i Gminy	33	124	4826,40
2023	własność Gminy	15	74	3213,99

	współwłasność osób fizycznych i Gminy	33	122	4732,95
2024	własność Gminy	15	85	3645,92
	współwłasność osób fizycznych i Gminy	32	120	4640,68

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

W Gminie Pakość jeden z budynków, położony przy ul. Fabrycznej 11, wykorzystuje odnawialne źródła energii w postaci instalacji fotowoltaicznej. Ponadto, Gmina Pakość dysponuje dwoma budynkami — jednym przy ul. Fabrycznej 11 w Pakości oraz drugim w miejscowości Węgierce 14 — w których znajduje się po jednym mieszkaniu przystosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych. Lokale te zlokalizowane są na parterze i wyposażone zostały w udogodnienia takie jak podjazd, odpowiednia szerokość drzwi oraz dodatkowe uchwyty w łazience.

Tabela 51: Budownictwo mieszkaniowe na działkach prywatnych, gminnych i będących własnością deweloperów.

Numer działki	Obręb	Rodzaj zabudowy
426	0003	2 zespoły każdy po 8 budynków mieszkalnych jednorodzinnych w zabudowie szeregowej
329/8, 329/9	0003	8 budynków mieszkalnych jednorodzinnych w zabudowie szeregowej
133/1	Ludkowo	4 budynki mieszkalne jednorodzinne w zabudowie szeregowej
133/2	Ludkowo	4 budynki mieszkalne jednorodzinne w zabudowie szeregowej
133/3	Ludkowo	4 budynki mieszkalne jednorodzinne w zabudowie szeregowej
133/4	Ludkowo	4 budynki mieszkalne jednorodzinne w zabudowie szeregowej
133/5	Ludkowo	4 budynki mieszkalne jednorodzinne w zabudowie szeregowej
133/6	Ludkowo	4 budynki mieszkalne jednorodzinne w zabudowie szeregowej

133/7	Ludkowo	4 budynki mieszkalne jednorodzinne w zabudowie szeregowej
117/10, 117/11	0001	zespół 14 budynków mieszkaniowych jednorodzinnych w zabudowie szeregowej wraz z niezbędną infrastrukturą
53/24	0004	1 budynek mieszkalny z 2 lokalami
53/25	0004	1 budynek mieszkalny z 2 lokalami
53/20	0004	4 segmenty w zabudowie szeregowej
105/54	Rybitwy	4 budynki mieszkalne wielorodzinne

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Tabela 52: Wybrane dane o budynkach mieszkalnych i niemieskalnych w mieście i gminie Pakość za 2024 rok.

	Miasto	Gmina
Liczba budynków mieszkalnych i niemieskalnych, w których znajduje się co najmniej jedno mieszkanie (bez względu na formę własności)	876	1050
Liczba budynków z przyłączem sieci wodociągowej	834	979
Liczba budynków z przyłączem sieci kanalizacyjnej	607	91
Liczba budynków z przyłączem sieci gazowej	768	40
Liczba budynków z przyłączem sieci ciepłowniczej	0	0

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

W Gminie Pakość nie występują zasoby mieszkaniowe należące do zasobu mieszkaniowego Skarbu Państwa (SIM), co oznacza brak realizowanych inwestycji w ramach Społecznych Inicjatyw Mieszkaniowych.

3.6. POTENCJALNE ZAGROŻENIA

Pod względem zagrożeń występujących na terenie Gminy Pakość na uwagę zasługują:

– zagrożenia hałasem związane przede wszystkim ze wzrastającym natężeniem ruchu drogowego, zwłaszcza pojazdów ciężarowych, który oddziałuje szczególnie na zabudowę sąsiadującą z drogami wojewódzkimi i powiatowymi. Na drogach

osiedlowych i dojazdowych hałas jest mniejszy, a jego natężenie zmienia się w ciągu doby – największe jest w ciągu dnia, spada w nocy.

Hałas przemysłowy ma charakter lokalny i związany jest z działaniem urządzeń i instalacji w zakładach produkcyjnych, usługowych i handlowych. Poziom hałasu zależy od rodzaju działalności, zastosowanej technologii i izolacji akustycznej. Zgodnie z przepisami, zakłady przemysłowe muszą co dwa lata wykonywać pomiary emisji hałasu. Obecnie hałas emitowany przez lokalne zakłady nie wpływa istotnie na pogorszenie klimatu akustycznego gminy. Hałas kolejowy jest mniej uciążliwy niż drogowy, jednak może oddziaływać nawet do 1 km od torów, szczególnie w pasie 300 m od linii kolejowej. Na terenie gminy Pakość hałas może pochodzić z linii kolejowych nr: 206, 353, 131 i 742. Hałas lotniczy związany z Portem Lotniczym w Bydgoszczy (ok. 30 km od Pakości) nie wpływa istotnie na klimat akustyczny gminy.

Na terenie Gminy Pakość nie prowadzono dotąd pomiarów poziomu hałasu. Zgodnie z przepisami, obowiązek tworzenia map akustycznych dotyczy dużych aglomeracji oraz odcinków dróg i linii kolejowych o dużym natężeniu ruchu.

– zagrożenia powodziowe, które mogą wystąpić w wyniku uszkodzenia lub zniszczenia urządzeń hydrotechnicznych na rzece Noteć, w szczególności zapory czołowej w Pakości, lub w wyniku gwałtownego podniesienia poziomu wody spowodowanego nawalnymi deszczami. Podtopienia i zalania mogą dotyczyć obszaru o szerokości około 0,5–1 km od koryta rzeki Noteć, obejmując sołectwa Dziarnowo, Kościelec, Jankowo, Rybitwy, Łacko oraz część terenu miasta Pakość.

Tabela 53: Charakterystyka zagrożenia powodziowego w Gminie Pakość.

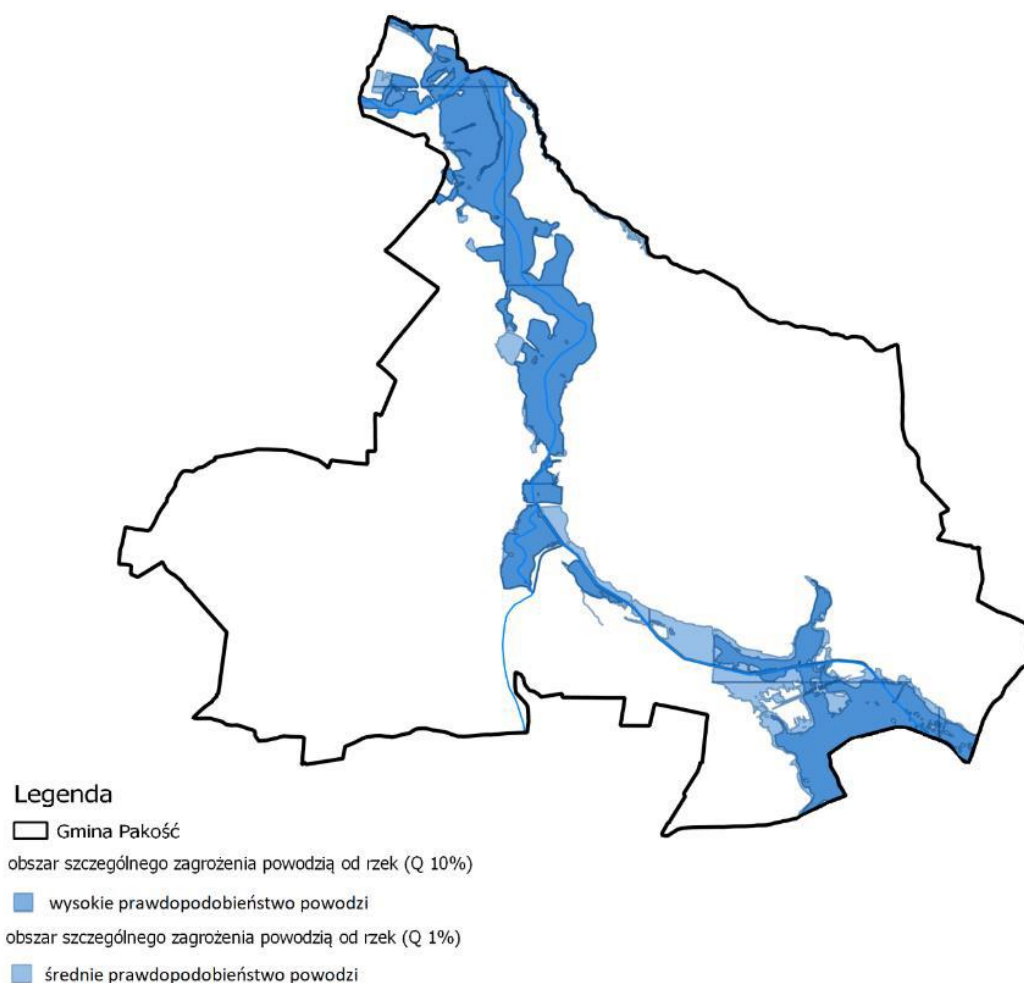
Zbiornik	Długość (km) na terenie powiatu	Powierzchnia zalewowa	Zagrożone miejscowości	Ilość osób do ewakuacji
Noteć	16	86,2 km ²	Pakość	1760

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Zbiornik ma długość około 21 km oraz średnią szerokość 0,6 km. Średnia głębokość przy rzędnej 79,40 m n.p.m. wynosi 6,6 metra, a maksymalna wysokość piętrzenia sięga 4,75 metra. Powierzchnia zbiornika w stanie maksymalnym wynosi 1302 hektary, natomiast w stanie minimalnym – 835 hektarów. Absolutnie minimalny poziom piętrzenia ustalono na wysokości 74,93 m n.p.m., co wynika z potrzeby utrzymania żelaznej rezerwy dla QEMETICA Soda Polska S.A.

Za ochronę przeciwpowodziową na terenie Gminy Pakość odpowiada Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Bydgoszczy.

Rysunek 11: Obszary zagrożone powodzią na terenie Gminy Pakość.



źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

– zagrożenia pożarowe, które mogą obejmować pożary budynków mieszkalnych i gospodarczych wykonanych z łatwopalnych materiałów mogą wystąpić we wszystkich sołectwach. Ponadto, istnieje ryzyko pożarów kompleksów leśnych o powierzchni 2,61 km², zwłaszcza wczesną wiosną. Pożary te powodują szkody w lasach zarządzanych przez Nadleśnictwo Solec Kujawski.

– zagrożenia pogodowe tj. ekstremalne huragany, śnieżyce i gradobicia, które mogą powodować lokalne utrudnienia w ruchu drogowym oraz uszkodzenia linii energetycznych i telefonicznych. Szczególne ryzyko stanowią linie 110 Kv przebiegające przez sołectwo Wielowieś. Obfite opady śniegu, zwłaszcza w połączeniu z wiatrem i mrozem, mogą znacząco utrudnić komunikację na 14 km dróg wojewódzkich, w tym na trasach: nr 251 (Żnin – Inowrocław) i nr 255 (Pakość – Strzelno).

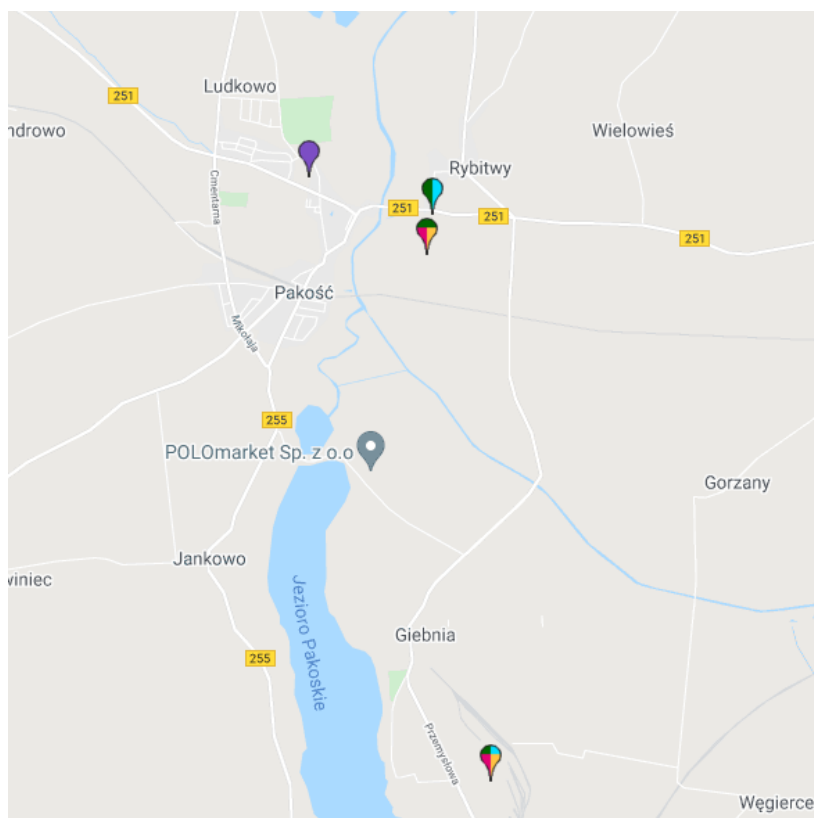
– zakażenia biologiczne ludzi i zwierząt gospodarskich, które mogą występować jako konsekwencja epidemii i epizootii. Najbardziej zagrożone rejonami w zakresie

epizootii na obszarze Gminy są: Kościelec, gdzie znajduje się ferma drobiu z 90 000 sztukami ptaków, oraz Gorzany, które charakteryzują się uprawą ziemiopłodów oraz hodowlą bydła i trzody chlewnej.

– zagrożenie związane z toksycznymi substancjami przemysłowymi, które może wynikać z obecności amoniaku w zakładzie produkcyjnym QEMETICA Soda Polska S.A. (Gmina Janikowo). W tym zakładzie średniodobowe zapasy amoniaku wynoszą około 75 ton, natomiast ilość wody amoniakalnej sięga 650 ton. Strefa bezpośredniego zagrożenia może obejmować obszar o promieniu 3 km od zakładu. W przypadku wycieku chloru z cysterny kolejowej o pojemności 50 ton lub cysterny samochodowej o pojemności 20 ton, zasięg rozprzestrzeniania się obłoku chloru może wynieść odpowiednio 11 km i 7 km.

– zagrożenia elektromagnetyczne, pochodzące ze źródeł takich jak: linie i stacje elektroenergetyczne wysokiego, średniego i niskiego napięcia; urządzenia radiokomunikacyjne; urządzenia radionawigacyjne i radiolokacyjne; stacje transformatorowe; stacje bazowe telefonii komórkowej; radiostacje amatorskie i stacje CB-radio; stacje bazowe łączności radiotelefonicznej; urządzenia emitujące pola elektromagnetyczne pracujące w przemyśle, placówkach naukowo-badawczych, ośrodkach medycznych; urządzenia powszechnego użytku emitujące pola elektromagnetyczne, np. pojedyncze aparaty telefonii komórkowej.

Rysunek 12: Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie Gminy Pakość.



źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do 2028 r.

Tabela 54: Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie Gminy Pakość.

Nazwa stacji	Lokalizacja
BT 44161 PAKOŚĆ	ul. Inowrocławska 12, Pakość
4847/3350 (3973) PAKOŚĆ	ul. Inowrocławska 12, Pakość
PAKCM00001	ul. Inowrocławska 12, Pakość
BYD44346_PAKOSC_PTK (punkt transmisyjny)	dz. nr 3/156, Pakość
INO0501 C	ul. Mieleńska 5, Pakość
EXATEL PAKOŚĆ PSE (stacja transmisyjna)	m. Wielowieś 47, Pakość

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Gminę Pakość zasila Główny Punkt Zasilania (GPZ) Pakość, zlokalizowany w Wielowoli, wyposażony w dwie jednostki transformatorowe 110/15 kV o mocy 16 MVA każda. GPZ zasilany jest liniami wysokiego napięcia 110 kV z sześciu kierunków, m.in. z Pątnowa, Inowrocławia (Mątwy i Rąbinek), Nowej Wsi Wielkiej, Żnina i Sadłogoszczy.

Przez teren gminy przebiega także linia 110 kV Mogilno–Sadłogoszcz oraz dwie linie 220 kV z Pątnowa do Bydgoszczy Jasieniec, pełniące funkcję tranzytową. Łączna długość linii 110 kV to ok. 42 km, a 220 kV – ok. 18 km. Ze względu na konstrukcję kratownicową i szerokie pasy ochronne (35 m dla 110 kV i 50 m dla 220 kV), linie te negatywnie wpływają na zagospodarowanie przestrzeni.

Z GPZ wyprowadzono 12 linii średniego napięcia, zasilających odbiorców w gminie Pakość oraz gminach Janikowo, Złotniki Kujawskie i Barcin. W mieście sieć SN ma formę kablową (w centrum i na terenach zwartej zabudowy) oraz napowietrzną (na obrzeżach). Na terenach wiejskich dominuje sieć napowietrzna z przewodami AFL 3x35 mm² i 3x70 mm².

Monitoring poziomów pól elektromagnetycznych (PEM) prowadzony jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz.U. 2007, Nr 221, poz. 1645). Badania realizowane są cyklicznie w 135 punktach pomiarowych na terenie każdego województwa – po 45 punktów rocznie, obejmujących miasta powyżej 50 tys. mieszkańców, pozostałe miasta oraz tereny wiejskie. Na terenie Gminy Pakość pomiary przeprowadzono w 2019 r. na stanowisku przy ul. Szkolnej 49. Uzyskane wyniki nie wykazały przekroczeń dopuszczalnych norm PEM w środowisku.

Tabela 55: Wykaz istniejących linii elektromagnetycznych 110 kW na terenie Gminy Pakość.

Nazwa	Lokalizacja
Linia elektroenergetyczna Pakość – Żnin	Pakość – Żnin
Linia elektroenergetyczna Pakość - Pątnów	Pakość – Pątnów
Linia elektroenergetyczna Pakość – Mątwy	Pakość – Mątwy
Linia elektroenergetyczna Pakość – Rąbinek	Pakość – Rąbinek
Linia elektroenergetyczna Pakość – Sadłogoszcz	Pakość - Sadłogoszcz

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

W latach 2018-2023 pomimo prawidłowo zorganizowanego na terenie Gminy Pakość selektywnego zbierania odpadów komunalnych i objęcia nim właścicieli wszystkich zamieszkałych nieruchomości, zamieszkałych, nadzór właścicielski sprawowany nad Przedsiębiorstwem Usług Komunalnych Sp. z o.o. w zakresie składowiska odpadów był nierzetelny. Doprowadziło to min. do powstania istotnego zagrożenia odnoszącego się do środowiskowych aspektów związanych z gospodarką odpadami, które zlokalizowane są w miejscowości Giebni.

Składowisko zostało przejęte przez zorganizowaną grupę przestępczą („mafie śmieciową”), która w ciągu zaledwie pięciu lat doprowadziła do jego całkowitego zapełnienia. Przeprowadzone przez Najwyższą Izbę Kontroli w dniu 26 maja 2024 r. czynności z udziałem geodety doprowadziły do ustalenia, że na terenie składowiska zasypano drogę między kwaterami, a maksymalna wysokość korony wynosiła ok. 18,26 m n.p.t, podczas gdy według pozwolenia pierwotnego docelowe rzędne zostały określone na poziomie 12 m n.p.t.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska (WIOŚ) w Bydgoszczy przeprowadził 10 kontroli na składowisku w Giebni, które kończyły się karami finansowymi. Kontrole wykazały m.in. brak właściwej dokumentacji dotyczącej odpadów oraz niewłaściwe oznakowanie ich kodów, co stanowiło podstawę do wszczęcia postępowań karnych. Decyzją marszałka województwa kujawsko-pomorskiego składowisko zostało zamknięte dla nowych odpadów, a obecnie prowadzone są procedury dotyczące jego likwidacji oraz wykreślenia z listy funkcjonujących instalacji komunalnych. Koszt likwidacji składowiska w Giebni szacowany jest na około 10 miliardów złotych.

Oprócz składowiska w Giebni, nieprawidłowości związane z magazynowaniem odpadów występują również w innych miejscowościach Gminy Pakość:

Tabela 56: Odpady zmagazynowane w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Obręb ewidencyjny	Nr działki	Rodzaj zmagazynowanych odpadów	Uwagi
Rycerzewko	143/2	Zużyte opony, tapicerki samochodowe, tworzywa sztuczne, szkło, papier i tektura	W 2025 r. wydano decyzję nakazującą uprzątnięcie odpadów.
Wielowieś	136/2	Opony, odpady komunalne, odpady samochodowe	W toku postępowanie administracyjne mające na celu zobowiązanie posiadacze odpadów do ich uprzątnięcia.

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

3.7. ŚRODOWISKO

Gmina Pakość położona jest w strefie charakteryzującej się umiarkowanym klimatem z roczną sumą opadów wynoszącą około 500 mm, z przewagą opadów w okresie letnim. Niska dostępność wody w trakcie około 210–220-dniowego okresu wegetacyjnego ogranicza potencjał produkcyjny rolnictwa. Średnia roczna temperatura wynosi około 7,5–8°C, przy czym lipiec cechuje się temperaturami powyżej 18°C, a styczeń temperaturami około -3°C. Okres termicznego lata trwa przeciętnie 90 dni, natomiast zima około 85 dni. Liczba dni mroźnych i gorących kształtuje się na poziomie około 35 dni w roku, z 4–6 dniami upałów przekraczających 30°C. Przeciętne roczne usłonecznienie wynosi 1500–1600 godzin. Dominującymi kierunkami wiatrów są zachodni, południowo-zachodni oraz północno-zachodni.

Według norm jakości powietrza określonych w dyrektywach Parlamentu Europejskiego i Rady UE, średnioroczny poziom dopuszczalny dla stężenia pyłów PM 10 wynosi 40 µg/m³, a dla PM_{2,5} 25 µg/m³. W przypadku pyłu PM_{2,5}, na terenie Gminy Pakość obszar o stężeniu w przedziale 15–20 µg/m³ zajmuje 76,0 km², natomiast obszar z wyższym stężeniem, mieszczącym się w granicach 20–25 µg/m³, obejmuje 10,0 km². Jeśli chodzi o pył PM₁₀, obszar Gminy o stężeniu 20–25 µg/m³ obejmuje 1,7 km², natomiast teren z wyższym stężeniem w zakresie 25–30 µg/m³ obejmuje 83,0 km².

Poziom powietrza w latach 2018-2024 w Gminie klasuje się między bardzo-dobry a dobry, tylko w kilku miesiącach pojawia się poziom między bardzo-dobry a umiarkowany lub bardzo-dobry a dostateczny. Poziom dostateczny pojawia się tylko w marcu 2021, a poziom umiarkowany w styczniu 2019 i marcu 2021.

Przeważająca część terenów wiejskich w Gminie Pakość przeznaczona jest na produkcję rolną, z czego ponad 66% stanowią grunty orne o dobrych i bardzo dobrych warunkach uprawy. Relatywnie duży udział mają również łąki i pastwiska (około 9%), co związane jest z obecnością doliny Noteci zagospodarowanej głównie

jako użytki zielone. Użytki rolne dominują także w granicach miasta Pakość gdzie zajmują ponad 53% powierzchni. Grunty zabudowane i zurbanizowane stanowią 6,3% powierzchni Gminy Pakość, a w samym mieście aż 44,5%, z czego większość to zabudowa mieszkaniowa (37%) oraz tereny komunikacyjne (prawie 26%). Grunty rolne zabudowane stanowią około 2% powierzchni Gminy Pakość. W obszarach wiejskich wyróżniają się także użytki kopalne — wyrobiska zajmujące 11 ha, głównie w rejonie Ludkowa i Wojdała, gdzie eksploatowane są piaski i żwiry.

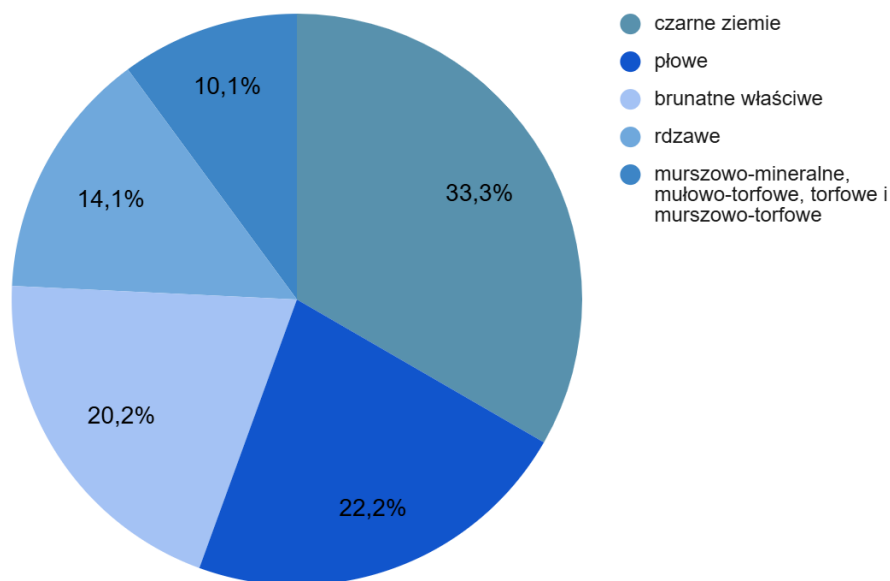
We wschodniej części Gminy Pakość dominują żyzne czarne ziemie o najwyższej przydatności rolniczej, głównie kompleksy pszenne klasy I i II oraz żytnie klasy IV i V. W przypadku degradacji przechodzą do słabszych klas VIII i IX. W centralnej i zachodniej części przeważają brunatne gleby właściwe, także należące do kompleksów pszennych, choć pojawiają się tam także mniej urodzajne gleby rdzawe i bielicoziemne (klasy V i VI). W dolinie Noteci dominują gleby rdzawe oraz gleby organiczne, głównie torfy i gleby torfowo-murszowe. Na tych terenach rozwijają się głównie użytki zielone średniej jakości, klasyfikowane jako kompleks 2z (łąki i pastwiska klasy III i IV) oraz słabsze kompleksy 3z (klasy V i VI) o niskiej wydajności. Poza niewielkim obszarem w rejonie Kościelca, brak tu użytków zielonych dobrej jakości (klasy I). Dominujące pastwiska zapewniają wypas do 2 krów na hektar, choć lokalnie mogą być ograniczone przez zakrzaczenia lub trudny dostęp.

Syntetyczny Wskaźnik Jakości Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej wynosi 79,8 pkt, co plasuje Gminę Pakość wśród najlepszych w województwie. Bonitacja użytków zielonych jest jednak nieco słabsza i obniża końcową ocenę.

Łącznie w gminie struktura gleb przedstawia się następująco:

- a. czarne ziemie – 33% powierzchni ogólnej;
- b. płowe – 22% powierzchni ogólnej;
- c. brunatne właściwe – 20% powierzchni ogólnej;
- d. rdzawe – 14% powierzchni ogólnej;
- e. murszowo-mineralne, mułowo-torfowe, torfowe i murszowo-torfowe – ok. 10% powierzchni ogólnej.

Wykres 4: Struktura gleb w Gminie Pakość.



źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pakości

Rzeźba terenu Gminy Pakość jest umiarkowanie zróżnicowana, ukształtowana przez działalność lodowców i wód polodowcowych. Główne formy to wysoczyzna morenowa oraz dolina Noteci, różniące się ukształtowaniem, warunkami wodnymi i glebowymi. Wysoczyzna ma przeważnie równinny, miejscami pagórkowaty charakter, z najwyższym punktem ponad 121 m n.p.m. w Radłowie. Dolina Noteci, sięgająca około 75 m n.p.m., przecina Gminę z północy na południowy wschód, tworząc nisko położone, podmokłe tereny zalewowe i terasy nadzalewowe, często trudne do zabudowy. Najbardziej strome zbocza znajdują się nad jeziorem Mielno. Na wysoczyźnie występują też dolinki wytopiskowe i erozyjne, m.in. w okolicach Kościelca i Jankowa, a ciek Smyrnia tworzy niewielką dolinę na granicy z Gminą Złotniki Kujawskie. Mimo różnicy wysokości ponad 46 m teren jest umiarkowanie urozmaicony krajobrazowo.

Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego, powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Pakość wynosi 287,96 ha, co przekłada się na wskaźnik lesistości na poziomie zaledwie 3,3%. Dla porównania, średnia lesistość w skali kraju wynosi 29,6%, co wyraźnie pokazuje, że gmina Pakość charakteryzuje się jednym z niższych udziałów terenów leśnych w powierzchni ogólnej. Tak niewielki udział lasów, choć nietypowy w skali województwa, jest charakterystyczny dla obszarów Kujaw – sąsiednie gminy, takie jak Janikowo czy Inowrocław, wykazują jeszcze niższy poziom lesistości.

Tabela 57: Struktura gruntów leśnych i terenów zieleni na terenie Gminy Pakość.

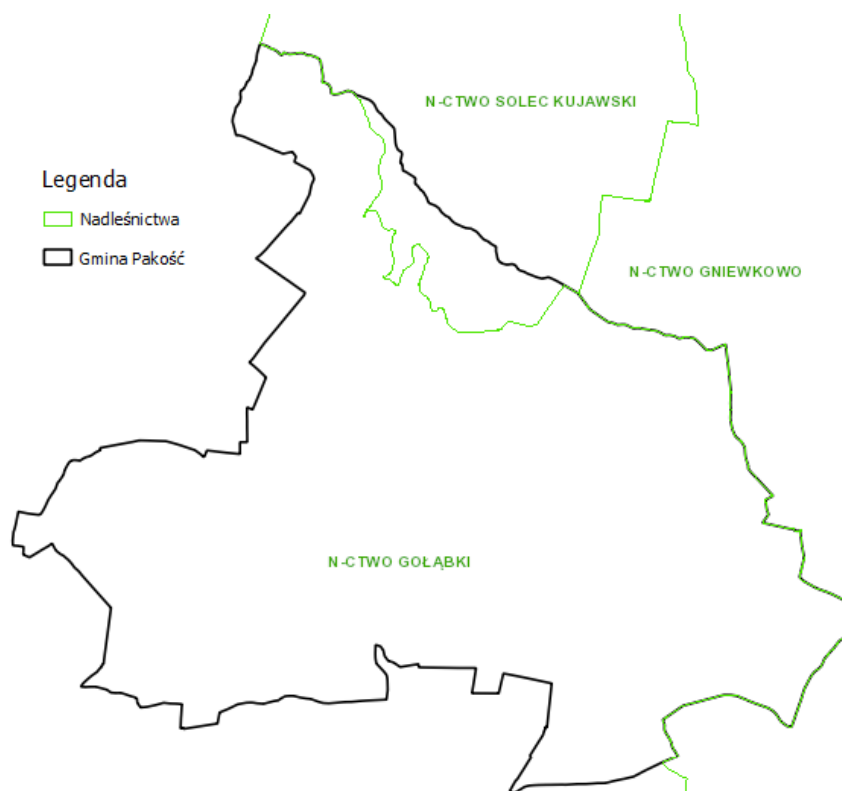
Powierzchnia gruntów leśnych ogółem	ha	287,96
Lesistość	%	3,3
Grunty leśne publiczne ogółem	ha	263,91
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	259,75
Grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	259,75
Grunty leśne prywatne	ha	24,05
Powierzchnia lasów	ha	284,67
Zieleńce	szt.	2*
	ha	1,40*
Zieleń uliczna	ha	1,50*
Tereny zieleni osiedlowej	ha	4,10*
Parki, zieleńce i tereny zieleni osiedlowej	ha	5,50*

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Lasy Państwowe – będące w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego – zlokalizowane na terenie gminy Pakość znajdują się w zasięgu administracyjnym dwóch nadleśnictw: Nadleśnictwa Gołębki i Nadleśnictwa Solec Kujawski.

Nadleśnictwa prowadzą zalesienia oraz odnowienia lasów. Zalesianie polega na wprowadzaniu lasu na tereny dotąd nieleśne, co zwiększa lesistość, wartość ekonomiczną gruntów (zwłaszcza niskiej klasy bonitacyjnej) oraz bioróżnorodność – pod warunkiem uprzedniego wykluczenia obszarów cennych przyrodniczo, np. muraw kserotermicznych czy siedlisk chronionych gatunków. Odnowienia dotyczą gruntów, które niedawno również pełniły funkcję leśną. Lasy Państwowe monitorują codziennie stopień zagrożenia pożarowego dla 60 stref prognostycznych (bez terenów górskich), a prognozy opracowuje Laboratorium Ochrony Przeciwpożarowej Lasu IBL. W przypadku utrzymującej się przez 5 dni wilgotności ściółki poniżej 10% (o godz. 9.00), nadleśniczy może wprowadzić czasowy zakaz wstępu do lasu. Nadzór nad gospodarką leśną w lasach prywatnych sprawuje starosta. Gospodarka ta odbywa się na podstawie Uproszczonych Planów Urządzenia Lasów (UPUL) lub decyzji administracyjnych opartych na Inwentaryzacji Stanu Lasu (ISL), opracowywanych na okres 10 lat.

Rysunek 13: Nadleśnictwa na terenie Gminy Pakość.



źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

3.8. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

Gmina Pakość położona jest w zlewni rzeki Noteć Górna (zwanej Połączoną), która odbiera wody z Noteci Wschodniej (od Jeziora Gopło) oraz Noteci Zachodniej (od Zbiornika Pakoskiego), poniżej śluzę w Pakości. Główne zbiorniki wód powierzchniowych w gminie to północna część Zbiornika Pakoskiego oraz jezioro Mielno. Rzeka Noteć (Połączona) przepływa przez jeziora Mielno i Sadłogoszcz, kierując się do jeziora Wolickiego w gminie Barcin.

We wschodniej części gminy znajduje się trzecia odnoga – Noteć Ludziska, wypływająca z jeziora Węgiereckiego i odwadniana przez pompownię Inowrocławskich Zakładów Chemicznych. Zasilana jest m.in. wodami melioracyjnymi (Kanał Kościelecki) oraz wodami ze Zbiornika Pakoskiego.

Obszar gminy obejmuje 10 rzecznych i 2 jeziorne jednolite części wód powierzchniowych, przedstawione w poniższej tabeli.

Tabela 58: Jednolite Części Wód Powierzchniowych znajdujące się na terenie Gminy Pakość.

Kod JCWP	Nazwa JCWP
LW10436	Pakoskie Północne
LW10437	Mielno
RW600001881999	Noteć (Kanał Notecki)
RW6000171881969	Słony Rów
RW6000171881994	Dopływ z Kościelca
RW6000171883149	Kanał Smyrnia
RW6000171883172	Dopływ z Lisewa Kościelnego
RW600017188318	Dopływ spod Ludkowa
RW6000201881991	Noteć od wypływu z Jeziora Gopło do Starej Noteci
RW6000201882912	Stara Noteć
RW600025188299	Mała Noteć
RW600025188339	Noteć od Małej Noteci do Jeziora Wolickiego

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

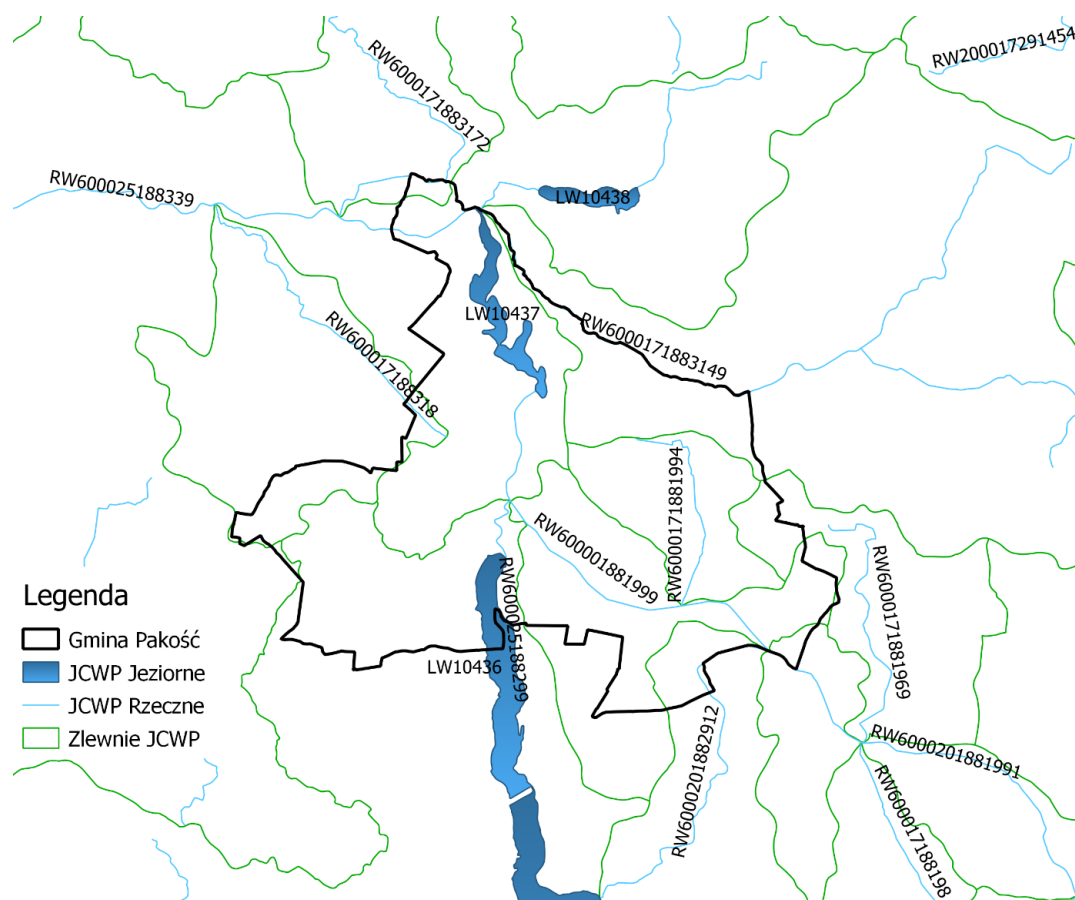
Przez Gminę przepływa 8 rzek, których łączna długość wynosi 36,93 km.

Tabela 59: Wykaz rzek i cieków przepływających przez Gminę Pakość.

Nazwa rzeki	Długość całkowita rzeki	Długość rzeki w granicach Gminy Pakość [km]
Noteć	385,52	18,92
Kanał Kościelecki	3,75	3,75
Noteć Zachodnia	48,80	4,28
Stara Noteć	11,42	2,10
Kanał Smyrnia	20,61	5,98
Dopływ z jeziora Tuczo	9,89	0,03
Dopływ z Lisewa Kościelnego	10,11	0,49
Dopływ spod Ludkowa	8,95	1,38

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Rysunek 14: Gmina Pakość na tle Jednolitych Części Wód Powierzchniowych.



źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

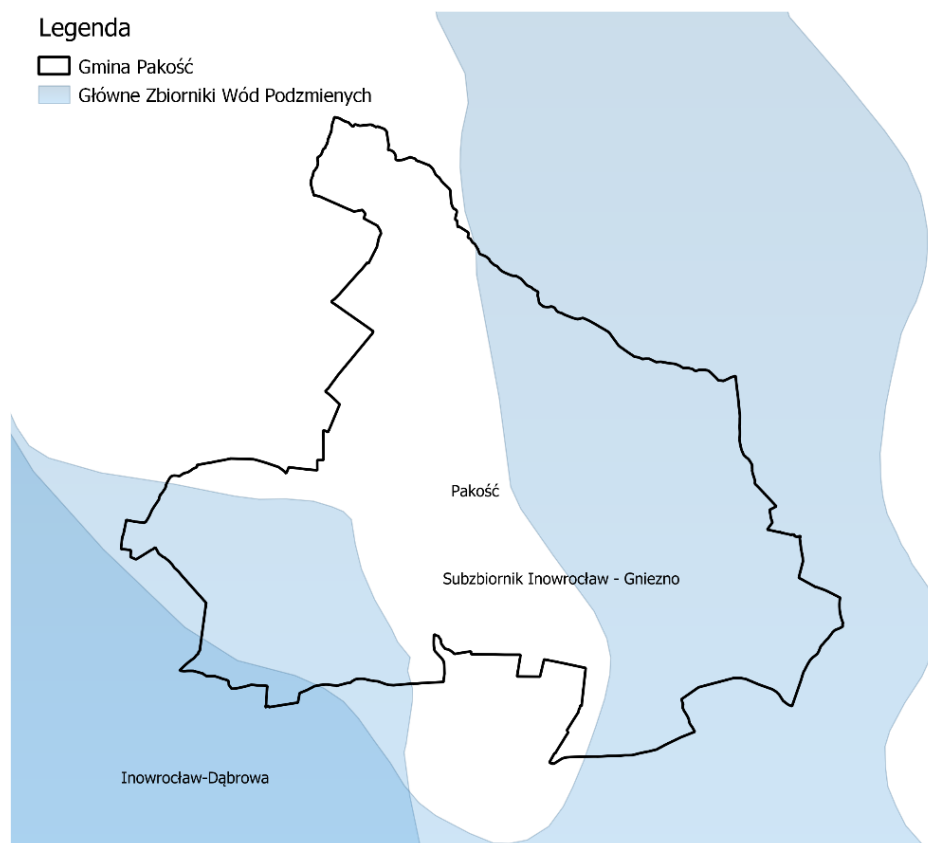
Na terenie gminy Pakość występują trzy poziomy wodonośne w utworach czwartorzędowych oraz dodatkowo poziomy w utworach trzeciorzędowych, kredowych i jurajskich.

Pierwszy poziom wodonośny, występujący w osadach rzecznych i piaszczystych, wykorzystywany jest głównie przez studnie kopane. Drugi poziom, położony na głębokości 22–35 m, służy celom komunalnym i przemysłowym, choć wody tego poziomu lokalnie zawierają podwyższone stężenia żelaza, manganu i związków azotu. Trzeci poziom wodonośny ograniczony jest do doliny Noteci, na głębokości 32–71 m, a wody te cechują się podobnym składem chemicznym. Wśród starszych utworów, poziom trzeciorzędowy (mioceński) znajduje się na głębokości 54–89 m i charakteryzuje się średnią jakością wód. Poziom kredowy zlokalizowany jest na głębokości około 116 m i dostarcza wody dobrej jakości. Wody jurajskie występują na głębokościach od 32 do 144 m, wykorzystywane głównie przemysłowo, cechują się twardością i podwyższonymi stężeniami żelaza, manganu oraz amoniaku.

Dodatkowo występuje środkowojurajski poziom wodonośny o niewielkiej wydajności, zawierający wodę mineralną.

Cały obszar gminy Pakość znajduje się w ramach jednolitej części wód podziemnych nr 43 (PLGW200043).

Rysunek 15: Gmina Pakość na tle Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.



źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Tabela 60: Wyniki oceny stanu JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Pakość w roku 2019.

Kod JCWPd	Stan chemiczny	Stan ilościowy	Status JCWPd	Ocena ryzyka niespełnienia celów środowiskowych
PLGW200043	słaby	słaby	słaby	zagrożona

źródło: Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pakość na lata 2021-2024 z perspektywą do roku 2028

Na terenie gminy Pakość występują dwa główne zbiorniki wód podziemnych. Są to GZWP nr 142 – subzbiornik Inowrocław–Gniezno oraz GZWP nr 143 – Inowrocław–Dąbrowa.

W ostatnich latach na terenie Gminy Pakość nie prowadzono badań wód podziemnych.

3.9. ZŁOŻA

Jednym z typowych jej elementów geologicznych jest obecność piasków i żwirów rzecznych w dolinie Noteci, co sprzyja rozwojowi wydobycia tych surowców. Złoże przekracza granice jednej gminy i jako takie funkcjonuje wspólnie przez gminy Barcin, Piechcin i Pakość, eksploatowane przez „Holcim Polska S.A.”, co podkreśla jego międzygminny charakter. Wydobycie kruszyw na terenie gminy Pakość określić można mianem intensywnego. Rocznie wydobycie kruszyw wynosi ponad 1,5 mln ton i stanowi 10% wydobycia w całym województwie. Wyraźny trend związany z przemysłem wydobywczym, widoczny szczególnie w ościennej gminie Barcin, to konieczność (także wymagana przepisami prawa) dotycząca uzgadniania strategicznych decyzji w obszarze eksploatacji surowców czy strategicznego ich wykorzystania.

Tabela 61: Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie Gminy Pakość.

ID złoża	Nazwa złoża	Rodzaj złoża	Forma złoża	Sposób eksploatacji	Podtyp kopaliny	Powierzchnia złoża [ha]	Stan zagospodarowania
WC1824	Barcin-Piechcin Pakość	główna	pokładowa	odkrywkowy	wapień i margiel	586,80	złóże zagospodarowane
		towarzysząca			piaski kwarcowe d/p cegły wapiaskowej		
KN14670	Dzwierzchno	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	8,92	złóże eksploatowane okresowo
	Kościelec	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	12,73	złóże rozpoznane szczegółowo
KN4492	Ludkowo	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek ze żwirem	27,22	złóże rozpoznane szczegółowo
	Ludkowo 8	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	8,20	złóże eksploatowane okresowo
KN7729	Ludkowo I	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek ze żwirem	4,29	złóże eksploatowane okresowo
					piasek		
KN7917	Ludkowo II	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek ze żwirem	15,10	złóże eksploatowane okresowo
					piasek		
KN20341	Ludkowo IX	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek ze żwirem	0,51	złóże rozpoznane szczegółowo
					piasek pylasty, gliniasty		
KN11025	Ludkowo V	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek ze żwirem	5,26	złóże zagospodarowane
					piasek		
KN14381	Ludkowo VII	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	23,44	złóże zagospodarowane
					piasek ze żwirem		

KN15550	Ludwiniec AB	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	4,47	złoże rozpoznane szczegółowo
KN18248	Wojdal 27	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	1,98	złoże zagospodarowane
KN18770	Wojdal 29	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	8,40	złoże zagospodarowane
KN19214	Wojdal 30	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	20,75	złoże rozpoznane szczegółowo
KN4488	Wojdal III	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek ze żwirem	6,40	złoże zagospodarowane
KN7170	Wojdal IX	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	10,65	eksploatacja złoża zaniechana
KN6904	Wojdal VII	główna	soczewkowa	brak danych	piasek	3,92	eksploatacja złoża zaniechana
KN6984	Wojdal VI	główna	soczewkowa	brak danych	piasek kruszywa naturalne	2,30	eksploatacja złoża zaniechana
KN7738	Wojdal XI	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	3,82	złoże eksploatowane okresowo
KN7916	Wojdal XII	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek ze żwirem	4,73	złoże zagospodarowane
KN8827	Wojdal XII/1	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek ze żwirem	1,02	złoże zagospodarowane
KN18398	Wojdal XII-XII/1	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek ze żwirem	0,16	złoże rozpoznane szczegółowo
KN8829	Wojdal XVI	główna	soczewkowa	odkrywkowy	piasek	0,25	złoże rozpoznane szczegółowo
KN13918	Wojdal XXIV	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	1,28	złoże zagospodarowane

KN18729	Wojdal XXVIII	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	13,90	złoże zagospodarowane
KN19717	Wojdal XXXI	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	19,70	złoże rozpoznane szczegółowo
KN16128	Zalesie Barcińskie V	główna	pokładowa	odkrywkowy	piasek	13,40	złoże zagospodarowane

źródło: Państwowy Instytut Geologiczny [dostęp 05.03.2025 r.]

Gmina nie posiada obszarów o szczególnej wartości przyrodniczej, nie została również objęta żadną formą ochrony w ramach sieci Natura 2000, ani nie jest przewidywana do włączenia do niej w przyszłości. Na jej terenie występują jednak wybrane formy ochrony przyrody – są to użytki ekologiczne oraz pomniki przyrody.

W północnej części Gminy Pakość, w kompleksach leśnych w miejscowości Łącko, zlokalizowanych jest 6 użytków ekologicznych – są to tereny podmokłe i bagienne, stanowiące cenne siedliska lokalnej fauny i flory. Gmina Pakość może się także poszczycić znaczną liczbą pomników przyrody, przy czym formalnie większość z nich została objęta ochroną jako zbiorowe pomniki. Dotyczy to przede wszystkim skupisk drzew, w tym pojedynczych okazów, alei oraz drzewostanów. Wszystkie pomniki przyrody występujące na terenie Gminy mają charakter przyrody żywej, obejmując głównie drzewa oraz ich grupy.

Tabela 62: Wykaz użytków ekologicznych na terenie Gminy Pakość.

Nazwa	Charakter użytku	Pow.(ha)	Opis lokalizacji	Data utworzenia	Obowiązująca podstawa prawna wraz z oznaczeniem miejsca ogłoszenia aktu prawnego
Łącko/Dobromierz	bagno	0.33	Obręb leśny Leszczce 279g	19-01-2004	Rozporządzenie nr 1/2004 Wojewody Kujawsko Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004r. (Dz. U. Woj. KujPom. 2004R, Nr 8, poz. 76)
Łącko/Dobromierz	bagno	0.57	Obręb leśny Leszczce 281d	20-01-2004	Rozporządzenie nr 1/2004 Wojewody Kujawsko Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004r. (Dz. U. Woj. KujPom. 2004R, Nr 8, poz. 76)
Łącko/Dobromierz	bagno	0.27	Obręb leśny Leszczce282a	21-01-2004	Rozporządzenie nr 1/2004 Wojewody Kujawsko Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004r. (Dz. U. Woj. KujPom. 2004R, Nr 8, poz. 76)
Łącko/Dobromierz	bagno	0.34	Obręb leśny Leszczce284f	22-01-2004	Rozporządzenie nr 1/2004 Wojewody Kujawsko

					Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004r. (Dz. U. Woj. KujPom. 2004R, Nr 8, poz. 76)
Łącko/Dobromierz	bagno	0.32	Obręb leśny Leszczce284k	23-01-2004	Rozporządzenie nr 1/2004 Wojewody Kujawsko Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004r. (Dz. U. Woj. KujPom. 2004R, Nr 8, poz. 76)
Łącko/Dobromierz	bagno	4.71	Obręb leśny Leszczce 284i	24-01-2004	Rozporządzenie nr 1/2004 Wojewody Kujawsko Pomorskiego z dnia 19 stycznia 2004r. (Dz. U. Woj. KujPom. 2004R, Nr 8, poz. 76)

źródło: dane Urzędu Miejskiego w Pakości

Na terenie Gminy Pakość znajduje się 190 zabytków nieruchomości niewpisanych do rejestru zabytków, ale ujętych w wojewódzkiej ewidencji zabytków. W samym obrębie miasta zlokalizowano 115 takich obiektów. Wśród nich znajdują się m.in.: domy mieszkalne, budynki użyteczności publicznej, obiekty małej architektury, elementy infrastruktury technicznej, założenia cmentarne, a także fragmenty historycznego układu urbanistycznego.

Ponadto na terenie miasta i gminy wyróżnia się kilka zespołów zabytkowych, w tym: zespół parkowo-dworski, dwa zespoły domowo-magazynowe, zespół domowy z budynkiem gospodarczym, zespół pocztowy z budynkiem gospodarczym oraz zespół młyna, obejmujący młyn elektryczny oraz dom młynarza. Obiekty te, mimo braku wpisu do rejestru zabytków, posiadają wartość historyczną i kulturową, dlatego ujęto je w Gminnej Ewidencji Zabytków celem ich monitorowania i zachowania dla przyszłych pokoleń.

Tabela 63: Rodzaje i liczba obiektów nieruchomości w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Pakość.

Obiekty	Liczba
domy mieszkalne z uwzględnieniem magazynów i budynków gospodarczych	86
dworki i parki przylegające	3
budynki użyteczności publicznej w tym przylegające budynki gospodarcze	8

budynki przemysłowe (w tym zespół budynków młyna)	4
infrastruktura techniczna	1
mała architektura	2
obiekty cmentarza grzebalnego	4
cmentarze	6
układ urbanistyczny	1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Pakości

Na terenie miasta Pakość zachowało się kilka obiektów sięgających czasów sprzed XIX wieku, choć większość z nich była wielokrotnie przebudowywana, co wpłynęło na utratę ich pierwotnego charakteru. Mimo to wciąż przetrwał historyczny układ urbanistyczny, kształtowany od XIV do XIX wieku, z charakterystycznym, wydłużonym rynkiem – jednym z najważniejszych elementów przestrzennego dziedzictwa miasta. Wśród najstarszych budynków znajdują się cztery domy mieszkalne z końca XVIII wieku. Najliczniejszą grupę obiektów niewpisanych do rejestru zabytków stanowią budynki z drugiej połowy XIX wieku – głównie domy mieszkalne, budynki użyteczności publicznej oraz obiekty przemysłowe. Istotną grupę tworzy także zabudowa z pierwszej ćwierci XX wieku oraz z pierwszej połowy XIX wieku, obejmująca m.in. domy mieszkalne, grobowce i kapliczki. Zachowany układ przestrzenny oraz zróżnicowane typy zabudowy stanowią świadectwo historycznego rozwoju Pakości, mimo zachodzących na przestrzeni lat zmian funkcjonalnych i architektonicznych poszczególnych obiektów.

Dziarnowo – na tym terenie znajduje się jedynie park dworski.

Jankowo – wieś posiada zespół dworski, w skład którego wchodzi obory, kuźnia, owczarnia oraz spichlerz wraz z ogrodzeniem. Dodatkowo zachowany jest tam układ ruralistyczny.

Kościec – oprócz układu ruralistycznego, w Kościelcu znajduje się zespół zabytków należących do kompleksu kościelnego, w skład którego wchodzi plebania, ogrodzenia, figury oraz cmentarze. Na terenie miejscowości znajduje się również budynek użyteczności publicznej, czyli szkoła, oraz mała architektura sakralna, obejmująca kapliczki i figury. Warto również wspomnieć o domach mieszkalnych z budynkiem gospodarczym pod adresem 83.

Ludkowo – na terenie wsi zachowały się pozostałości parku oraz figura Najświętszego Serca Pana Jezusa (NSPJ).

Ludwiniec – podobnie jak w Ludkowie, zachowały się tam jedynie pozostałości parku oraz figura NSPJ.

Łącko – w miejscowości przetrwał zespół dworski, który obecnie jest użytkowany jako czworak (dom). Ponadto znajduje się tam dom z oborą oraz cmentarz epidemiologiczny.

Mielno – we wsi zachował się park dworski oraz kapliczka.

Radłowo – na terenie Radłowa znajduje się zespół dworski, w skład którego wchodzi dwór i chlew. Budynek szkolny został zaadaptowany na dom mieszkalny. W miejscowości znajdują się również trzy domy mieszkalne, z których jeden posiada budynek gospodarczy. Na terenie Radłowa znajdują się także dwa cmentarze: ewangelicki oraz epidemiologiczny.

Rybitwy – miejscowość charakteryzuje się zespołem pałacowym, na który składają się park, dom oraz oficyna ze spichlerzem.

Rycerzewo – wpisany jest tam zespół budynków gospodarczych wraz z ogrodzeniem i brukiem. Pod numerem 11 znajduje się cztery budynki, a także dom cmentarny oraz cmentarz epidemiologiczny.

Węgieńce – wieś posiada zespół pałacowy, który obejmuje stajnie, chlew, stodołę oraz pozostałości ogrodu. W obrębie zespołu znajduje się także mała architektura w postaci figury. Dodatkowo na terenie wsi zachował się układ zabudowy folwarcznej, znajdujący się w granicach strefy B.

Wielowieś – we wsi zachował się układ ruralistyczny oraz zespół dworski, na który składają się dwór, rządówka, chlewy oraz kapliczka.

Wojdał – dwór w Wojdału został przekształcony i obecnie pełni funkcję domu mieszkalnego.

3.10. DIAGNOZA OCZEKIWAŃ PRZESTRZENNYCH NA PODSTAWIE WARSZTATÓW STRATEGICZNYCH

W dniach 28 i 31 marca 2025 roku odbyły się warsztaty strategiczne z udziałem czterech grup konsultacyjnych poświęcone zagadnieniom przestrzenno-środowiskowym Gminy Pakość. Warsztaty stanowiły element partycypacyjnego procesu planowania przestrzennego, uwzględniającego zarówno aspekty środowiskowe, jak i potrzeby komunikacyjne mieszkańców.

Podczas warsztatów pojawiły się powtarzające się wątki, które wskazują na potrzeby dotyczących zagospodarowania przestrzeni publicznych, w tym rynku miejskiego i terenów rekreacyjnych. Pojawiły się sugestie wprowadzenia elementów poprawiających estetykę, takich jak sezonowe parasolki na Rynku czy lampki na plaży w Jankowie. Zgłoszono także potrzebę zagospodarowania śluzy oraz brzegów Noteci – np. poprzez budowę pomostów, wypożyczalni sprzętu wodnego i elementów

edukacyjnych. W opinii mieszkańców istotna była kwestia utworzenia kawiarni w lokalizacjach takich jak Ośrodek Kultury i Turystyki w Pakości czy Centrum Informacji Turystycznej. Postulowano poprawę jakości oraz zwiększenie różnorodności placów zabaw – w tym m.in. tworzenie stref rekreacyjnych w naturalnym cieniu drzew, instalację tyrolek, trampolin, ścianek wspinaczkowych, a także zapewnienie dostępu do toalet i źródeł wody pitnej. Podkreślono potrzebę poprawy dostępności dla osób z niepełnosprawnościami – m.in. poprzez budowę podjazdów do Urzędu Miasta i likwidację barier w budynkach publicznych (np. schody w bibliotece). Zwrócono uwagę na brak świetlicy wiejskiej w Kościelcu, co ogranicza możliwości integracji i rozwoju działań lokalnych.

Zgłaszano istotne braki w funkcjonowaniu transportu publicznego – brak połączeń z większymi miastami (Bydgoszcz, Toruń), niedostosowanie godzin kursów do potrzeb uczniów i osób pracujących (np. brak autobusów po godzinie 15:00 w weekendy czy po 21:00 w tygodniu).

Wskazano także na konieczność rozwoju infrastruktury podstawowej, np. doprowadzenia wodociągu do Wojdała czy poprawy nawierzchni dróg w Rybitwach i Jankowie.

Uczestnicy warsztatów jednomyślnie zwrócili uwagę na brak odpowiednio zagospodarowanych przestrzeni dedykowanych młodzieży. Podkreślano, że młodzi mieszkańcy nie mają obecnie miejsca, w którym mogliby w sposób bezpieczny, aktywny i twórczy spędzać czas wolny.

W zakresie bezpieczeństwa zgłaszano zagrożenia związane z ruchem drogowym – m.in. niebezpieczne skrzyżowania (np. przy Orlenie w Rybitwach czy ul. Mogileńska/Mikołaja), trudności pieszych z przekraczaniem jezdni (np. przy rondzie w Jankowie) oraz brak sygnalizacji świetlnej na Rynku w Pakości.

Na warsztatach została poruszona kwestia niewykorzystanych mieszkań komunalnych w miejscowości Węgierce. Uczestnicy zwrócili uwagę, że mimo zakończenia inwestycji, lokale stoją puste, gdyż mieszkańcy nie chcą przeprowadzać się z Pakości. Wskazuje to na potrzebę prowadzenia polityki mieszkaniowej, która uwzględnia nie tylko dostępność lokali, ale także ich atrakcyjność lokalizacyjną oraz rzeczywiste potrzeby i preferencje mieszkańców.

4. PODSUMOWANIE

Przyrost naturalny na terenie Gminy Pakość zanotował spadek, przyjmując w ostatnich latach wartości ujemne. Na spadek liczby mieszkańców wpływają zarówno ujemne saldo migracji, jak i postępujące starzenie się społeczeństwa. Należy podkreślić, że jest to sytuacja spójna z ogólnokrajowymi zmianami demograficznymi. Wzrastać będzie zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze i zdrowotne, szczególnie dla osób

starszych, chorych i niesamodzielnych. Tymczasem na terenie gminy dostęp do specjalistycznej opieki medycznej jest ograniczony – mieszkańcy korzystają głównie z podstawowej opieki zdrowotnej świadczonej przez niepubliczne ośrodki zdrowia.

Za rozwój oferty kulturalnej na terenie gminy w głównej mierze odpowiadają lokalne instytucje, takie jak Ośrodek Kultury i Turystyki w Pakości oraz Biblioteka Publiczna w Pakości. Ograniczona liczba aktywnie działających stowarzyszeń wskazuje na potrzebę dalszego wzmacniania kapitału społecznego. Infrastruktura rekreacyjna, obejmująca m.in. boiska sportowe, skatepark, siłownie plenerowe oraz strzelnice, wymaga w wielu przypadkach modernizacji i dostosowania do aktualnych potrzeb mieszkańców.

W gminie działa kilka placówek oświatowych, w tym trzy szkoły podstawowe i jedno publiczne przedszkole. Uczniowie osiągają przyzwoite wyniki egzaminacyjne w granicach średnich. System edukacji w Gminie Pakość wymaga unowocześnienia infrastruktury oraz lepszego dostosowania do potrzeb uczniów i nauczycieli – szczególnie w zakresie wyposażenia, organizacji zajęć oraz dostępu do aktywności pozalekcyjnych i sportowych. Kluczowe jest również wydłużenie godzin pracy świetlic szkolnych oraz otwarcie szkolnych obiektów sportowych dla szerszego grona użytkowników.

Do głównych problemów społecznych Gminy Pakość należą: bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z powodu niskich kompetencji wychowawczych rodziców; ubóstwo i bezdomność; trudności w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnością i dotkniętych długotrwałą chorobą; zagrożenie wykluczeniem społecznym osób z zaburzeniami psychicznymi; długotrwałe bezrobocie; niekorzystne dane demograficzne - niska dzietność i starzejąca się społeczność lokalna; przemoc w rodzinie i rówieśnicza, cyberprzemoc; uzależnienie od alkoholu, papierosów i substancji psychoaktywnych; hazard i uzależnienia behawioralne; przestępczość; ograniczona aktywność zawodowa i społeczna osób z obszarów zdegradowanych. W odpowiedzi na te wyzwania gmina próbuje pozyskiwać środki zewnętrzne, realizując działania wspierające rodziny, dzieci, seniorów oraz osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.

Gospodarka gminy opiera się na drobnej przedsiębiorczości – działa tu około 460 firm, głównie z branży transportowej, budowlanej, handlowej i rolniczej. Działalność gospodarcza koncentruje się w mieście Pakość oraz we wsiach Kościelec czy Rybitwy. Pomimo sprzyjających warunków naturalnych i kulturowych panujących w gminie, widać wyraźne braki w ofercie turystycznej. Aktywność gospodarcza w tym obszarze jest niska. Rolnictwo ma ważne znaczenie dla gminy – szczególnie w rejonach o bardzo żyznych glebach (czarnoziemach). Wysoki wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni lokuje gminę w czołówce województwa.

W ostatnich latach dochody budżetowe gminy wzrosły o ponad 20 milionów zł. Adekwatnie – rosły również wydatki, zwłaszcza inwestycyjne, co pokazuje aktywność samorządu w modernizacji infrastruktury. W 2023 roku deficyt budżetowy wyniósł około 4,3 mln zł, a koszty obsługi zadłużenia wzrosły. Gmina próbuje sięgać po fundusze zewnętrzne – w perspektywie 2014–2020 zrealizowano 13 projektów o łącznej wartości ponad 7,5 mln zł. Wielkim wyzwaniem budżetowym stojącym przed samorządem gminnym jest rozwiązanie problemu nieczynnego już obecnie składowiska odpadów zlokalizowanego w miejscowości Giebnia.

Turystyka i usługi rozwijają się powoli. Działa kilka punktów gastronomicznych i noclegowych, w tym hotel, agroturystyki i Dom Pielgrzyma. Gmina Pakość pełni ważną rolę ośrodka kultu religijnego, czego symbolem jest położona w mieście Pakość Kalwaria Pakoska – zespół zabytkowych kaplic i kościołów sięgających swoją historią XVII wieku. Obok Kalwarii do najcenniejszych zabytków gminy należą m.in. kościół św. Małgorzaty w Kościelcu, zespół klasztorny z kościołem św. Bonawentury, historyczny układ urbanistyczny oraz neogotycki ratusz w Pakości, a także eklektyczny pałac w Węgiercach oraz neogotycki pałac w Jankowie.

Gmina Pakość jest korzystnie położona w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w sąsiedztwie większych ośrodków miejskich – Inowrocławia i Bydgoszczy – co sprzyja mobilności mieszkańców i dostępowi do usług. Przez gminę przepływa Noteć, co stanowi atut przyrodniczy i turystyczny, a jednocześnie wyzwanie w kontekście ochrony środowiska. Gmina Pakość obejmuje miasto oraz 14 sołectw i zajmuje 86,5 km². Jej przestrzeń zdominowana jest przez tereny rolnicze – grunty orne stanowią aż 66% powierzchni.

Główne szlaki komunikacyjne w gminie stanowią drogi wojewódzkie nr 255 (na odcinku Strzelno – Pakość) oraz nr 251 (Kaliska k. Wągrowca – Sławęcinek k. Inowrocławia). Przez obszar gminy przebiega również linia kolejowa nr 206 (Inowrocław Rąbinek – Żnin), która obecnie nie obsługuje ruchu pasażerskiego. Dodatkowo funkcjonuje towarowa linia kolejowa Piechcin – Pakość – Janikowo, wykorzystywana do transportu kruszywa wapiennego z kamieniołomu w Piechcinie do zakładów sodowych w Janikowie. Większość dróg gminnych utrzymana jest w relatywnie dobrym stanie, natomiast drogi powiatowe oraz wojewódzkie wymagają dalszych modernizacji. Dzięki zrealizowanym inwestycjom poprawiono w pewnym stopniu bezpieczeństwo na drogach, liczba wypadków maleje.

WYKAZ TABEL, WYKRESÓW I RYSUNKÓW

Wykaz tabel:

Tabela 1: Liczba ludności według płci w Gminie Pakość w latach 2018-2024.

Tabela 2: Ludność Gminy Pakość według grup ekonomicznych w latach 2018-2024.

Tabela 3: Saldo migracji w Gminie Pakość w latach 2018-2024.

Tabela 4: Statystyka stałych mieszkańców w poszczególnych miejscowościach Gminy Pakość w 2024 roku.

Tabela 5: Wykaz cyklicznych wydarzeń w Gminie Pakość.

Tabela 6: Infrastruktura sportowo-rekreacyjna w Gminie Pakość.

Tabela 7: Wykaz stowarzyszeń i związków w Gminie Pakość w 2023 roku.

Tabela 8: Wykaz stowarzyszeń, do których należy Gmina Pakość.

Tabela 9: Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Pakości – wybrane dane w latach 2018-2023.

Tabela 10: Szkoła Podstawowa im. Ewarysta Estkowskiego w Pakości – wybrane dane w latach 2018-2023.

Tabela 11: Zespół Placówek Oświatowych w Kościelcu – wybrane dane w latach 2018-2023.

Tabela 12: Przedszkole Miejskie w Pakości – wybrane dane w latach 2018-2023.

Tabela 13: Wyniki uzyskane w egzaminach ósmoklasisty w 2023 roku.

Tabela 14: Struktura powodów udzielania pomocy w Gminie Pakość w latach 2018-2023.

Tabela 15: Liczba osób, którym zrealizowano świadczenia w podziale na poszczególne miejscowości w 2023 roku (pomoc społeczna).

Tabela 16: Rodzaje pomocy udzielanej przez OPS.

Tabela 17: Wybrane dane z działalności GKRPA w latach 2021-2023.

Tabela 18: Liczba osób korzystających ze wsparcia udzielanego w Punkcie Konsultacyjnym w latach 2021-2023.

Tabela 19: Przystępczość na terenie Gminy Pakość w latach 2021-2023.

Tabela 20: Przystępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem środków odurzających w latach 2021-2023.

Tabela 21: Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową w latach 2021-2023.

Tabela 22: Wykonanie budżetu (dochody) w Gminie Pakość w latach 2018-2023.

Tabela 23: Wykonanie budżetu (wydatki) w latach 2018-2023 w Gminie Pakość.

Tabela 24: Wykonanie wydatków bieżących przez jednostki gminne w 2023 r.

Tabela 25: Projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w perspektywie 2014-2020 zrealizowane przez Gminę Pakość.

Tabela 26: Projekty dofinansowane ze środków Unii Europejskiej w perspektywie 2021-2027 zrealizowane przez Gminę Pakość.

Tabela 27: Transport publiczny na terenie Gminy Pakość.

Tabela 28: Wydatki związane z dowozem uczniów do szkół w 2023 roku.

Tabela 29: Struktura wiekowa przedsiębiorców w Gminie Pakość w 2023 r. w podziale na firmy aktywne i zawieszono.

Tabela 30: Przegląd zmian w działalnościach gospodarczych w latach 2018-2023 w poszczególnych miejscowościach Gminy Pakość.

Tabela 31: Przedsiębiorstwa w podziale na wielkość zatrudnienia w Pakości i gminach ościennych w 2025 r. (stan na lipiec).

Tabela 32: Bierni zawodowo, którym zrealizowano świadczenia w 2023 roku w Gminie Pakość.

Tabela 33: Bezrobotni, którym zrealizowano świadczenia w 2023 roku w Gminie Pakość.

Tabela 34: Pracujący, którym zrealizowano świadczenia w 2023 roku w Gminie Pakość.

Tabela 35: Dominujące branże wśród przedsiębiorców w Gminie Pakość (wg PKD) w 2025 r (stan na lipiec).

Tabela 36: Wykaz specjalistycznych gospodarstw rolnych w Gminie Pakość w 2025 r. (stan na lipiec).

Tabela 37: Liczba gospodarstw według powierzchni w Gminie Pakość w 2025 r. (stan na lipiec).

Tabela 38: Charakterystyka infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej w Gminie Pakość w 2024 roku.

Tabela 39: Charakterystyka sieci wodociągowej na terenie Gminy Pakość w latach 2019-2020.

Tabela 40: Charakterystyka sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Pakość.

Tabela 41: Sieci elektroenergetyczne na terenie Gminy Pakość.

Tabela 42: Elektrownie wiatrowe na terenie Gminy Pakość w 2020 r.

Tabela 43: Obowiązujące w 2024 roku stawki opłat za gospodarowanie odpadami komunalnymi w Gminie Pakość.

Tabela 44: Łączne koszty oraz dochody związane z systemem gospodarowania odpadami komunalnymi powstającymi na nieruchomościach zamieszkałych w 2024 r. w Gminie Pakość.

Tabela 45: Obszar funkcjonalny Kujawy - wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa.

Tabela 46: Miejski obszar funkcjonalny miasta Inowrocławia.

Tabela 47: Zestawienie infrastruktury rowerowej na drogach wojewódzkich i powiatowych w Gminie Pakość.

Tabela 48: Liczba zdarzeń drogowych oraz ich skutki na terenie Gminy Pakość w latach 2020–2024.

Tabela 49: Zestawienie liczby wypadków drogowych w gminach powiatu inowrocławskiego w latach 2021-2023.

Tabela 50: Stan zasobów mieszkaniowych, stanowiących własność Gminy Pakość w latach 2018-2024.

Tabela 51: Budownictwo mieszkaniowe na działkach prywatnych, gminnych i będących własnością deweloperów.

Tabela 52: Wybrane dane o budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych w mieście i gminie Pakość za 2024 rok.

Tabela 53: Charakterystyka zagrożenia powodziowego w Gminie Pakość.

Tabela 54: Wykaz stacji bazowych telefonii komórkowej na terenie Gminy Pakość.

Tabela 55: Wykaz istniejących linii elektromagnetycznych 110 kW na terenie Gminy Pakość.

Tabela 56: Odpady zmagazynowane w miejscu do tego nieprzeznaczonym.

Tabela 57: Struktura gruntów leśnych i terenów zieleni na terenie Gminy Pakość.

Tabela 58: Jednolite Części Wód Powierzchniowych znajdujące się na terenie Gminy Pakość.

Tabela 59: Wykaz rzek i cieków przepływających przez Gminę Pakość.

Tabela 60: Wyniki oceny stanu JCWPd zlokalizowanych na terenie Gminy Pakość w roku 2019.

Tabela 61: Wykaz złóż surowców zlokalizowanych na terenie Gminy Pakość.

Tabela 62: Wykaz użytków ekologicznych na terenie Gminy Pakość.

Tabela 63: Rodzaje i liczba obiektów nieruchomych w Gminnej Ewidencji Zabytków Gminy Pakość.

Wykaz wykresów:

Wykres 1: Struktura ludności Gminy Pakość według miejsca zamieszkania w latach 2018-2024.

Wykres 2: Przyrost naturalny ludności Gminy Pakość w latach 2018-2024.

Wykres 3: Struktura wiekowa przedsiębiorców w Gminie Pakość w 2023 r. w podziale na firmy aktywne i zawieszona.

Wykres 4: Struktura gleb w Gminie Pakość.

Wykres rysunków:

Rysunek 1: Przebieg sieci gazowniczej na terenie miasta Pakość.

Rysunek 2: Orientacyjny przebieg linii najwyższego napięcia przez teren Gminy Pakość.

Rysunek 3: Położenie Pakości i sąsiednich gmin.

Rysunek 4: Teren Gminy Pakość.

Rysunek 5: Obszar funkcjonalny Kujawy - wyspecjalizowana strefa gospodarcza dla rolnictwa.

Rysunek 6: Miejski obszar funkcjonalny miasta Inowrocławia - wariant II

Rysunek 7: Związki z obszarami strategicznymi dla wyboru instrumentów polityki terytorialnej.

Rysunek 8: Mapa sieci dróg Gminy Pakość.

Rysunek 9: Droga wojewódzka 251 i 255 – poglądowy przebieg.

Rysunek 10: Infrastruktura rowerowa w Gminie Pakość.

Rysunek 11: Obszary zagrożone powodzią na terenie Gminy Pakość.

Rysunek 12: Stacje bazowe telefonii komórkowej na terenie Gminy Pakość.

Rysunek 13: Nadleśnictwa na terenie Gminy Pakość.

Rysunek 14: Gmina Pakość na tle Jednolitych Części Wód Powierzchniowych.

Rysunek 15: Gmina Pakość na tle Głównych Zbiorników Wód Podziemnych.